

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1979

19240

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

Με απόφαση τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὰ διδασκτικά βιβλία τοῦ Δημοτικοῦ, Γυμνασίου καὶ Λυκείου τυπώνονται ἀπὸ τὸν Ὀργανισμό Ἐκδόσεως Διδακτικῶν Βιβλίων καὶ μοιράζονται ΔΩΡΕΑΝ.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1979

ΕΞΩΦΥΛΛΟ—ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ: ΤΑΣΟΥ ΜΟΥΣΤΑΦΕΛΛΟΥ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Στό νέο (μεταβατικό) ώρολόγιο πρόγραμμα τής Β΄ Λυκείου ή πρώτη όμάδα μαθημάτων επιλογής περιλαμβάνει και τά Άρχαία Έλληνικά, γιά τά όποια έχουν διατεθει δύο εβδομαδιαίες διδακτικές ώρες. Στο αντίστοιχο άναλυτικό πρόγραμμα προσδιορίζεται ότι οι ώρες αυτές θά αφιερωθούν κυρίως στή γλωσσική κατάρτιση τών μαθητών, μέ τή βοήθεια άρχαίων ελληνικών θεμάτων πού προσφέρονται γιά τό σκοπό αυτό.

Τό Τμήμα Μ.Ε. του ΚΕΜΕ κλήθηκε νά βοηθήσει στήν πρώτη αυτή έφαρμογή τούς φιλόλογους πού θά διδάζουν τό μάθημα στή Β΄ Λυκείου, ώστε νά εξασφαλιστεϊ ή στοιχειώδης και άπαραίτητη όμοιογένεια τής ύλης πού θά διδαχτεϊ και νά καταστεί εύκολότερο τό έργο τών συναδέλφων στήν έπιλογή τών κατάλληλων άρχαίων ελληνικών θεμάτων. Συνέταξε λοιπόν τό σύντομο αυτό βοήθημα, τό όποιο περιέχει:

1. Μεθοδολογικές οδηγίες γιά τή διδασκαλία τής θεματογραφίας.

2. Κατάλογο συντακτικών φαινομένων πού πρέπει νά μελετηθούν μέ τή βοήθεια άρχαίων ελληνικών θεμάτων.

3. Θέματα άρχαία ελληνικά (μέ σύντομα εισαγωγικά σημειώματα), τά όποια κρίθηκαν κατάλληλα γιά τήν άποδοτική διδασκαλία του μαθήματος.

Ο φιλόλογος πού θά διδάξει θεματογραφία δέ δεσμεύεται:

α) Στήν έπιλογή, άνάμεσα από περισσότερα θέματα πού προορίζονται γιά τή διδασκαλία ενός συντακτικού φαινομένου, εκείνων πού θεωρεϊ αυτός καταλληλότερα.

β) Στή διδασκαλία θέματος δικής του επιλογής, πού δέν περιλαμβάνεται στή συλλογή πού παρουσιάζει τό βιβλίο αυτό, εφόσον κρίνει ότι αυτό είναι καταλληλότερο γιά τή μελέτη ενός συγκεκριμένου συντακτικού φαινομένου.

Σημειώνουμε άκόμη ότι τά θέματα πού προτείνουμε θά άποκλειστούν κατά τίς κοινές πανελλήνιες εξετάσεις τών μαθητών τής Β΄ Λυκείου.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ «ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ» ΣΤΗ Β΄ ΤΑΞΗ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

1. Ἡ διδασκαλία τῶν ἀρχαίων θεμάτων στή Μ.Ε. ἔχει σημαντική διδασκαλική παράδοση καί διαμορφωμένη σέ γενικές γραμμές μεθοδολογία. Ἐπειδή ὁμως ἡ «θεματογραφία» ἀποκτᾶ μέ τά νέα μέτρα ιδιαίτερη σημασία ὡς μάθημα ἐπιλογῆς στούς πανελλήνιους διαγωνισμούς τῶν Β΄ καί Γ΄ τάξεων τοῦ Λυκείου, κρίνουμε ἀπαραίτητο, μέ κίνδυνο νά ἐπαναλάβουμε γνωστά πράγματα, νά συστηματοποιήσουμε καί νά συμπληρώσουμε τήν πείρα μας στήν προκείμενη περίπτωση, ὥστε τά ἀρχαῖα θέματα νά διδάσκονται στό μέλλον κατά τρόπο ὅσο τό δυνατόν περισσότερο ἐνιαῖο καί ἀποδοτικό.

2. Γιά νά βοηθηθοῦν οἱ καθηγητές στό ἔργο τους, πρέπει νά ἔχουν ὁποσδήποτε ὑπόψη τους τή σχετική περικοπή τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος πού εἶναι ἡ ἀκόλουθη:

2.1. Σκοπός (τῆς διδασκαλίας τῆς θεματογραφίας): Νά ὀδηγηθοῦν οἱ μαθητές στή γνώση τῆς δομῆς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς καί νά μελετήσουν τά συνθετότερα συντακτικά φαινόμενα πού ἡ λειτουργία τους εἶναι σημαντική στόν ἀρχαῖο ἑλληνικό λόγο. Νά συνειδητοποιηθοῦν οἱ ὁμοιότητες καί οἱ διαφορές (στό λεξιλόγιο, στό τυπικό καί στή σύνταξη) τῆς νέας ἑλληνικῆς (δημοτικῆς) μέ τήν ἀρχαία ἑλληνική καί νά ἐνισχυθεῖ ἡ ἱκανότητα τῶν μαθητῶν στή μεταφορά (μετάφραση) ἀρχαίων ἑλληνικῶν κειμένων στή νεοελληνική γλώσσα.

2.2. Ὑλῆ. Θά διδαχτοῦν περίπου 30 θέματα ἀπό πεζά κείμενα τῆς ἀττικῆς διαλέκτου τῆς κλασικῆς ἐποχῆς. (Ἡ διδασκαλία κάθε θέματος δέν πρέπει νά ξεπερνᾷ τίς δύο διδασκαλικές ὥρες.) Τά θέματα πού θά ἐπιλεγοῦν πρέπει νά πληροῦν τίς ἐξῆς προϋποθέσεις:

2.2.1. Νά περιέχουν τήν ἀνάπτυξη μιᾶς ἐνδιαφέρουσας ἰδέας ἢ τήν περιγραφή ἐνός αὐτοτελοῦς περιστατικοῦ (ἱστορικοῦ εἴτε τῆς δημόσιας ἢ ἰδιωτικῆς ζωῆς τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων), χωρίς νά ξεπερνᾷ τούς 20 στίχους.

2.2.2. Νά προσφέρονται γιά τή μελέτη ἐνός συνθετότερου συντακτι-

κού φαινομένου ή για τή συμπλήρωση ελλείψεων τῶν μαθητῶν στή γραμματική.

2.2.3. Νά παρουσιάζουν ἐνδιαφέρον αἰσθητικό, ὥστε ἀπό ἀποψη μορφῆς νά μὴν ὑστεροῦν ἀπὸ τὰ διδασκόμενα στήν τάξη κείμενα. Καλὸ εἶναι τὰ διδασκόμενα θέματα κάθε φορά νά ἔχουν περιεχόμενο συγγενικό μὲ ἐκεῖνο τοῦ διδασκόμενου στήν τάξη ἀρχαίου κειμένου καί μάλιστα νά ἀνήκουν στοῦ ἴδιου γραμματολογικοῦ εἴδους ἢ καί στόν ἴδιο συγγραφέα.

3. Ἡ διδασκαλία κάθε θέματος καλὸ εἶναι νά γίνεται σέ δύο συνεχόμενες ὥρες, χωρίς νά ἀποκλείεται οἱ δύο ὥρες νά ἀπέχουν χρονικά μεταξύ τους.

3.1. Γιά λόγους οἰκονομίας χρόνου τό κείμενο μοιράζεται πολυγραφημένο ἢ γράφεται στόν πίνακα πρὶν ἀρχίσει τό μάθημα. Στήν περίπτωση αὐτή ἡ ἀσκηση στήν ὀρθογραφία ἐπιδιώκεται μὲ ὀλιγόλεπτη συζήτηση πάνω σέ ὀρισμένα σημεῖα πού παρουσιάζουν ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον καί πού τὰ ὑπογραμμίζει ὁ καθηγητής ὅπως νομίζει καλύτερα. Ὅμως μιά τουλάχιστον φορά τό μήνα τό θέμα θά γράφεται «καθ' ὑπαγόρευσιν» στόν πίνακα, ὥστε οἱ μαθητές νά ἐξοικειώνονται συστηματικότερα μὲ τὰ προβλήματα τῆς ὀρθογραφίας.

3.2. Πρὶν ἀσχοληθοῦν διεξοδικότερα μὲ τή γλωσσική ἐπεξεργασία τοῦ κειμένου, οἱ μαθητές τό διαβάζουν γιά λίγο καί καλοῦνται νά ἀποδώσουν τό περιεχόμενό του σέ γενικές γραμμές. Καθώς προσπαθοῦν νά συλλάβουν τό νοηματικό πυρῆνα τοῦ θέματος, ὁ καθηγητής βρίσκει τήν εὐκαιρία νά τοῦς δώσει μὲ πολλή συντομία τίς ἀπαραίτητες πληροφορίες γιά τό ἔργο ἀπὸ τό ὁποῖο αὐτό προέρχεται, τοποθετώντας ταυτόχρονα τό κείμενο στοῦ εὐρύτερου νοηματικοῦ του πλαίσιο. Δέν ἀποκλείεται ὁμως καί ἡ ἀντίστροφη πορεία, νά προηγηθεῖ δηλαδή ἡ γενική κατατόπιση τῶν μαθητῶν σχετικά μὲ τό θέμα καί στή συνέχεια νά ἐπιχειρηθεῖ ἀπὸ αὐτοῦς ἡ ἀκατέρωστη ἀπόδοση τοῦ περιεχομένου του.

3.3. Ἀκολουθεῖ ἡ ἐπισήμανση καί ἡ ἐξομάλυνση λεξιλογικῶν, γραμματικῶν κτλ. δυσχερειῶν. Εἰδικότερα καταβάλλεται προσπάθεια νά ἐμπεδωθοῦν καί νά διευρυνθοῦν οἱ γνώσεις τῶν μαθητῶν σέ σημαντικά γραμματικά φαινόμενα καί γίνονται σύντομες παρατηρήσεις γύρω ἀπὸ τή σημασία καί τήν ἐτυμολογία τῶν λέξεων.

3.4. Ἄν ἡ δευτέρα ὥρα ἔχει ὀριστεῖ γιά ἄλλη ἡμέρα, ἐπισημαίνεται τό κύριο συντακτικό φαινόμενο πού ὑπάρχει στοῦ θέμα καί παραπέμπονται οἱ μαθητές στίς σελίδες τοῦ συντακτικοῦ ὅπου τό φαινόμενο αὐτό ἀναπτύσσεται.

σεται διεξοδικά. Όμως αυτό δεν απαλλάσσει τον καθηγητή από την υποχρέωση να δώσει ο ίδιος διευκρινίσεις σχετικά με το συντακτικό αυτό φαινόμενο ή και να το παρουσιάσει στο σύνολό του, σε περίπτωση που θα γνώριζε ή θα διαπίστωνε πως οι μαθητές του δεν το διδάχτηκαν όπως έπρεπε κατά το παρελθόν ή το διδάχτηκαν και δεν το έχουν τελείως κατανοήσει.

3.5. Κατά την έπεξεργασία του κειμένου από συντακτική άποψη που θα έπακολουθήσει, γίνεται χωρισμός περιόδων και προτάσεων με ταυτόχρονη συντακτική ανάλυση των χωρίων που δημιουργούν δυσχέρειες στην κατανόηση του κειμένου. Η έπεξεργασία δεν περιορίζεται στην άπλή κατονομασία των συντακτικῶν ὄρων («κατηγορούμενο», «σύστοιχο ἀντικείμενο» κτλ.), ἀλλὰ ἐπεκτείνεται στην ἐπισήμανση τῆς ἰδιαίτερης λειτουργίας τοῦ καθενός ἀπ' αὐτοῦς καθώς καί στην ἀνίχνευση τοῦ σταθεροῦ τρόπου τῆς ἀμοιβαίας διαπλοκῆς τους (λ.χ. ἓνα τελικό ἀπαρέμφοτο ἐξαρτᾶται ἀπό ρῆμα μέ ὀρισμένη – ὄχι ὀποιαδήποτε – σημασία· ἓνα συνδετικό ρῆμα ὀδηγεῖ σέ ἀναζητήση κατηγορουμένου κτλ.). Ἡ παρουσίαση τοῦ ρόλου πού παίζει ὁ κάθε συντακτικός ὄρος θά βοηθήσει μέ τόν καιρό τό παιδί νά διαπιστώσει πῶς οἱ συντακτικές ἔννοιες εἶναι κατά βάθος λογικές ἔννοιες (τό ἀναγκαστικό αἶτιο λ.χ. φανερώνει τό χρονικῶς προηγούμενο αἶτιο, ἐξαιτίας τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι, ἐνῶ τό τελικό αἶτιο φανερώνει τόν χρονικῶς ἐπόμενο σκοπό, ὁ ὁποῖος φαίνεται νά ἐπενεργεῖ ὡς αἶτιο σέ μιά πράξη) καί νά ἀντιληφθεῖ τή στενότητα ἀλληλεξάρτησης γλώσσας καί σκέψης. Παρόμοια έπεξεργασία τοῦ κειμένου θά ἐπιτρέψει μακροπρόθεσμα στό μαθητή νά συλλάβει τή δομή, τήν ἰδιοτυπία καί τῆς ἐκφραστικές ἀρετές τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσας.

3.6. Ἡ γλωσσική έπεξεργασία συμπληρώνεται καί ὀλοκληρώνεται μέ ἀσκήσεις, κυρίως συντακτικές ἀλλά καί γραμματικές καί λεξιλογικές. Οἱ ἀσκήσεις αὐτές πρέπει νά χαρακτηρίζονται ἀπό ἀπλότητα, συντομία, ποιικιλία καί δημιουργικότητα, νά παρουσιάζουν προοδευτικότητα καί, ὄσο αὐτό εἶναι δυνατόν, νά εἰσάγουν τό μαθητή ὄχι στήν ἀναγνώριση ἀπομονωμένων τύπων ἀλλά στή μελέτη ἀρθρωμένων γλωσσικῶν συστημάτων πού «λειτουργοῦν» ὡς λόγος.

3.7. Μετά τήν ὀλοκλήρωση τῆς γλωσσικῆς έπεξεργασίας ἀφιερώνεται ὁ ἀπαραίτητος χρόνος γιά τή συζήτηση τοῦ περιεχομένου τοῦ θέματος. Οἱ πληροφορίες ἢ οἱ ἰδέες τοῦ κειμένου ἀναλύονται, κρίνονται, πα-

ραλληλίζονται με τό ύλικό ἀρχαίων ἢ σύγχρονων πηγῶν καί ἀξιολογοῦνται.

3.8. Τό δίωρο κλείνει μέ πιστή μετάφραση τοῦ κειμένου σέ ἄρτιο καί καλαισθητο – ὄχι πλαστό! – νεοελληνικό λόγο.

3.9. Ἡ σειρά διδασκαλίας τῶν συντακτικῶν φαινομένων τῶν σελ. 11-12 εἶναι ἐνδεικτική. Ὁ καθηγητής μπορεῖ νά τή μεταβάλει κατά τή διδασκαλία του, σύμφωνα μέ τίς ἀνάγκες τῶν μαθητῶν του.

4. Ἐννοεῖται ὅτι καί στή θεματογραφία ἰσχύουν οἱ γενικές διδακτικές ἀρχές σχετικά μέ τήν αὐτενέργεια τῶν μαθητῶν καί τήν ἐνεργό συμμετοχή τους στή διδασκαλία. Οἱ μαθητές μεταφέρουν σέ εἰδικό τετράδιο τό κείμενο, τή μετάφρασή του, καθώς καί τίς ἀξιολογότερες ἀπό τίς γλωσσικές παρατηρήσεις πού ἔγιναν κατά τή διδασκαλία του καί ἀπό τίς διάφορες ἀσκήσεις πού δόθηκαν.

5. Ἡ ἐπισήμανση τῶν πῶ πάνω σταδίων διδασκαλίας ἐνός ἀρχαίου θέματος εἶναι καθαρά ἐνδεικτική καί δέν ἀποτελεῖ μέ κανέναν τρόπο ἕνα πρότυπο, πρὸς τό ὅποιο πρέπει νά συμμορφωθεῖ ὁ καθηγητής ἀπαρέγκλιτα. Ἀντίθετα, γιά κάθε θέμα ὁ καθηγητής μπορεῖ νά ἀκολουθήσει τήν προσφορότερη κατά τήν κρίση του διδακτική πορεία.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

Συντακτικό φαινόμενο	Ἀντίστοιχο θέμα	Αἰξ. ἀριθμός
1. κατηγορούμενο	Ξεν. Ἀπομν. Γ, 7, 1-3	34
	Ξεν. Ἀπομν. Δ, 1, 3-4	36
	Λυσία Ἐπιτάφιος 77-79	21
	Λυσία Ὀλυμπικός 7-8	29
	Λυσία Κατά Ἐργοκλ. 1-3	27
2. ὁμοιόπτ. προσδιορισμός	Λυσία Ἐπιτάφιος 17-19	18
	Πλάτ. Νόμοι 631 b-d	68
3. ἕτερόπτ. προσδιορισμός	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 3, 4-5	50
	Ξεν. Ἀπομν. Γ, 9, 1-3	35
	Πλάτ. Μενέξ. 247 a-c	66
4. σύγκριση – παραθετικά	Ξεν. Ἑλλ. Ε, 2, 14-15	44
	Ξεν. Λακ. Πολιτ. 9, 1-4	62
	Ξεν. Οἶκον. 5, 7-12	63
	Θουκ. Β, 11	10
5. ἀντικείμενο	Ξεν. Ἑλλ. Β., 4, 40-42	42
	Ξεν. Ἰέρων 2, 6-9	55
	Λυσία Ἐπιτάφιος 44-46	20
6. ἀντωνυμίες	Ξεν. Ἑλλ. Ζ, 3, 6	53
	Λυσία Κατά Ἀγοράτου 1-2	22
	Λυσία Κατά Ἀγοράτου 36-38	23
	Λυσία Ὑπέρ Καλλίου 1-3	31
	Πλάτ. Πολιτ. 327 a-c	69
	Πλάτ. Ἀλκιβ. Α 105 a-c	64
	Πλάτ. Μίνως 315 b-d	67
7. ἐγκλίσεις	Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. ΣΤ, 3, 12-15	58
	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 1, 5-6	46
	Ξεν. Ἀπομν. Δ, 4, 15-16	37
	Λυσία Κατά Ἀλκιβ. Α 16-17	26
8. παθητική σύνταξη	Δημοσθ. Περὶ τῶν ἐν Χερρ. 13-16	6
	Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. Ζ, 6, 33-36	60

	Λυσία Ἐπιτάφιος 11-13	17
	Λυσία Δήμου Καταλ. Ἀπολ. 15-16	15
9. μετοχή	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 5, 45-47	52
	Ἰσοκρ. Πανηγ. 28-30	14
	Λυσία Ἐπιτάφιος 4-5	16
	Λυσία Ἐπιτάφιος 27-29	19
	Λυσία Ὀλυμπικός 1-3	28
10. ἀπαρέμφοτο	Ξεν. Ἑλλ. Ε, 2, 1-2	43
	Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. Β, 6, 21-26	56
	Ξεν. Ἀπομν. Α, 2, 9-11	33
	Ξεν. Ἀπομν. Δ, 8, 11	39
	Θουκ. ΣΤ, 24	12
	Αἴσχ. Κατά Κτησιφ. 1-2	1
11. ἀπρόσωπη σύνταξη	Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. Ζ, 7, 21-24	59
	Ξεν. Ἀπομν. Δ, 6, 17-8	38
	Ξεν. Ἀπολ. Σωκρ. 22-23	32
	Λυσία Κατά Ἀγοράτου 92-93	25
	Λυσία Περί Πολιτείας 9-11	30
	Δημοσθ. Περί στεφάν. 257-258	5
12. ἐπιρρηματ. προσδιορισμοί	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 1, 14-15	47
	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 2, 15-16	49
	Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. Δ, 2, 1-4	57
	Πλάτ. Ἐπιστ. Ζ' 326 b-d	65
13. ἐμπρόθετοι προσδιορισμοί	Θουκ. Α, 103	8
14. δευτερεύουσες προτάσεις	Θουκ. Α, 58	7
	Θουκ. Ε, 9	11
	Ἰσοκρ. Ἀρχίδαμος 11-13	13
15. ὑποθετικοί λόγοι	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 5, 38-40	51
	Ξεν. Ἑλλ. Ζ, 4, 8-9	54
	Ξεν. Κύρου Παιδεία Ε, 3, 30-32	61
	Ἀνδοκ. Περί μυστηρίων 96-97	2
	Λυσία Κατά Ἀγοράτου 74-76	24
	Δημοσθ. Κατά Ἀνδροτίωνος 45-46	3
16. πλάγιος λόγος	Ξεν. Ἑλλ. Α, 1, 27-28	40
	Ξεν. Ἑλλ. Β, 2, 16-19	41
	Ξεν. Ἑλλ. Ε, 4, 13-14	45
	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 2, 8-11	48
	Δημοσθ. Κατά Τιμοκρ. 212-214	4
17. πλάγιες ἐρωτήσεις	Θουκ. Α, 118-119	9

ΘΕΜΑΤΑ

1. Αίσχίνη Κατὰ Κτησιφώντος (1-2)

Ὁ λόγος Κατὰ Κτησιφώντος (330 π.Χ.) ἐκφωνήθηκε στό δικαστήριο ἀπό τόν Αἰσχίνη· ὁ ρήτορας κατηγορεῖ τόν Κτησιφώντα γιά τό παράνομο ψήφισμά του νά στεφανωθεῖ ὁ Δημοσθένης γιά τίς ὑπηρεσίες του στήν πατρίδα. Οὐσιαστικά ἡ κατηγορία στρέφεται κατά τοῦ πολιτικοῦ του ἀντιπάλου, τοῦ Δημοσθένη. Ἐδῶ ἔχουμε τήν ἀρχή τοῦ λόγου.

Τήν μὲν παρασκευὴν ὁρᾶτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καί τήν παράταξιν, ὅση γεγένηται, καί τὰς κατὰ τήν ἀγοράν δεήσεις, αἷς κέχρηται τινες ὑπὲρ τοῦ τὰ μέτρια καί τὰ συνήθη μὴ γίνεσθαι ἐν τῇ πόλει· ἐγὼ δὲ πεπιστευκῶς ἤκω πρῶτον μὲν τοῖς θεοῖς, ἔπειτα τοῖς νόμοις καί ὑμῖν, ἡγούμενος οὐδεμίαν παρασκευὴν μεῖζον ἰσχύειν παρ' ὑμῖν τῶν νόμων καί τῶν δικαίων. ἐβουλόμην μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καί τήν βουλὴν τοῦς πεντακοσίουσ καί τὰς ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἐφεσθηκότων ὀρθῶς διοικεῖσθαι, καί τοῦς νόμους, οὓς ἐνομοθέτησεν ὁ Σόλων περὶ τῆς τῶν ρητόρων εὐκοσμίας, ἰσχύειν, ἵνα ἐξῆν πρῶτον μὲ τῶν πρεσβυτάτων τῶν πολιτῶν, ὧσπερ οἱ νόμοι προστάττουσι, σωφρόνως ἐπὶ τὸ βῆμα παρελθόντι ἄνευ θορύβου καί ταραχῆς ἐξ ἐμπειρίας τὰ βέλτιστα τῇ πόλει συμβουλεύειν, δευτέρον δ' ἤδη καί τῶν ἄλλων πολιτῶν τὸν βουλόμενον καθ' ἡλικίαν χωρὶς καί ἐν μέρει περὶ ἐκάστου γνώμην ἀποφαίνεσθαι· οὕτω γάρ ἂν μοι δοκεῖ ἢ τε πόλις ἄριστα διοικεῖσθαι, αἱ τε κρίσεις ἐλάχισται γίνεσθαι.

Παράταξις ἡ (ὀργανωμένη) πολιτικὴ φατρία τῶν ἀντιπάλων.
ἀγορά ἡ λαϊκὴ συγκεντρωσι (ἀγείρω: συγκεντρῶνω).
δεήσις ἡ παράκλησις.
τὰ μέτρια καί τὰ συνήθη ἡ τὰ νόμιμα καί τὰ δίκαια.
αἱ ἐκκλησῖαι ἡ οἱ συνεδριάσεις τῆς Ἐκκλησίας τοῦ δήμου.
οἱ ἐφεσθηκότεσ ἡ οἱ προϊστάμενοι, οἱ πρόεδροι.
καθ' ἡλικίαν χωρὶς ἡ ἀνάλογα μὲ τὴν ἡλικία του, χωριστά.
καί ἐν μέρει περὶ ἐκάστου ἡ καί γιά καθένα ἐπιμέρους ζήτημα.
οἱ κρίσεις ἡ οἱ δίκες.

2. Ἄνδοκίδη *Περὶ τῶν μυστηρίων* (97-98)

Ὁ λόγος Περὶ τῶν μυστηρίων (400/399 π.Χ.), ὁ σπουδαιότερος τοῦ ρήτορα, ἀποτελεῖ προσωπικὴ ἀπολογία τοῦ γιὰ τὴν εἰς βάρος του κατηγορία ὡς συνενόχου τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ τῶν Ἑρμῶν καὶ τῆς διακωμώδησης τῶν Ἐλευσίνων μυστηρίων. Ἐδῶ γίνεται λόγος γιὰ τὸ νόμο τοῦ Σόλωνα, ὅπου περιλαμβάνεται ὁ ὄρκος τῶν Ἀθηναίων νὰ πολεμοῦν μέ κάθε τρόπο τὸν ἐχθρὸ τῆς δημοκρατίας.

Ἐάν τις δημοκρατίαν καταλύη τὴν Ἀθήνησιν, ἢ ἀρχὴν τινα ἄρχη καταλελυμένης τῆς δημοκρατίας, πολέμιος ἔστω Ἀθηναίων καὶ νηποινεὶ θανάτω, καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ δημόσια ἔστω, καὶ τῆς θεοῦ τὸ ἐπιδέκατον· ὁ δὲ ἀποκτείνας τὸν ταῦτα ποιήσαντα καὶ ὁ συμβουλευσας ὄσιος ἔστω καὶ εὐαγῆς. Ὅμοσα δ' Ἀθηναίους ἅπαντας καθ' ἱερῶν τελείων, κατὰ φυλάς καὶ κατὰ δήμους, ἀποκτενεῖν τὸν ταῦτα ποιήσαντα. Ὁ δὲ ὄρκος ἔστω ὅδε· "κτενῶ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ ψήφῳ καὶ τῇ ἐμάντου χειρὶ, ἂν δυνατός ᾖ, ὃς ἂν καταλύσῃ τὴν δημοκρατίαν τὴν Ἀθήνησιν, καὶ ἔάν τις ἄρξῃ τιν' ἀρχὴν καταλελυμένης τῆς δημοκρατίας τὸ λοιπόν, καὶ ἔάν τις τυραννεῖν ἐπαναστῇ ἢ τὸν τύραννον συγκαταστήσῃ· καὶ ἔάν τις ἄλλος ἀποκτείνῃ, ὄσιον αὐτὸν νομιῶ εἶναι καὶ πρὸς θεῶν καὶ δαιμόνων, ὡς πολέμιον κτείναντα τὸν Ἀθηναίων, καὶ τὰ κτήματα τοῦ ἀποθανόντος πάντα ἀποδόμενος ἀποδώσω τὰ ἡμίσεια τῷ ἀποκτείναντι, καὶ οὐκ ἀποστερήσω οὐδέν. Ἐάν δὲ τις κτείνων τινὰ τούτων ἀποθάνῃ ἢ ἐπιχειρῶν, εἶ ποιήσω αὐτόν τε καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐκείνου, καθάπερ Ἀρμόδιόν τε καὶ Ἀριστογείτονα καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν. Ὅπόσοι δὲ ὄρκοι ὁμώνονται Ἀθήνησιν ἢ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἢ ἄλλοθι που ἐναντίοι τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, λύω καὶ ἀφήμι."

Νηποινεῖ· ἀτιμώρητα (γιὰ τὸ φονιά), χωρὶς ποινῆ (νῆ-, ἀρνητ. ἀχώρ. μόριο, + ποινή).

ὄσιος· ἀναμάρτητος, καθαρὸς ἀπὸ μίασμα.

εὐαγῆς· καθαρὸς, ἀμόλυντος (εὐ + ἄγος).

καθ' ἱερῶν τελείων· κατὰ τὴν τέλεση ἁπογῶν θυσιῶν.

ἢ τὸν τύραννον συγκαταστήσῃ· ἢ ἂν συνεργήσῃ στὴν ἐγκατάσταση τοῦ τυράννου.

ἀποδόμοι· (ἀποδόμενος) πωλῶ.

λύω καὶ ἀφήμι· καταργῶ καὶ ἀκυρώνω.

3. Δημοσθένης Κατὰ Ἀνδροτίωνος (45-46)

Ὁ Ἀνδροτίωνας κατηγορεῖται στήν Ἐκκλησίαν τοῦ δήμου τό 355 π.Χ. ὅτι κακῶς εἶχε προτείνει νά ἀπονεμηθεῖ τό καθιερωμένο τιμητικό στεφάνι στή Βουλῆ τῶν πεντακοσίων τοῦ ἔτους 356-355, ἀφοῦ ἡ Βουλῆ ἐκεῖνη δέν εἶχε ἐκπληρώσει τήν ὑποχρέωσή της νά κατασκευάσει νέα πλοῖα γιά τήν ἐνίσχυση τοῦ ἀθηναϊκοῦ στόλου.

Στήν παρακάτω ἐνότητα ὁ ρήτορας ὑποστηρίζει ὅτι τό κύρος τῶν νόμων καί ἡ τήρηση τοῦ ὄρκου τῶν δικαστῶν πρέπει νά εἶναι πάνω ἀπό ὅποιοδήποτε ἄλλο συμφέρον τῆς πόλεως.

Ἔστι τοίνυν ὑμῖν νυνί σκεπτέον, εἰ τοσοῦτου τιμᾶσθε τήν πολιτείαν καί τοὺς κειμένους νόμους καί τό εὐορκεῖν· εἰ γάρ ἀποψηφιεῖσθε τούτου φανερώς οὕτως παρά τοὺς νόμους εἰρηκότος, δόξετε πᾶσιν τὰ χρήματα ταῦτ' ἀντί τῶν νόμων καί τῆς εὐορκίας ἠρῆσθαι. Ἄ οὐδ' ἂν εἰ παρ' ἑαυτοῦ δοίη τις ὑμῖν λαβεῖν ἄξιον, μή τί γ' ἔφ' ὃ ἑτέρους εἰσπράττειν. Ὡσθ' ὅταν ταῦτα λέγη, μέμνησθε τῶν ὄρκων καί τήν γραφήν ἐνθυμείσθε, ὅτι νῦν οὐ περί πράξεως εἰσφορῶν ἔστιν, ἀλλ' εἰ δεῖ κυρίους εἶναι τοὺς νόμους. Καί περί τούτων μέν, ὄν τρόπον ὑμᾶς ἀπαγαγῶν ἀπό τοῦ νόμου παρακρούεσθαι ζητήσῃ, καί ἂ πρός ταῦθ' ὑμᾶς μνημονεύοντας μή ἐπιτρέπῃν προσήκει, πολλὰ λέγειν ἔχων ἔτι, καί ταῦθ' ἰκάν' εἶναι νομίζων, ἐάσω.

Τοσοῦτου τιμῶμαι· τόσο ἐκτιμῶ, ἐδῶ: τόσο λίγο ἐκτιμῶ.

τό εὐορκεῖν, ἡ εὐορκία· ἡ τήρηση τοῦ ὄρκου.

ἀποψηφίζομαι τινος· ἀθρώνω κάποιον.

χρήματα· εἰσπράξεις ἀπό φόρους (πού δέ θά πραγματοποιηθοῦν ἂν καταδικαστεῖ ὁ Ἀνδρ.).

οὐδ' ἂν εἰ παρ' ἑαυτοῦ δοίη τις ὑμῖν· οὔτε ἂν σᾶς τά ἔδινε κανεῖς ἀπό τήν ἀτομική του περιουσία.

μή τί γ' ἔφ' ὃ ἑτέρους εἰσπράττειν· πολύ περισσότερο στήν περίπτωση πού τά εἰσπράττει ἀπό ἄλλους.

γραφή· (δικανικός ὄρος) γραπτή καταγγελία γιά δημόσιο ἀδίκημα (δίκη: ἰδιωτική καταγγελία).

πράξις εἰσφορῶν· εἰσπραξη εἰσφορῶν.

ἀπάγω ἀπό τοῦ νόμου· ἀπομακρύνω ἀπό τό νόμο.

παρακρούομαι· ἐξαπατῶ.

πρός ταῦθ'· ἐκτός ἀπό αὐτά, ἀκόμη.

μνημονεύω· ἔχω ὑπόψη μου.

ἰκάν' (ἰκανά)· ἀρκετά.

4. Δημοσθένης *Κατὰ Τιμοκράτους* (212-214)

Μέ τὸ λόγῳ αὐτὸ ὁ Δημοσθένης προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξει ὅτι ἡ πρότασις τοῦ Τιμοκράτη νὰ ψηφιστεῖ νόμος πού θεσμοθετοῦσε ἡπιότερες διατάξεις γιὰ τοὺς ὀφειλέτες τοῦ δημοσίου εἶναι ἀσύμφορη καὶ ἐπιβλαβὴς γιὰ τὴν πολιτεία καὶ ὅτι ὁ ἀντίπαλός του κινήθηκε στὴν ἐνέργειά του αὐτὴ ἀπὸ ἰδιοτέλεια.

Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν κάκεινο διηγήσασθαι, ὃ φασί ποτ' εἰπεῖν Σόλων ἀκατηγοῦντα νόμον τινὸς οὐκ ἐπιτήδειον θέντος. Λέγεται γὰρ τοῖς δικασταῖς αὐτὸν εἰπεῖν, ἐπειδὴ τὰλλα κατηγορήσεν, ὅτι νόμος ἐστὶν ἀπάσαις, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ταῖς πόλεσιν, ἂν τις τὸ νόμισμα διαφθεῖρη, θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι. Ἐπερωτήσας δ' εἰ δίκαιος αὐτοῖς καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος φαίνεται, ἐπειδὴ φῆσαι τοὺς δικαστάς, εἰπεῖν ὅτι αὐτὸς ἡγείται ἀργύριον μὲν νόμισμ' εἶναι τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων εἵνεκα τοῖς ἰδιώταις εὐρημένον, τοὺς δὲ νόμους ἡγοῖτο νόμισμα τῆς πόλεως εἶναι. Δεῖν δὴ τοὺς δικαστάς πολλῶ μᾶλλον, εἴ τις ὁ τῆς πόλεως ἐστὶ νόμισμα, τοῦτο διαφθεῖρει καὶ παράσημον εἰσφέρει, μισεῖν καὶ κολάζειν, ἢ εἴ τις ἐκεῖν' ὁ τῶν ἰδιωτῶν ἐστίν. Προσθεῖναι δὲ τεκμήριον τοῦ καὶ μείζον εἶναι τὰδίκημα, τὸ τοὺς νόμους διαφθεῖρῃν ἢ τὸ ἀργύριον, ὅτι ἀργυρίῳ μὲν πολλαὶ τῶν πόλεων καὶ φανερῶς πρὸς χαλκὸν καὶ μόλυβδον κεκραμένῳ χρώμεναι σφύζονται καὶ οὐδ' ὅτιοῦν παρὰ τοῦτο πάσχουσιν, νόμοις δὲ πονηροῖς χρώμενοι καὶ διαφθεῖρεσθαι τοὺς ὄντας ἑῶντες οὐδένας πώποτ' ἐσώθησαν.

Οὐκ ἐπιτήδειος ἄκατάλληλος.

ἐπερωτῶ ἔρωτῶ ἀκόμη.

φημί παραδέχομαι.

τὰ ἴδια συναλλάγματα οἱ ἰδιωτικὲς συναλλαγές.

πάρᾳσημον εἰσφέρω κίβδηλεύω, θέτω σὲ κυκλοφορία κίβδηλο νόμισμα.

οὐδ' ὅτιοῦν τίποτα ἀπολύτως.

πώποτε (πῶ + ποτέ) ποτέ ὡς τώρα.

5. Δημοσθένης *Περὶ τοῦ στεφάνου* (257-258)

Ἀντιμέτωπος γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ μὲ τὸν Αἰσχίνῃ ὁ Δημοσθένης ἐπιχειρεῖ μὲ τὸν Περὶ τοῦ στεφάνου λόγῳ του, πού θεωρεῖται τὸ ἀριστούργημά του,

μιά γενική έκθεση τῆς δράσης του ὡς δημόσιου ἀνδρα. Στό πῶ κάτω κείμενο, ὁ ρήτορας ἀναφέρεται στήν παιδεία πού ἔλαβε καί τούς γενικότερους πολιτικούς του προσανατολισμούς.

Ἔμοι μὲν τοίνυν ὑπῆρξεν, Αἰσχίνη, παιδί μὲν ὄντι φοιτᾶν εἰς τὰ προσήκοντα διδασκαλεῖα, καί ἔχειν ὄσα χρή τὸν μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσοντα δι' ἔνδειαν, ἐξελεθόντι δ' ἐκ παίδων ἀκόλουθα τούτοις πράττειν, χορηγεῖν, τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, μηδεμιᾶς φιλοτιμίας μήτ' ἰδίας μήτε δημοσίας ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ καί τῇ πόλει καί τοῖς φίλοις χρήσιμον εἶναι, ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὰ κοινὰ προσελθεῖν ἔδοξέ μοι, τοιαῦτα πολιτεύεσθαι ἔλεσθαι ὥστε καί ὑπὸ τῆς πατρίδος καί ὑπ' ἄλλων Ἑλλήνων πολλῶν πολλάκις ἐστεφανῶσθαι, καί μηδὲ τούς ἐχθροὺς ὑμᾶς, ὡς οὐ καλὰ γ' ἦν ἂ προειλόμην, ἐπιχειρεῖν λέγειν. Ἐγὼ μὲν δὴ τοιαύτη συμβεβίωκα τύχη, καί πόλλ' ἂν ἔχων ἕτερον εἶπεῖν περὶ αὐτῆς παραλείπω, φυλαττόμενος τὸ λυπῆσαι τιν' ἐν οἷς σεμνύομαι.

Ἐπάρχει + ἀπαρ., συμβαίνει νά...

ἐξερχομαι ἐκ παίδων βγαίνω ἀπὸ τῆν παιδικὴ ἡλικία, ἐνηλικιώνομαι.

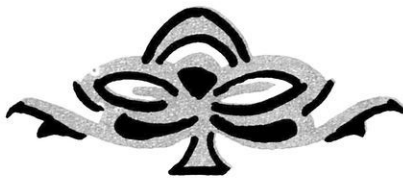
χορηγῶ (χορηγός, χορός + ἄγω) εἶμαι χορηγός, δηλ. καταβάλλω τίς δαπάνες γιὰ τὴν κατάρτιση τοῦ χοροῦ τῶν θεατρικῶν διδασκαλιῶν.

τριηραρχῶ (τριήραρχος, τριήρης + ἄρχω) εἶμαι τριήραρχος, ἐξοπλίζω τριήρη καί τῇ θέτῳ στήν ὑπηρεσία τῆς πατρίδας.

εἰσφέρω συνεισφέρω χρήματα στό δημόσιο ταμεῖο.

φιλοτιμία (εὐγενική) ἀμιλλα.

τοιαῦτα πολιτεύματα αἰροῦμαι προτιμῶ νά πολιτεύομαι κατὰ τέτοιο τρόπο. **σεμνύομαι** καυχιέμαι.

6. Δημοσθένη *Περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ* (13-16)

Στὴ θρακικὴ Χερσόνησο ὁ Φίλιππος, ἀκολουθώντας ἐπεκτατικὴ πολιτικὴ, ἔρχεται σὲ προστριβὲς μὲ τοὺς ἐκεῖ ἐγκαταστημένους Ἀθηναίους κληρούχους, μὲ ἀποτέλεσμα ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Διοπέιθης νὰ προβεῖ σὲ ἐχθρικές ἐνέργειες ἐναντίον του. Τὸ ἐπεισόδιο προκαλεῖ ἔντονο διάβημα τοῦ Φιλίππου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, τὸ ὁποῖο ὁ Δημοσθένης, παίρνοντας τὸ μέρος τοῦ στρατηγοῦ, συμβουλεύει τοὺς συμπατριῶτες του νὰ ἀπορρίψουν. Αὐτὰ πού συνέβησαν, τονίζει στὸ πιὸ κάτω κείμενο, εἶναι περισσότερο σοβαρὰ ἀπὸ ὅσο φαίνονται, γιατί ἀποκαλύπτουν βλέψεις τοῦ Φιλίππου πάνω σὲ κεκτημένα δικαιώματα τῆς Ἀθήνας.

Μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι καὶ τὰ νῦν τᾶλλα μὲν ἐστί λόγοι ταῦτα καὶ προφάσεις, πράττεται δὲ καὶ κατασκευάζεται τοῦτο, ὅπως ὑμῶν μὲν οἶκοι μενόντων, ἔξω δὲ μηδεμιᾶς οὔσης τῇ πόλει δυνάμεως, μετὰ πλείστης ἡσυχίας ἄπανθ' ὅσα βούλεται Φίλιππος διοικήσεται. Θεωρεῖτε γάρ τὸ παρὸν πρῶτον, ὃ γίγνεται. Νυνὶ δύναμιν μεγάλην ἐκεῖνος ἔχων ἐν Θράκῃ διατρίβει, καὶ μεταπέμπεται πολλήν, ὡς φασιν οἱ παρόντες, ἀπὸ Μακεδονίας καὶ Θετταλίας. Ἐὰν οὖν περιμείνας τοὺς ἐτησίας ἐπὶ Βυζάντιον ἔλθων πολιορκῆ, πρῶτον μὲν οἴεσθε τοὺς Βυζαντίους μενεῖν ἐπὶ τῆς ἀνοίας τῆς αὐτῆς ὥσπερ νῦν, καὶ οὔτε παρακαλεῖν ὑμᾶς οὔτε βοηθεῖν αὐτοῖς ἀξιώσιν; Ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι, ἀλλὰ καὶ εἴ τισι μᾶλλον ἀπιστοῦσιν ἢ ἡμῖν, καὶ τούτους εἰσφρήσεσθαι μᾶλλον ἢ κείνῳ παραδώσιν τὴν πόλιν, ἂν περ μὴ φθάσῃ λαβῶν αὐτοῦς. Οὐκοῦν ἡμῶν μὲν μὴ δυναμένων ἐνθένδ' ἀναπλεῦσαι, ἐκεῖ δὲ μηδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἐτοίμου βοηθείας, οὐδὲν αὐτοῦς ἀπολωλέναι κωλύσει. Νῆ Δία, κακοδαίμονῶσι γάρ ἀνθρωποὶ καὶ ὑπερβάλλουσιν ἀνοία. Πάνυ γε, ἀλλ' ὁμοῦ αὐτοῦς δεῖ σῶς εἶναι· συμφέρει γάρ τῇ πόλει. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε δῆλόν ἐστιν ἡμῖν, ὡς ἐπὶ Χερρόνησον οὐχ ἤξει.

Καὶ τὰ νῦν· καὶ τώρα ἀκόμη.
τᾶλλα... ταῦτα· ὅλα τὰ ἄλλα.
κατασκευάζομαι· σχεδιάζομαι.
οἱ ἐτησῖαι· τὰ μελέτμια.
ἄνοια· ἀνοησία.
εἰσφρέομαι· εἰσάγω μαζί μου.
ἀναπλέω· ἐδῶ· πλέω πρὸς τὰ ἐπάνω (πρὸς βορρά).

7. Θουκυδίδη *Ίστορία* (Α, 58)

Στίς παραμονές τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ πρῶτες ἐχθροπραξίες γύρω ἀπό τήν ἐπίμαχη στρατηγική θέσση τῆς Κέρκυρας ἀπέτέλεσαν προμήνυμα σαφές γιά τή θύελλα πού ἐπρόκειτο νά ἀκολουθήσει. Οἱ Ἀθηναῖοι, γιά νά προλάβουν ἀποστασία τῆς Ποτειδαίας, ζητοῦν ὁμήρους καί κατεδάφιση τῶν τειχῶν. Οἱ Ποτειδαίαιτες στέλνουν πρεσβεΐα καί στήν Ἀθήνα καί στήν ἀντίπαλη συμμαχία.

Ποτειδεᾶται δὲ πέμπαντες μὲν καὶ παρ' Ἀθηναίους πρέσβεις, εἴ πως πείσειαν μὴ σφῶν περὶ νεωτερίζειν μηδὲν, ἐλθόντες δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαιμόνα μετὰ Κορινθίων, ἔπρασσον ὅπως ἐτοιμάσαιτο τιμωρίαν, ἦν δέη, ἐπειδὴ ἐκ τε Ἀθηνῶν ἐκ πολλοῦ πράσσοντες οὐδὲν ἠδροντο ἐπιτήδειον, ἀλλ' αἱ νῆες αἱ ἐπὶ Μακεδονίαν καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁμοίως ἔπλεον, καὶ τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων ὑπέσχετο αὐτοῖς, ἦν ἐπὶ Ποτειδαίαν ἴωσιν Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν, τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀφίστανται μετὰ Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων κοινῇ ξυνομόσαντες. Καὶ Περδίκκας πείθει Χαλκιδέας τὰς ἐπὶ θαλάσση πόλεις ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας ἀνοικίσασθαι ἐς Ὀλυμπον μίαν τε πόλιν ταύτην ἰσχυράν ποιήσασθαι· τοῖς τ' ἐκλιποῦσι τούτοις τῆς ἑαυτοῦ γῆς τῆς Μυγδονίας περὶ τὴν Βόλβην λιμνην ἔδωκε νέμεσθαι, ἕως ἂν ὁ πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος ἦ. Καὶ οἱ μὲν ἀνοικίζοντο τε καθαιροῦντες τὰς πόλεις καὶ ἐς πόλεμον παρεσκευάζοντο.

Νεωτερίζω *περὶ* τινος· ἀλλάζω τακτικὴ ἐναντίον κάποιου, ἐπαναστατῶ ἐναντίον κάποιου.

ἐτοιμάζομαι *τιμωρίαν*· ἐξασφαλίζω βοήθεια.

ἐκ πολλοῦ πράσσοντες· ὕστερα ἀπὸ πολλῆς διαπραγματεῦσεως.

οὐδὲν εὐρίσκομαι ἐπιτήδειον· δὲν πετυχαίνω τίποτα εὐνοϊκό.

τὰ τέλη· οἱ ἄρχοντες.

ἀφίσταμαι· ἀποστατῶ.

κοινῇ ξυνομόσαντες· ἀφοῦ συμφώνησαν μαζί καὶ ὀρκίστηκαν.

καταβάλλω· κατεδαφίζω.

ἀνοικίζομαι· (ἀνά + οἰκίζω) μετοικῶ στὰ μεσόγεια.

τοῖς τ' ἐκλιποῦσι τούτοις· καὶ στοὺς μετανάστες αὐτοῦς.

8. Θουκυδίδη *Ίστορία* (Α, 103)

Τό κεφάλαιο αναφέρεται στό τέλος πού είχε ή επανάσταση τῶν ειλώτων τῆς Μεσσηνίας, ή οποία στήν ἱστορία αναφέρεται ὡς Γ΄ Μεσσηνιακός πόλεμος (464-455 π.Χ.).

Οἱ δ' ἐν Ἰθώμῃ δεκάτω ἔτει, ὡς οὐκέτι ἐδύναντο ἀντέχειν, ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ' ᾧ ἐξίασιν ἐκ Πελοποννήσου ὑπόσπονδοι καί μηδέποτε ἐπιβήσονται αὐτῆς· ἦν δέ τις ἀλίσκηται, τοῦ λαβόντος εἶναι δούλον. Ἦν δέ τι καί χρηστήριον τοῖς Λακεδαιμονίοις Πυθικόν πρό τοῦ, τὸν ἰκέτην τοῦ Διὸς τοῦ Ἰθωμήτα ἀφιέναι. Ἐξῆλθον δέ αὐτοὶ καὶ παῖδες καὶ γυναῖκες, καὶ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι δεξάμενοι κατ' ἔχθος ἤδη τὸ Λακεδαιμονίων ἐς Ναύπακτον κατῴκισαν, ἦν ἔτυχον ἡρηκότες νεωστὶ Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐχόντων. Προσεχώρησαν δέ καὶ Μεγαρῆς Ἀθηναίους ἐς ξυμμαχίαν Λακεδαιμονίων ἀποστάντες, ὅτι αὐτοὺς Κορινθιοὶ περὶ γῆς ὄρων πολέμῳ κατεῖχον· καὶ ἔσχον Ἀθηναῖοι Μέγαρα καὶ Πηγάς, καὶ τὰ μακρὰ τεῖχη ᾠκοδόμησαν Μεγαρεῦσι τὰ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐς Νίσαιαν καὶ ἐφρούρουν αὐτοὶ. Καὶ Κορινθίοις μὲν οὐχ ἦκιστα ἀπὸ τοῦδε τὸ σφοδρὸν μῖσος ἤρξατο πρῶτον ἐς Ἀθηναίους γενέσθαι.

Οἱ δ' ἐν Ἰθώμῃ ὀλιγορκοῦμενοι στήν Ἰθώμη.

ἐφ' ᾧ ὑπὸ τὸν ὄρο νά..

ξυμβαίνω πρὸς τινα ἄνω συμφωνία μὲ κάποιον.

ὑπόσπονδοι μὲ ὄρους προστασίας, ἐξασφαλισμένους ὕστερα ἀπὸ συμφωνία.

ἦν δέ τις ἀλίσκηται ἂν κανεῖς συλλαμβάνεται παραβάτης.

χρηστήριον Πυθικόν ἄν πυθικός χρῆσμός.

πρὸ τοῦ (κ. προτοῦ) πρὶν ἀπὸ αὐτό, προηγουμένως.

τοῦ Ἰθωμήτα Ἰθωμήτας ὀνομαζόταν ὁ Ζεὺς πού λατρευόταν στήν Ἰθώμη

ὡς προστάτης της.

κατ' ἔχθος τὸ Α ἰσχυρὸς τῆς ἐχθρότητάς τους πρὸς τοὺς Α.

περὶ γῆς ὄρων γιὰ τὰ σύνορα τῆς γῆς τους.

πολέμῳ κατέχω πιέζω μὲ πόλεμο.

οὐχ ἦκιστα προπάντων, κυρίως.

9. Θουκυδίδη *Ίστορία* (Α, 118-119)

Ἦστερα ἀπὸ τὰ Κερκυραϊκὰ καὶ τὰ Ποτειδαιτικὰ, οἱ Σπαρτιάτες εἶναι ἀποφασισμένοι γιὰ πόλεμο, ἐνῶ ὡς τότε φαίνονταν διστακτικοί. Ἀλλὰ σκέ-

πονται πρὶν πάρουν τὴν τελικὴ ἀπόφαση νά ρωτήσουν καὶ ἓνα φιλικό μαν-
τεῖο.

Αὐτοῖς μὲν οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις διέγνωστο λελύσθαι τε τὰς σπον-
δὰς καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀδικεῖν, πέμψαντες δὲ ἐς Δελφοὺς ἐπρωτῶν τὸν
θεὸν εἰ πολεμοῦσιν ἄμεινον ἔσται· ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὐτοῖς, ὡς λέγεται, κατὰ
κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι καὶ παρα-
καλούμενος καὶ ἄκλητος. Αὐθις δὲ τοὺς ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψῆ-
φον ἐβούλοντο ἐπαγαγεῖν εἰ χρὴ πολεμεῖν. Καὶ ἔλθόντων τῶν πρέσβεων
ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας καὶ ξυνόδου γενομένης οἱ τε ἄλλοι εἶπον ἃ ἐβούλοντο,
κατηγοροῦντες οἱ πλείους τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γί-
γνεσθαι, καὶ οἱ Κορίνθιοι δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἐκά-
στων ἰδίᾳ ὥστε ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον, δεδιότες περὶ τῆ Ποτειδαίᾳ μὴ
προδιαφθαρῆ, παρόντες δὲ καὶ τότε καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες ἔλεγον
τοιάδε.

Διαγιγνώσκομαι ἄποφαίνομαι (τό ρῆμα ἐδῶ εἶναι παθητικό).

αἱ σπονδαὶ ἡ τριακονταετής συνθήκη.

ἀναιρῶ ἠρηματοδοτῶ.

κατὰ κράτος μὲ ὅλες τίς δυνάμεις.

ξυλλαμβάνομαι συμπαραστέκομαι, βοηθῶ.

καὶ παρακαλούμενος καὶ ἄκλητος εἴτε τὸν ἐπικαλεσθοῦν εἴτε ὄχι.

παρακαλέσαντες ἄφοῦ προσκάλεσαν.

ψηφον ἐπάγω ὑποβάλλω σὲ ψηφοφορία.

ἡ ξυμμαχία οἱ συμμαχικὲς πόλεις.

ξυνόδος (σύνοδος) συνέλευση.

προδιαφθείρομαι καταστρέφομαι πρωτίτερα.

ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε ἠρηματολήθηαν στό βῆμα καὶ ἔλεγον τὰ ἐξῆς περιπου.

10. Θουκυδίδη *Ἱστορία* (B, 11)

Ἡ ἐνότητα εἶναι ἡ ἀρχὴ δημηγορίας (ὁμιλίας) τοῦ βασιλιᾶ τῆς Σπάρτης Ἀρχίδαμου πρὸς τὸ στρατὸ τῶν Πελοποννησίων, πού μέ τὴν ἔναρξιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου συγκέντρωσε στὸν Ἴσθμό γιὰ νά εἰσβάλει στὴν Ἀττικὴ.

Ἄνδρες Πελοποννήσιοι καὶ ξύμμαχοι, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατείας καὶ ἐν αὐτῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἔξω ἐποιήσαντο, καὶ ἡμῶν αὐ-

τῶν οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἄπειροι πολέμων εἰσίν· ὁμως δὲ τῆσδε οὐπω μείζονα παρασκευὴν ἔχοντες ἐξήλθομεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχόμεθα καὶ αὐτοὶ πλείστοι καὶ ἄριστοι στρατεύοντες. Δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χεῖρους φαίνεσθαι μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. Ἡ γὰρ Ἑλλάς πᾶσα τῆδε τῆ ὀρμῆ ἐπῆρται καὶ προσέχει τὴν γνώμην, εὐνοίαν ἔχουσα διὰ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος πρᾶξι ἡμᾶς ἃ ἐπινοοῦμεν. Οὐκ οὐν χρή, εἴ τῳ καὶ δοκοῦμεν πλήθει ἐπιέναι καὶ ἀσφάλεια πολλῇ εἶναι μὴ ἂν ἐλθεῖν τοὺς ἐναντίους ἡμῖν διὰ μάχης, τούτων ἕνεκα ἀμελέστερόν τι παρεσκευασμένους χωρεῖν, ἀλλὰ καὶ πόλεως ἐκάστης ἡγεμόνα καὶ στρατιώτην τὸ καθ' αὐτὸν αἰεὶ προσδέχεσθαι ἐς κίνδυνόν τινα ἤξειν. Ἄδηλα γὰρ τὰ τῶν πολέμων, καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ καὶ δι' ὀργῆς αἱ ἐπιχειρήσεις γίνονται.

Οὐπω (οὐ + πώ) ποτέ ὡς τώρα.

καὶ αὐτοὶ καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι.

τῆδε τῆ ὀρμῆ ἐπῆρται (ἐπαίρομαι) ἔχει συγκινηθεῖ μέ τὴν ἐξόρμηση.

προσέχει τὴν γνώμην παρακολουθεῖ μέ προσοχῆ.

ἔχθος μίσος.

μὴ ἂν ἐλθεῖν τοὺς ἐναντίους ἡμῖν διὰ μάχης· νὰ μὴν ἐξέλθουν σὲ μάχη οἱ ἔχθροί μας.

11. Θουκυδίδης *Ἱστορία* (Ε, 9)

Κατὰ τὸ δέκατο χρόνον τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἀφοῦ ναυάγησαν οἱ προσπάθειες τῶν φιλειρηνικῶν, οἱ ἐχθροπραξίαι ἔχουν μεταφερθεῖ στὴ Μακεδονία, μέ ἐπίκεντρο τώρα τὴν Ἀμφίπολη. Μέσα στά τείχη τῆς βρίσκεται ὁ ἰκανότατος Βρασιδᾶς ὁ Λακεδαιμόνιος, πού ἐτοιμάζεται νὰ ἀντιμετωπίσει τὸν Κλέωνα, τὸν φιλοπόλεμο στρατηγὸ τῶν Ἀθηναίων, πού περιφρονοῦσε τοὺς ἀντιπάλους του ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία του στὴν Πύλο. Μιλᾷ οὖ Βρασιδᾶς.

Ἄνδρες Πελοποννήσιοι, ἀπὸ μὲν οἷας χώρας ἤκομεν, ὅτι αἰεὶ διὰ τὸ εὐψυχον ἐλευθέρας, καὶ ὅτι Δωριῆς μέλλετε ἴωσι μάχεσθαι, ὧν εἰώθατε κρείσσους εἶναι, ἀρκεῖτω βραχέως δεδηλωμένον· τὴν δὲ ἐπιχείρησιν, ᾧ τρόπῳ διανοοῦμαι ποιεῖσθαι, διδάξω, ἵνα μὴ τῳ τὸ καθ' ὀλίγον καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν ἐνδεῆς φαινόμενον ἀτολμίαν παράσχη. Τοὺς γὰρ ἐ-

ναντίους εικάζω καταφρονήσει τε ἡμῶν καὶ οὐκ ἂν ἐλπίσαντας ὡς ἂν ἐπεξέλθοι τις αὐτοῖς ἐς μάχην ἀναβῆναι τε πρὸς τὸ χωρίον καὶ νῦν ἀτάκτως κατὰ θέαν τετραμμένους ὀλιγορεῖν. Ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἀμαρτίας τῶν ἐναντίων κάλλιστα ἰδὼν καὶ ἅμα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν ἐπιχειρήσιν ποιεῖται μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀντιπαραραχθέντος ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος, πλείστ' ἂν ὀρθοῖτο· καὶ τὰ κλέμματα ταῦτα καλλίστην δόξαν ἔχει ἂν τὸν πολέμιον μάλιστ' ἂν τις ἀπατήσας τοὺς φίλους μέγιστ' ἂν ὠφελήσειεν. Ἔως οὖν ἔτι ἀπαράσκευοι θαρσοῦσι καὶ τοῦ ὑπαπιέναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνονται, τὴν διάνοιαν ἔχουσιν, ἐν τῷ ἀνειμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης καὶ πρὶν ξυнтаθῆναι μᾶλλον τὴν δόξαν, ἐγὼ μὲν ἔχων τοὺς μετ' ἑμαυτοῦ καὶ φθάσας, ἦν δύναμαι, προσεσοῦμαι δρόμῳ κατὰ μέσον τὸ στράτευμα.

Διδάσκω· ἐκθέτω.

τὸ κατ' ὀλίγον καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν· τὸ νὰ διακινδυνεύσουμε μὲ μέρος τῶν δυνάμεών μας καὶ ὄχι μὲ τὸ σύνολό μας.

ἐνδεῆς φαίνόμενον· ἐπειδὴ θά φαίνεται ὡς ἀδυναμία μας.

τὸ χωρίον· τὸ ὕψωμα.

ἀτάκτους κατὰ θέαν τετραμμένους· παρατηρώντας χωρὶς τάξη δῶθε κείθε.

ὀλιγορῶ· (ὀλιγορος, ὀλιγος + ὠρα=φροντίδα) παραμελῶ, ἀδιαφορῶ.

πλείστ' ἂν ὀρθοῖτο· τίς πλιό πολλές φορές πετυχαίνει.

τὰ κλέμματα· τὰ στρατηγήματα, τὰ τεχνάσματα.

ἀπαράσκευοι θαρσοῦσι· ξεθαρρεύουν ἀπροετοιμαστοί.

ὑπάπειμι· (ὑπό + ἀπό + εἶμι) ἀποσύρομαι (κρυφά).

τὴν διάνοιαν ἔχουσιν· σκέπτονται.

τὸ ἀνειμένον τῆς γνώμης· ἡ χαλάρωση τῆς διαθέσεως.

πρὶν ξυнтаθῆναι τὴν δόξαν· πρὶν ἀναζωογονηθεῖ τὸ ἠθικό.

12. Θουκυδίδη *Ἱστορία* (ΣΤ', 24)

Τὸ 416 π.Χ. στὴν Ἐκκλησία τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων συζητεῖται ἡ πρό τολμηρῆ ἐκστρατεία· ἡ σικελική· τίς ἀντίθετες θέσεις ὑποστήριζαν ὁ Ἀλκιβιάδης, πού τοὺς παρότρυνε μὲ θέρμη στὴν ἐπιχείρηση, καὶ ὁ Νικίας πού, δείχνοντάς τους πόσο μεγάλη εἶναι ἡ ἐπιχείρηση καὶ πόσες ἐτοιμασίες ἀπαιτεῖ, προσπάθησε νὰ τοὺς συγκρατήσῃ. Οἱ Ἀθηναῖοι τάχθηκαν μὲ τὸ μέρος τοῦ Ἀλκιβιάδη γιὰ τοὺς λόγους πού περιέχονται στό παρακάτω κείμενο.

Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα εἶπε νομίζων τοὺς Ἀθηναίους τῷ πλήθει τῶν

πραγμάτων ἢ ἀποτρέψειν ἢ, εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεῦσθαι, μάλιστα ἂν οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι· οἱ δὲ τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ οὐκ ἐξηρέθησαν ὑπὸ τοῦ ὀχλῶδους τῆς παρασκευῆς, πολὺ δὲ μᾶλλον ὄρμητο, καὶ τουναντίον περιέστη αὐτῶ· εὐ τε γὰρ παραινέσαι ἔδοξε καὶ ἀσφάλεια νῦν δὴ καὶ πολλῇ ἔσσεσθαι. Καὶ ἔρωσ ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως ἐκπλεῦσαι· τοῖς μὲν γὰρ πρεσβυτέροις ὡς ἢ καταστρεψομένοις ἐφ' ἃ ἔπλεον ἢ οὐδὲν ἂν σφαλίσαν μεγάλην δύναμιν, τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς τε ἀπούσης πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας, καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι· ὁ δὲ πολὺς ὄμιλος καὶ στρατιώτης ἔν τε τῷ παρόντι ἀργύριον οἴσειν καὶ προσκτήσεσθαι δύναμιν ὅθεν αἰδίων μισθοφορὰν ὑπάρξειν. Ὡστε διὰ τὴν ἄγαν τῶν πλεόνων ἐπιθυμίαν, εἴ τῳ ἄρα καὶ μὴ ἤρεσκε, δεδιῶς μὴ ἀντιχειροτονῶν κακόνους δόξειεν εἶναι τῇ πόλει ἡσυχίαν ἦγεν.

Πράγματα ἔνοχλήσεις, δυσκολίες.

ἐξαιροῦμαι ἐπηρεάζομαι.

τὸ ὀχλῶδες τῆς παρασκευῆς ἡ κοπιαστικὴ προπαρασκευῆ.

ὀρμῶμαι ξεσηκώνομαι.

καὶ τουναντίον περιέστη αὐτῶ ἔτσι πού ἔφερε τὸ ἀντίθετο ἀποτέλεσμα, ἔτσι πού τὸ ἀποτέλεσμα ἀπέβη ἀντίθετο ἀπὸ τίς ἐπιδιώξεις του.

εὐ τε γὰρ παραινέσαι ἔδοξε γιατί (οἱ Ἀθηναῖοι) ἔκριναν ὅτι (ὁ Νικίας) συμβούλευσε καλά.

ἔρωσ ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὄλους τοὺς κατέλαβε σφοδρὴ ἐπιθυμία.

καταστρέφομαι ὑποτάσσω.

ἢ οὐδὲν ἂν σφαλίσαν μεγάλην δύναμιν ἢ δὲ θά πάθαινε τουλάχιστο τίποτε μιά μεγάλη δύναμη.

ἀπούσης πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας ἀπὸ πόθο νά ἰδοῦν καὶ νά θαυμάσουν ἄγνωστη χώρα.

εὐέλπισ εἰμι (μὲ ἀπαρ.) ἐλπίζω ὅτι θά.

ὁ δὲ πολὺς ὄμιλος καὶ στρατιώτης τὸ πολὺ πλῆθος, δηλαδή οἱ στρατιῶτες (ὁ καὶ εἶναι διασαφητικός).

αἰδῖος μισθοφορά παντοτινὴ (χρηματικὴ) σύνταξη.

ἀντιχειροτονῶ (ἀντί + χειρότονος: χεῖρ + τείνω) καταψηφίζω.

κακόνους τῇ πόλει ἐχθρικός γιὰ τὴν πατρίδα.

13. Ίσοκράτη Ἀρχίδαμος (11-13)

Στόν Ἀρχίδαμο, ἓνα ρητορικό γύμνασμα μέ πολιτικό ἐνδιαφέρον, ὁ Ἴσοκράτης στρέφεται ἐναντίον τῶν ἡγεμονικῶν ἀξιώσεων τῆς Θήβας καί παρουσιάζει τόν διεκδικητή τοῦ θρόνου τῆς Σπάρτης Ἀρχίδαμο νά ζητεῖ πόλεμο κατά τῆς Μεσσήνης, ἡ ὁποία εἶχε ἰδρυθεῖ στήν Ἰθώμη μέ τή βοήθεια τῆς Θήβας, μετά τή νίκη τῆς στά Λεῦκτρα. Στό πῶς κάτω κείμενο συνεχίζεται ἡ ἀνάπτυξη ἐπιχειρημάτων κατά τῆς εἰρήνης μέ τή Μεσσήνη.

Καίτοι λίαν προθύμως οἱ σύμμαχοι συμβεβουλεύκασιν ὑμῖν ὡς χρῆ Μεσσήνην ἀφέντας ποιήσασθαι τήν εἰρήνην. Οἷς ὑμεῖς δικαίως ἂν ὀργίζοισθε πολὺ μᾶλλον ἢ τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἀποσταῖσιν ἡμῶν. Ἐκεῖνοι μὲν γάρ ἀφέμενοι τῆς ἡμετέρας φιλίας τὰς αὐτῶν πόλεις ἀπώλεσαν, εἰς στάσεις καί σφαγὰς καί πολιτείας πονηρὰς ἐμβαλόντες, οὗτοι δ' ἡμᾶς ἤκουσι κακῶς ποιήσοντες· τήν γάρ δόξαν, ἣν ἡμῖν οἱ πρόγονοι μετά πολλῶν κινδύνων ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσι κτησάμενοι κατέλιπον, ταύτην ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πείθουσιν ἡμᾶς ἀποβαλεῖν, ἧς οὐτ' ἀπρεπεστέραν τῇ Λακεδαιμόνι συμφορὰν οὔτε δεινότεραν οὐδέποτε ἂν εὖρεῖν ἠδυνήθησαν. Εἰς τοῦτο δ' ἤκουσι πλεονεξίας καί τοσαύτην ἡμῶν κατεγνώκασιν ἀνανδρίαν, ὥστε πολλάκις ἡμᾶς ἀξιώσαντες ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πολεμεῖν, ὑπὲρ Μεσσήνης οὐκ οἴονται δεῖν κινδυνεύειν, ἀλλ' ἴν' αὐτοὶ τήν σφετέραν αὐτῶν ἀσφαλῶς καρπῶνται, πειρῶνται διδάσκειν ἡμᾶς ὡς χρῆ τοῖς ἐχθροῖς τῆς ἡμετέρας παραχωρῆσαι.

Ἐπίσημοί τινος ἀποστατῶ ἀπό κάποιον.
πολιτεία πονηρά ὀλέθρια πολιτεύματα.
ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσι ἡ κάθοδος τῶν Δωριέων τοποθετεῖται περί τό 1.100 π.χ.
καταγιγνώσκω ἀνανδρίαν καταλογίζω ἀνανδρία.
τῆς ἡμετέρας παραχωρῆσαι νά παραχωρήσετε μέρος τῆς χώρας σας.

14. Ίσοκράτη Πανηγυρικός (28-30)

Ὁ Πανηγυρικός (380 π.Χ.) εἶναι λόγος πολιτικός καί ὕμνος στήν Ἀθήνα· ἀποσκοπεῖ κυρίως στήν καλλιέργεια τῆς πανελληνίας ιδέας καί τήν ἐνωση ὄλων στόν πόλεμο κατά τῶν βαρβάρων. Ἐδῶ γίνεται λόγος γιά τή

γεωργία πού ἡ θεά Δήμητρα πρωτοδίδαξε στους κατοίκους τῆς Ἀττικῆς, ἀπό τους οποίους διαδόθηκε σέ ὅλη τή γῆ· τό γεγονός αὐτό ἀποτελοῦσε καί τό εἰρηνικότερο καύχημά τους.

Πρῶτον μὲν τοίνυν, οὐ πρῶτον ἡ φύσις ἡμῶν ἐδεήθη, διὰ τῆς πόλεως τῆς ἡμετέρας ἐπορίσθη· καί γάρ εἰ μυθώδης ὁ λόγος γέγονεν, δμως αὐτῶ καί νῦν ῥηθῆναι προσήκει. Δήμητρος γάρ ἀφικομένης εἰς τὴν χώραν δτ' ἐπλανήθη τῆς Κόρης ἀρπασθείσης, καί πρὸς τοὺς προγόνους ἡμῶν εὐμενῶς διατεθείσης ἐκ τῶν εὐεργεσιῶν ἄς οὐχ οἶόν τ' ἄλλοις ἢ τοῖς μεμνημένοις ἀκούειν, καί δούσης δωρεὰς διττάς, αἵπερ μέγισται τυγχάνουσιν οὐσαι, τοὺς τε καρπούς, οἱ τοῦ μὴ θηριωδῶς ζῆν ἡμᾶς αἴτιοι γεγόνασι, καί τὴν τελετήν, ἧς οἱ μετασχόντες περὶ τε τῆς τοῦ βίου τελευτῆς καί τοῦ σύμπαντος αἰῶνος ἡδίους τὰς ἐλπίδας ἔχουσιν, οὕτως ἡ πόλις ἡμῶν οὐ μόνον θεοφιλῶς ἀλλὰ καί φιλανθρώπως ἔσχεν, ὥστε κυρία γενομένη τοσοῦτων ἀγαθῶν οὐκ ἐφθόνησε τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ὧν ἔλαβεν ἅπασι μετέδωκεν. Καί τὰ μὲν ἔτι καί νῦν καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν δείκνυμεν, τῶν δὲ συλλήβδην τὰς τε χρείας καί τὰς ἐργασίας καί τὰς ὠφελίας τὰς ἀπ' αὐτῶν γιγνομένας ἐδίδαξεν. Καί τούτοις ἀπιστεῖν μικρῶν ἔτι προστεθέντων οὐδεὶς ἂν ἀξιῴσειεν.

Οὐ' τοῦ σιταριοῦ.

ἡ φύσις ἡμῶν' ὁ ὄργανισμός μας.

ἡ τελετή' τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια.

15. Λυσία Δήμου καταλύσεως ἀπολογία (15-17)

Τό κείμενο ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀπολογίας ἐνός Ἀθηναίου πολίτη πού κατηγορήθηκε ὅτι εἶχε συμμετοχή στά ἐγκλήματα τῶν Τριάκοντα τυράννων. Γιά νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τήν κατηγορία αὐτή, ὁ ἀπολογούμενος ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ διαγωγή του κατά τήν περίοδο ἐκείνη ἦταν ἀψογή.

Ἔτι τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καί ἐκ τῶν ἄλλων τῶν ἐμοί πεπραγμένων ἀξιον σκέψασθαι. Ἐγὼ γάρ τοιοῦτον ἐμαυτὸν ἐν ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς παρέσχον, ὥστε, εἰ πάντες τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχον ἐμοί, μηδένα ἂν ὑμῶν μηδεμιᾷ χρῆσθαι συμφορᾷ. Ἐγὼ γάρ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ οὐ-

τε άπαχθείς ούδεις φανήσεται, ούτε τών έχθρών ούδεις τετιμωρημένος, ούτε τών φίλων εὔ πεπονηώς (καί τοῦτο μὲν οὐκ ἄξιον θαυμάζειν· εὔ μὲν γάρ ποιεῖν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ χαλεπὸν ἦν, ἐξαμαρτάνειν δὲ τῷ βουλομένῳ ῥάδιον). Οὐ τοίνυν οὐδ' εἰς τὸν κατάλογον Ἀθηναίων καταλέξας οὐδένα φανήσομαι, οὐδὲ δίαιταν καταδαιτησάμενος οὐδενός, οὐδὲ πλουσιώτερος ἐκ τῶν ὑμετέρων γεγονώς συμφορῶν. Καίτοι εἰ τοῖς τῶν γεγενημένων κακῶν αἰτίοις ὀργίζεσθε, εἰκὸς καὶ τοὺς μηδὲν ἡμαρτηκότας βελτίους ὑφ' ὑμῶν νομίζεσθαι. Καὶ μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες δικασταί, μεγίστην ἠγοῦμαι περὶ ἐμαυτοῦ τῇ δημοκρατίᾳ πίστιν δεδωκέναι. Ὅστις γάρ τότε οὐδὲν ἐξήμαρτον οὕτω πολλῆς δεδομένης ἐξουσίας, ἧ που νῦν σφόδρα προθυμήσομαι χρηστός εἶναι, εὔ εἰδώς ὅτι, ἐὰν ἀδικῶ, παραχρῆμα δώσω δίκην.

Χρῶμαι συμφορᾷ ἁθαίνω συμφορά.

κατάλογος ὁ κατάλογος προγραφῶν πού συντάχτηκε ἀπό τούς Τριάκοντα.

καταλέγω περιλαμβάνω.

δίαιταν καταδαιτῶμαί τινος καταφέρνω νά ἐπηρεάσω τούς δικαστές σέ βάρος ἄλλου καί πρὸς ὄφελός μου (νά μεροληπτήσουν γιά χάρη μου).

δίαιτα ἔδω, δαιτησία ἁ καταδαιτῶμαι ὡς δαιτητῆς ἐκφέρω δυσμενῆ κρίση γιά κάποιον, ἀντίθ. ἁποδαιτῶμαι.

ἧ που νῦν τώρα πράγματι.

16. Λυσία *Ἐπιτάφιος* (4-5)

Ὁ Ἐπιτάφιος ἐκφωνήθηκε ἀπό τόν Ἀθηναῖο Ἀρχίνο τό 392 π.Χ. στό νεκροταφεῖο τοῦ Κεραμεικοῦ κατά τήν ταφή ἐκείνων πού ἔπεσαν στό Λέχαιο τῆς Κορινθίας, ὅπου οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ Κορίνθιοι, οἱ Ἀργεῖοι καί οἱ Θηβαῖοι νικήθηκαν ἀπό τούς Σπαρτιάτες (Κορινθιακός πόλεμος). Τό ἀπόσπασμα πού ἀκολουθεῖ ἀνήκει στό μέρος τοῦ Ἐπιτάφιου πού λέγεται ἔπαινος τῶν προγόνων· ὁ λόγος εἶναι γιά τίς Ἀμαζόνες πού ἐπιχείρησαν νά κατακτήσουν τήν Ἀθήνα, χωρίς νά τό κατορθώσουν.

Ἀμαζόνες γάρ Ἄρεως μὲν τὸ παλαιὸν ἦσαν θυγατέρες, οἰκοῦσι δὲ παρὰ τὸν Θερωδόντα ποταμόν, μόναι μὲν ὀπλισμέναι σιδήρῳ τῶν περὶ αὐτάς, πρῶται δὲ τῶν πάντων ἐφ' ἵππους ἀναβάσαι, οἷς ἀνεπίστως δι' ἀπειρίαν τῶν ἐναντίων ἦρουν μὲν τοὺς φεύγοντας, ἀπέλειπον δὲ τοὺς διώ-

κοντας· ἐνομίζοντο δὲ διὰ τὴν εὐψυχίαν μᾶλλον ἄνδρες ἢ διὰ τὴν φύσιν γυναῖκες· πλέον γὰρ ἐδόκουν τῶν ἀνδρῶν ταῖς ψυχαῖς διαφέρειν ἢ ταῖς ἰδέαις ἐλλείπειν. Ἄρχουσαι δὲ πολλῶν ἔθνῶν, καὶ ἔργῳ μὲν τοὺς περὶ αὐτὰς καταδεδουλωμένοι, λόγῳ δὲ περὶ τῆσδε τῆς χώρας ἀκούουσαι κλέος μέγα, πολλῆς δόξης καὶ μεγάλης ἐλπίδος χάριν παραλαβοῦσαι τὰ μαχιμώτατα τῶν ἔθνῶν ἐστράτευσαν ἐπὶ τῆνδε τὴν πόλιν. Τυχοῦσαι δ' ἀγαθῶν ἀνδρῶν ὁμοίας ἐκτήσαντο τὰς ψυχὰς τῇ φύσει, καὶ ἐναντίαν τὴν δόξαν τῆς προτέρας λαβοῦσαι μᾶλλον ἐκ τῶν κινδύνων ἢ ἐκ τῶν σωμάτων ἐδοξαν εἶναι γυναῖκες.

Ἀπολείπω ἄφηνω πίσω.

ταῖς ψυχαῖς διαφέρω ὑπερτερῶ σέ παλικαριά.

ταῖς ἰδέαις ἐλλείπω ὑστερῶ κατὰ τὴν σωματικὴν διάπλαση.

ὁμοίας ἐκτήσαντο τὰς ψυχὰς τῇ φύσει ἢ παλικαριά τους φάνηκε ὁμοία μὲ τὴν γυναικεία φύση τους.

ἐκ τῶν κινδύνων ἢ ἐκ τῶν σωμάτων ἐδοξαν εἶναι γυναῖκες ἄποδείχτηκαν γυναῖκες ἀπὸ τίς μάχες μᾶλλον παρά ἀπὸ τὰ σώματά τους.

17. Λυσία *Ἐπιτάφιος* (11-13)

Συνεχίζεται ὁ ἔπαινος τῶν προγόνων.

Οἱ Ἀθηναῖοι παρέχουν ἄσυλο στοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἡρακλῆ καὶ ἔρχονται σέ σύγκρουση μὲ τὸν Εὐρυσθέα, μόλο πού δέν εἶχαν εὐεργετηθεῖ ἀπὸ τὸν Ἡρακλῆ.

Ἰστερῶ δὲ χρόνῳ, ἐπειδὴ Ἡρακλῆς μὲν ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσθη, οἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ ἔφευγον μὲν Εὐρυσθέα, ἐξηλαύνοντο δὲ ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων, αἰσχυνομένων μὲν τοῖς ἔργοις, φοβουμένων δὲ τὴν Εὐρυσθέως δύναμιν, ἀφικόμενοι εἰς τὴνδε τὴν πόλιν ἰκέται ἐπὶ τῶν βωμῶν ἐκαθέζοντο· ἐξαιτουμένου δὲ αὐτοὺς Εὐρυσθέως Ἀθηναῖοι οὐκ ἠθέλησαν ἐκδοῦναι, ἀλλὰ τὴν Ἡρακλέους ἀρετὴν μᾶλλον ἠδοῦντο ἢ τὸν κίνδυνον τὸν ἑαυτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ ἠξίουσαν ὑπὲρ τῶν ἀσθενεστέρων μετὰ τοῦ δικαίου διαμάχεσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς δυναμένοις χαριζόμενοι τοὺς ὑπ' ἐκείνων ἀδικουμένους ἐκδοῦναι. Ἐπιστρατεύσαντος δ' Εὐρυσθέως μετὰ τῶν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ Πελοπόννησον ἐχόντων, οὐκ ἐγγὺς τῶν δεινῶν γενόμενοι μετέγνωσαν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν εἶχον γνώμην ἤνπερ πρότερον, ἀγα-

θὸν μὲν οὐδὲν ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῶν πεπονθότες, ἐκείνους τ' οὐκ εἰ-
δότες ὅποιοί τινες ἄνδρες ἔσονται γενόμενοι.

Φεύγω Εὐρ. καταδιώκομαι ἀπὸ τὸν Εὐρ.
τοῖς ἔργοις ἔδλ. γιὰ τὴν ἐκδίωξη τῶν παιδιῶν τοῦ Ἑρ.

18. Λυσία *Ἐπιτάφιος* (17-19)

*Στόν ἔπαινο τῶν προγόνων ὁ ρήτορας ἀπαραριθμεῖ τοὺς λόγους ποὺ ἔκαναν
τοὺς Ἀθηναίους νά ἀγωνίζονται γιὰ τό δίκαιο.*

Πολλὰ μὲν οὖν ὑπῆρχε τοῖς ἡμετέροις προγόνοις μιᾶ γνώμη χρωμέ-
νοις περὶ τοῦ δικαίου διαμάχεσθαι. Ἦ τε γὰρ ἀρχὴ τοῦ βίου δικαία· οὐ
γάρ, ὡσπερ οἱ πολλοί, πανταχόθεν συνειλεγμένοι καὶ ἐτέρους ἐκβαλόντες
τὴν ἀλλοτρίαν ᾤκησαν, ἀλλ' αὐτόχθονες ὄντες τὴν αὐτὴν ἐκέκτηντο καὶ
μητέρα καὶ πατρίδα. Πρῶτοι δὲ καὶ μόνοι ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐκβαλόντες
τάς παρὰ σφίσιν αὐτοῖς δυναστείας δημοκρατίαν κατεστήσαντο, ἡγούμε-
νοι τὴν πάντων ἐλευθερίαν ὁμόνοιαν εἶναι μεγίστην, κοινὰς δ' ἀλλήλοις
τάς ἐκ τῶν κινδύνων ἐλπίδας ποιήσαντες ἐλευθέραις ταῖς ψυχαῖς ἐπολι-
τεύοντο, νόμῳ τοὺς ἀγαθοὺς τιμῶντες καὶ τοὺς κακοὺς κολάζοντες, ἡγη-
σάμενοι θηρίων μὲν ἔργον εἶναι ὑπ' ἀλλήλων βία κρατεῖσθαι, ἀνθρώποις
δὲ προσήκειν νόμῳ μὲν ὀρίσαι τὸ δίκαιον, λόγῳ δὲ πείσαι, ἔργῳ δὲ τού-
τοις ὑπηρετεῖν, ὑπὸ νόμου μὲν βασιλευομένους, ὑπὸ λόγου δὲ διδασκομέ-
νους.

Δυναστεία βασιλικὴ ἐξουσία.
πολιτεύομαι ζῶ ὡς πολίτης.

19. Λυσία *Ἐπιτάφιος* (27-29)

*Ὁ ρήτορας ἀναφέρεται στοὺς λόγους ποὺ παρακίνησαν τὸν Ξέρξη νά ἀ-
ναλάβει τὴν ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπογραμμίζει τὴν ὑπερο-
ψία του.*

Μετὰ ταῦτα δὲ Ξέρξης ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς, καταφρονήσας μὲν τῆς Ἑλλάδος, ἐψευσμένος δὲ τῆς ἐλπίδος, ἀτιμαζόμενος δὲ τῷ γεγεννημένῳ, ἀχθόμενος δὲ τῇ συμφορᾷ, ὀργιζόμενος δὲ τοῖς αἰτίοις, ἀπαθῆς δ' ὢν κακῶν καὶ ἄπειρος ἀνδρῶν ἀγαθῶν, δεκάτῳ ἔτει παρασκευασάμενος διακοσίαις μὲν καὶ χιλίαις ναυσὶν ἀφίκετο, τῆς δὲ πεζῆς στρατιᾶς οὕτως ἄπειρον τὸ πλῆθος ἦγεν, ὥστε καὶ τὰ ἔθνη τὰ μετ' αὐτοῦ ἀκολουθήσαντα πολὺ ἂν ἔργον εἴη καταλέξει. Ὁ δὲ μέγιστον σημεῖον τοῦ πλήθους· ἐξὸν γὰρ αὐτῷ χιλίαις ναυσὶ διαβιβάσαι κατὰ τὸ στενότατον τοῦ Ἑλλησπόντου τὴν πεζὴν στρατιάν ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην, οὐκ ἠθέλησεν, ἡγούμενος τὴν διατριβὴν αὐτῷ πολλὴν ἔσσεσθαι· ἀλλ' ὑπεριδὼν καὶ τὰ φύσει πεφυκότα καὶ τὰ θεῖα πράγματα καὶ τὰς ἀνθρωπίνας διανοίας ὁδὸν μὲν διὰ τῆς θαλάσσης ἐποίησατο, πλοῦν δὲ διὰ τῆς γῆς ἠνάγκασε γενέσθαι, ζεύξας μὲν τὸν Ἑλλησπόντον, διορύξας δὲ τὸν Ἄθων, ὑφισταμένου οὐδενός, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀκόντων ὑπακουόντων, τῶν δὲ ἐκόντων προδιδόντων. Οἱ μὲν γὰρ οὐχ ἴκανοὶ ἦσαν ἀμύνεσθαι, οἱ δ' ὑπὸ χρημάτων διεφθαρμένοι· ἀμφοτέρα δ' ἦν αὐτοὺς τὰ πείθοντα, κέρδος καὶ δέος.

Ἄτιμάζομαι ἄτιμαζομαι.

τῷ γεγεννημένῳ γὰρ τὴν ἡττα (στό Μαραθῶνα).

ἀπαθῆς κακῶν ἀνίδεος ἀπὸ συμφορῆς.

ἄπειρος ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἐπειδὴ δὲ γνώρισε (δὲν ἀντιμετώπισε) γενναίους ἄνδρες, δηλ. τοὺς Ἑλληνας.

διατριβή χρονοτριβή.

ὑπερορῶ περιφρονῶ.

τὰ φύσει πεφυκότα τὰ φυσικὰ στοιχεῖα.

τὰς ἀνθρωπίνας διανοίας τὴν ἀνθρώπινη λογικὴν.

ὑφίσταμαι ἀντιστέκομαι.

20. Λυσία *Ἐπιτάφιος* (44-46)

Ἡ ἐνότητα ἐκθέτει πῶς ἀντέδρασαν οἱ Ἀθηναῖοι σέ ἐσφαλμένη ἐκτίμηση καί ἐνέργεια τῶν Πελοποννησίων μετά τή ναυμαχία τῆς Σαλαμίνας, πού οὔτε τό γενικό ἐθνικό συμφέρον ὑπηρετοῦσε οὔτε τοὺς ἴδιους τελικά θά ἔσωζε ἀπό τὸν περσικό κίνδυνο.

Ἐν μὲν οὖν τῇ ναυμαχίᾳ τοιοῦτους αὐτοὺς παρασχόντες καὶ πολὺ πλεῖστον τῶν κινδύνων μετασχόντες τῇ ἰδίᾳ ἀρετῇ κοινὴν τὴν ἐλευθερίαν καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκτήσαντο· ὕστερον δὲ Πελοποννησίων διατειχιζόντων τὸν Ἴσθμόν, καὶ ἀγαπώντων μὲν τῇ σωτηρίᾳ, νομιζόντων δ' ἀπηλλάχθαι τοῦ κατὰ θάλατταν κινδύνου, καὶ διανοουμένων τοὺς ἄλλους Ἑλληνας περιδεῖν ὑπὸ τοῖς βαρβάροις γενομένους, ὀργισθέντες Ἀθηναῖοι συνεβούλευσαν αὐτοῖς, εἰ ταύτην τὴν γνώμην ἔξουσι, περὶ ἅπασαν τὴν Πελοπόννησον τεῖχος περιβαλεῖν· εἰ γὰρ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων προδιδόμενοι μετὰ τῶν βαρβάρων ἔσονται, οὔτ' ἐκείνοις δεήσειν χιλίων νεῶν οὔτε τούτους ὠφελήσειν τὸ ἐν Ἴσθμῷ τεῖχος· ἀκινδύνως γὰρ ἔσεσθαι τὴν τῆς θαλάττης ἀρχὴν βασιλέως. Διδασκόμενοι δὲ καὶ νομίζοντες αὐτοὶ μὲν ἄδικα τε ποιεῖν καὶ κακῶς βουλευέσθαι, Ἀθηναίους δὲ δίκαια τε λέγειν καὶ τὰ βέλτιστα αὐτοῖς παραινεῖν, ἐβοήθησαν εἰς Πλαταιάς·

Ἄγαπῶ τῇ σωτηρίᾳ ἄρκοῦμαι στή σωτηρία μου.

περιορῶ ἀνέχομαι.

οὔτ' ἐκείνοις δεήσειν χιλίων νεῶν οὔτε σ' ἐκείνους (τοὺς Πέρσες) θά λείψουν χίλια πλοῖα.

21. Λυσία *Ἐπιτάφιος* (77-79)

Τό κεφάλαιο αὐτό τοῦ Ἐπιτάφιου τοῦ Λυσία ἀνήκει στήν «παραμυθία», μέ τήν ὁποία ὁ ρήτορας προσπαθεῖ νά κάνει λιγότερο βαρὺ τό πένθος τῶν ἀκροατῶν ἀπό τό χαμό τῶν ἡρωικῶν νεκρῶν τοῦ Κορινθιακοῦ πολέμου.

Ἄλλὰ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ τοιαῦτα ὀλοφύρεσθαι· οὐ γὰρ ἐλανθάνομεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἅπαξ ὄντες θνητοί· ὥστε τί δεῖ, ἢ πάλαι προσεδοκῶμεν πεί-

σεσθαι, ὑπὲρ τούτων νῦν ἄχθεσθαι, ἢ λίαν οὕτω βαρέως φέρειν ἐπὶ ταῖς τῆς φύσεως συμφοραῖς, ἐπισταμένους ὅτι ὁ θάνατος κοινός καὶ τοῖς χειρίστοις καὶ τοῖς βελτίστοις; Οὐτε γὰρ τοὺς πονηροὺς ὑπερορᾷ οὔτε τοὺς ἀγαθοὺς θαυμάζει, ἀλλ' ἴσον ἑαυτὸν παρέχει πᾶσιν. Εἰ μὲν γὰρ οἶδ' ὅτι τὸν τοῖς τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ κινδύνους διαφυγοῦσιν ἀθανάτους εἶναι τὸν λοιπὸν χρόνον, ἄξιον ἦν τοῖς ζῶσι τὸν ἅπαντα χρόνον πενθεῖν τοὺς τεθνεώτας· νῦν δὲ ἢ τε φύσις καὶ νόσων ἦττων καὶ γήρωσ, ὃ τε δαίμων ὁ τὴν ἡμετέραν μοῖραν εἰληχῶς ἀπαραίτητος. Ὡστε προσήκει τούτους εὐδαιμονεστάτους ἡγεῖσθαι, οἵτινες ὑπὲρ μεγίστων καὶ καλλίστων κινδουεύσαντες οὕτως τὸν βίον ἐτελεύτησαν, οὐκ ἐπιτρέψαντες περὶ αὐτῶν τῇ τύχῃ, οὐδ' ἀναμείναντες τὸν αὐτόματον θάνατον, ἀλλ' ἐκλεξάμενοι τὸν κάλλιστον. Καὶ γὰρ τοὶ ἀγήρατοι μὲν αὐτῶν αἰ μνημαί, ζηλωταὶ δὲ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἰ τιμαί· οἱ πενθοῦνται μὲν διὰ τὴν φύσιν ὡς θνητοί, ὑμνοῦνται δὲ ὡς ἀθάνατοι διὰ τὴν ἀρετήν.

Οὐ γὰρ ἐλανθάνομεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἅπαξ· μιά καὶ δὲ μᾶς ξεφεύγει ὅτι....
ὀλοφύρομαι ἠθρηολογῶ.

ἡ φύσις καὶ νόσων ἦττων καὶ γήρωσ ἡ φύση μας καταβάλλεται ἀπὸ τῆς ἀρρώστιας καὶ τὰ γερατειά.

ὁ δαίμων ὁ τὴν ἡμετέραν μοῖραν εἰληχῶς ἀπαραίτητος ἡ μοίρα πού εἶναι προορισμένη γιὰ τὸν καθένα μας εἶναι ἄκαμπτη.

ἐπιτρέπω περὶ τίνος τινι ἔμπιστεύομαι σὲ κάποιον κάτι.

22. Λυσία Κατὰ Ἀγοράτου (1-2)

Τοὺς Ἀθηναίους στρατηγοὺς καὶ ταξίαρχους πού εἶχαν ἐκλεγεῖ μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Αἰγῶ ποταμοῦ (404 π.Χ.) ὁ Ἀγόρατος τοὺς κατηγοροῦσε ὅτι συνωμοτοῦσαν ἐναντίον τοῦ ὀλιγαρχικοῦ καθεστώτος. Ἔτσι, οἱ Τριάκοντα τύραννοι τοὺς καταδίκασαν μὲ ἀντικανονικὴ διαδικασία καὶ τοὺς θανάτωσαν μὲ κῶνειο. Ἀργότερα ὁ Διονύσιος, ἀδελφός τοῦ ταξίαρχου Διονυσόδωρου πού εἶχε ἐκτελεστεῖ, ἐκφωνεῖ στό δικαστήριο τῆς Ἡλιαίας τὸ λόγο αὐτό τοῦ Λυσία ζητώντας τὴν παραδειγματικὴ τιμωρία τοῦ Ἀγοράτου.

Ἡ ἐνότητα πού ἀκολουθεῖ ἀποτελεῖ τὸ προοίμιο τοῦ λόγου.

Προσῆκει μὲν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πᾶσιν ὑμῖν τιμωρεῖν ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν οἱ ἀπέθανον εὖνοι δντες τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, προσῆκει δὲ κάμοι

οὐχ ἥκιστα· κηδεστής γάρ μοι ἦν Διονυσόδωρος καὶ ἀνεψιός. τυγχάνει οὖν ἐμοὶ ἢ αὐτῇ ἔχθρα πρὸς Ἀγοράτον τουτονὶ καὶ τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ ὑπάρχουσα· ἔπραξε γὰρ οὗτος τοιαῦτα, δι' ἃ ὑπ' ἐμοῦ νυνὶ εἰκότως μισεῖται. ὑπὸ τε ὑμῶν, ἂν θεὸς θέλῃ, δικαίως τιμωρηθήσεται. Διονυσόδωρον γὰρ τὸν κηδεστήν τὸν ἐμὸν καὶ ἑτέρους πολλούς, ὧν δὴ τὰ ὀνόματα ἀκούσεσθε, ἀνδρας ὄντας ἀγαθοὺς περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον, ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἀπέκτεινε, μηνυτῆς κατ' ἐκείνων γενόμενος. Ποιήσας δὲ ταῦτα ἐμὲ μὲν ἰδίᾳ καὶ ἕκαστον τῶν προσηκόντων μεγάλα ἐζημίωσε, τὴν δὲ πόλιν κοινῇ πᾶσαν τοιούτων ἀνδρῶν ἀποστερήσας οὐ μικρά, ὡς ἐγὼ νομίζω, ἔβλαπεν. Ἐγὼ οὖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, δίκαιον καὶ ὄσιον ἡγοῦμαι εἶναι καὶ ἐμοὶ καὶ ὑμῖν ἅπασι τιμωρεῖσθαι καθ' ὅσον ἕκαστος δύναται, καὶ ποιούσι ταῦτα νομίζω ἡμῖν καὶ παρὰ θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων ἄμεινον ἂν γίγνεσθαι.

Τιμωρῶ ὑπὲρ τίνος· ἐκδικούμαι γιὰ κάποιον.

κηδεστής· γυναικάδελφος.

ἀνεψιός· ξάδερφος.

προσήκοντες (πλήρες οἱ **προσήκοντες** γένει)· συγγενεῖς.

23. Λυσία Κατὰ Ἀγοράτου (36-38)

Ὁ ρήτορας ἀναφέρεται στίς ἀντικανονικές συνθήκες κάτω ἀπὸ τίς ὁποῖες ἐγίνε ἡ δίκη καὶ ἡ καταδίκη σέ θάνατο τῶν δημοκρατικῶν Ἀθηναίων στρατηγῶν καὶ ταξιαρχῶν.

Εἰ μὲν οὖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐκρίνοντο, ῥαδίως ἂν ἐσφύζοντο· ἅπαντες γὰρ ἦδη ἐγνωκότες ἦτε οὐ ἦν κακοῦ ἢ πόλις, ἐν ᾧ οὐδὲν ἔτι ὠφελεῖν ἐδύνασθε· νῦν δ' εἰς τὴν βουλὴν αὐτοὺς τὴν ἐπὶ τῶν τριάκοντα εἰσάγουσιν. Ἡ δὲ κρίσις τοιαύτη ἐγίγνετο, οἷαν καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ ἐπίστασθε. Οἱ μὲν γὰρ τριάκοντα ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν βάθρων, οὗ νῦν οἱ πρυτάνεις καθέζονται· δύο δὲ τράπεζαι ἐν τῷ πρόσθεν τῶν τριάκοντα ἐκείσθη· τὴν δὲ ψῆφον οὐκ εἰς καδίσκους ἀλλὰ φανεράν ἐπὶ τὰς τραπέζας ταύτας ἔδει τίθεσθαι, τὴν μὲν καθαιροῦσαν ἐπὶ τὴν ὑστέραν, ὥστε ἐκ τίνος τρόπου ἐμελλέ τις αὐτῶν σωθήσεται; ἐνὶ δὲ λόγῳ, ὅσοι εἰς τὸ βουλευτήριον ἐπὶ τῶν τριάκοντα εἰσηλθόν κριθησόμενοι, ἀπάντων θάνατος κατεγιγνώσκετο καὶ οὐ-

δενός ἀπεψηφίσαντο, πλὴν Ἀγοράτου τουτουί· τοῦτον δὲ ἀφεΐσαν ὡς εὐεργέτην ὄντα· ἵνα δὲ εἰδῆτε ὡς πολλοὶ ὑπὸ τούτου τεθνᾶσι, βούλομαι ὑμῖν τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἀναγνῶναι.

Ἐν τῷ δικαστηρίῳ· σέ κανονικό (τακτικό) δικαστήριον.

οὐ ἦν κακοῦ ἢ πόλις· σέ πόσο ἀσχημη κατάσταση βρισκόταν ἢ πόλη.

νῦν δ'· ἀλλά ὁμως.

εἰσάγω· καταγγέλλω.

ἐκείσθην· δικός ἀριθμός.

καθαιρῶ· καταδικάζω.

θάνατος καταγιγνώσκειται· γίνεται καταδική σέ θάνατο.

τουτουί· (οὐτοσί, οὐτός + δεικτ. ἰ) αὐτοῦ ἐδῶ.

24. Λυσία Κατὰ Ἀγοράτου (74-76)

Στούς φονεῖς τοῦ Φρυνίχου, ὁ ὁποῖος μαζί μέ ἄλλους ἐγκατέστησε στήν Ἀθήνα τήν ἀρχή τῶν Τετρακοσίων (τό 411 π.Χ.), οἱ Ἀθηναῖοι μέ ψήφισμα ἔδωσαν τό δικαίωμα τοῦ Ἀθηναίου πολίτη. Ὁ Ἀγόρατος, πού ἦταν πρίν δοῦλος, παρουσιάστηκε κι αὐτός ὡς φονέας κι ἔτσι ἐγινε Ἀθηναῖος πολίτης. Στό περιστάτικό αὐτό ἀναφέρεται τό ἐπόμενο ἀπόσπασμα.

Πότερον οὖν δοκοῦσιν ὑμῖν οἱ τριάκοντα καί ἡ βουλή ἢ τότε βουλευούσα, οἱ αὐτοὶ ἦσαν ἅπαντες τῶν τετρακοσίων τῶν φυγόντων, ἀφεῖναι ἂν λαβόντες τόν Φρυνίχον ἀποκτείναντα, ἢ τιμωρήσασθαι ὑπὲρ Φρυνίχου καί τῆς φυγῆς ἧς αὐτοὶ ἔφυγον; Ἐγὼ μὲν οἶμαι τιμωρεῖσθαι ἂν. Εἰ μὲν οὖν μὴ ἀποκτείνας προσποιεῖται, ὡς ἐγὼ φημι, ἀδικεῖ· εἰ δὲ ἀμφισβητεῖς καί φῆς Φρυνίχον ἀποκτείνειν, δῆλον ὅτι μείζω τόν δῆμον τόν Ἀθηναίων κακὰ ποιήσας τήν ὑπὲρ Φρυνίχου αἰτίαν πρὸς τοὺς τριάκοντα ἀπελύσω· οὐδέποτε γάρ πείσεις οὐδένα ἀνθρώπων ὡς Φρυνίχον ἀποκτείνας ἀφείθῃς ἂν ὑπὸ τῶν τριάκοντα, εἰ μὴ μεγάλα τόν δῆμον τῶν Ἀθηναίων καί ἀνήκεστα κακὰ εἰργάσω. Ἐάν μὲν οὖν φάσκη Φρυνίχον ἀποκτείνειν, τούτων μέμνησθε καί τοῦτον τιμωρεῖσθε ἄνθ' ὃν ἐποίησεν· ἐάν δ' οὐ φάσκη, ἔρεσθε αὐτὸν δι' ὃ τι φησὶν Ἀθηναῖος ποιηθῆναι. Ἐάν δὲ μὴ ἔχη ἀποδείξει, τιμωρεῖσθε αὐτὸν ὅτι καί ἐδίκασε καί ἠκκλησίαζε καί ἐσυκοφάντει πολλοὺς ὡς Ἀθηναῖος τοῦνομα ἐπιγραφόμενος.

Πότερον οὖν δοκοῦσιν ὑμῖν ἄν τι νομίζετε λοιπόν ἔσεσθε ἀπὸ τὰ δύο.
οἱ φυγόντες ὅτι ἐξόριστοι.
εἰ...μη ἀποκτείνεις προσποιεῖται ἔάν, ἐνῶ δὲ σκότωσε, προσποιεῖται τό φονιά.
τὴν ὑπέρ... ἀπελύσω ἄν σε συχώρεσαν οἱ Τριάκοντα γιὰ τό φόνο τοῦ Φρ.
ἀφείθης (ἀφίεμαι) ἀθωώθηκες.
ἀνήκεστος (ἀ-στερ., + ἀκέομαι) ἀθεράπευτος.
ἔρεσθε τοῦ ἐρωτῶ
ἐκκλησιάζω παίρνω μέρος στή συνέλευση τοῦ λαοῦ.
ὡς Ἀθηναῖος τὸν ὄνομα ἐπιγραφόμενος προσθέτοντας στό ὄνομά του τόν τί-
τλο τοῦ Ἀθηναίου πολίτη.

25. Λυσία Κατὰ Ἀγοράτου (92-93)

*Ὁ ρήτορας συνοψίζει τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ καταδικασ-
τεῖ ὁ Ἀγόρατος γιὰ τό φόνο τῶν στρατηγῶν καί ταξίαρχων.*

Προσῆκει δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἅπασι τιμωρεῖν ὑπὲρ ἐκείνων
τῶν ἀνδρῶν ὁμοίως ὥσπερ ἡμῶν ἐνὶ ἐκάστῳ. Ἀποθνήσκοντες γάρ ὑμῖν
ἐπέσκηψαν καὶ ἡμῖν καὶ τοῖς φίλοις ἅπασι τιμωρεῖν ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν
Ἀγόρατον τουτονί ὡς φονέα ὄντα, καὶ κακῶς ποιεῖν καθ' ὅσον ἂν ἔμβρα-
χῦ ἕκαστος δύνηται. Εἰ τοίνυν τι ἐκεῖνοι ἀγαθὸν τὴν πόλιν ἦ τὸ πλῆθος τό
ὑμέτερον φανεροί εἰσι πεποηκότες, ἃ καὶ αὐτοὶ ὑμεῖς ὁμολογεῖτε, ἀνάγκη
ὑμᾶς εἶναι πάντας ἐκείνοις φίλους καὶ ἐπιτηδείους εἶναι, ὥστε οὐδὲν μᾶλ-
λον ἡμῖν ἢ καὶ ὑμῶν ἐνὶ ἐκάστῳ ἐπέσκηψαν. Οὐδὲ οὐτε δσιον οὐτε νό-
μιμον ὑμῖν εἶστιν ἀνεῖναι Ἀγόρατον τουτονί. Ὑμεῖς τοίνυν, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, νυνὶ δὴ, ἐπεὶ ἐν τῷ τότε χρόνῳ, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἀπέθνησκον, οὐχ
οἶοί τε ἦστε ἐκεῖνοις ἐπαρκέσαι διὰ τὰ πράγματα τὰ περιεστηκότα, νυνί,
ἐν ᾧ δύνασθε, τιμωρήσατε τὸν ἐκείνων φονέα. Ἐνθυμείσθε δ', ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ πάντων ἔργων σχετιώτατον ἐργάσησθε. Εἰ γὰρ ἀπο-
ψηφιεῖσθε Ἀγοράτου τουτουί, οὐ μόνον τοῦτο διαπράττεσθε, ἀλλὰ καὶ ἐ-
κείνων τῶν ἀνδρῶν, οὓς ὁμολογεῖτε ὑμῖν εὖνους εἶναι, ἅμα τῇ αὐτῇ
ψήφῳ ταύτῃ θάνατον καταψηφίσεσθε.

Τιμωρῶ ὑπὲρ τινός ἔκδικουμαι γιὰ κάποιον.
ὡσπερ ἡμῶν ἐνὶ ἐκάστῳ ὅπως ἀκριβῶς πρέπει γιὰ τὸν καθένα ἀπὸ μᾶς (τοὺς
συγγενεῖς).
ἐπισκῆπτω ἐξορκίζω.

ἔμβραχῦ (ἐν + βραχύς) ἔστω καί λίγο.
ἐπιτήδευοι συγγενεῖς.
ἡμῖν σ' ἐμᾶς τοὺς συγγενεῖς.
ἀνίημι ἀθώων.
ἐπαρκῶ τινι ὑπερασπίζω κάποιον.
διὰ τὰ πράγματα τὰ περιεστηκότα ἔξαιτίας τῆς πολιτικῆς κατάστασης.
σχέτλιος ἄθλιος.

26. Λυσία Κατὰ Ἀλκιβιάδου λιποταξίου (16-17)

Τό 395 π.Χ. οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν στρατιωτική βοήθεια στήν Ἀλίαρτο, γιά νά ἐνισχύσουν τοὺς συμμάχους τους Θηβαίους στόν πόλεμο ἐναντίον τῶν Σπαρτιατῶν. Κατά τήν ἐκστρατεία ἐκεῖνη ὁ Ἀλκιβιάδης, γιός τοῦ γνωστοῦ πολιτικοῦ, ἐνῶ ἀνῆκε στό πεζικό, ἐξεστράτευσε ἀυθαίρετα μέ τό σῶμα τῶν ἱππέων, χωρίς νά ὑποστεῖ τή νόμιμη δοκιμασία. Στό λόγο αὐτό τοῦ Λυσία ὁ Ἀλκιβιάδης κατηγορεῖται γιά λιποταξία.

Ἦγοῦμαι δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ μὲν τοῦ νόμου καί αὐτοῦ τοῦ πράγματος οὐχ ἔξιν αὐτοὺς ὃ τι λέξουσιν· ἀναβαίνοντες δ' ὑμᾶς ἔξαιτῆσονται καί ἀντιβολήσουσιν, οὐκ ἀξιούντες τοῦ Ἀλκιβιάδου ὑέος τοσαύτην δειλίαν καταγῶναι, ὡς ἐκείνον πολλῶν ἀγαθῶν ἀλλ' οὐχὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον γεγεννημένον· ὃν εἰ τηλικούτον ὄντα ἀπεκτείνετε, ὅτε πρῶτον εἰς ὑμᾶς ἐλάβετε ἔξαμαρτάνοντα, οὐκ ἂν ἐγένοντο συμφοραὶ τοσαῦται τῇ πόλει. Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἶναι, εἰ αὐτοῦ μὲν ἐκείνου θάνατον κατέγνωτε, τοῦ δέ ὑέος ἀδικοῦντος δι' ἐκείνον ἀποψηφιέσθε, ὃς αὐτὸς μὲν οὐκ ἐτόλμα μεθ' ὑμῶν μάχεσθαι, ὃ δέ πατήρ αὐτοῦ μετὰ τῶν πολεμίων ἤξιον στρατεῦσθαι. Καί ὅτε μὲν παῖς ὢν οὐπω δῆλος ἦν ὀποῖός τις ἔσται, διὰ τὰ τοῦ πατρὸς ἁμαρτήματα ὀλίγου τοῖς ἔνδεκα παρεδόθη· ἐπειδὴ δέ πρὸς τοῖς ἐκείνω πεπραγμένοις ἐπίστασθε καί τὴν τούτου πονηρίαν, διὰ τὸν πατέρα ἔλεεῖν αὐτὸν ἀξιώσετε;

Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἢ ἴδια ἢ ὑπόθεση (τῆς λιποταξίας).
ἀναβαίνω ἀνεβαίνω στό βῆμα.
ἐξαιτοῦμαι καί ἀντιβολῶ παρακαλῶ καί ἱκετεύω.
ὄν...ἀπεκτείνετε τὸν ὅποιο (δηλ. τὸν πατέρα Ἀλκ.) ἂν τὸν σκοτώνετε (στήν ἡλικία αὐτῆ τοῦ γιοῦ του).
ὀλίγου τοῖς ἔνδεκα παρεδόθη παρά λίγο νά παραδοθεῖ στους ἔντεκα (οἱ ἐπόπτες γιά τίς ποινικές ἀποφάσεις) γιά νά ἐκτελεστεῖ.

27. Λυσία Κατὰ Ἐργοκλέους (1-3)

Προοίμιο ενός λόγου πού σκοπό εἶχε τήν καταδίκη τοῦ Ἐργοκλή, Ἀθηναίου πολιτικοῦ πού ἄσκησε μέ ἰδιοτέλεια τά καθήκοντα τοῦ στρατηγοῦ στόν Ἑλλάσποντο καί τή Μ. Ἀσία, κατά τήν ἐποχή πού ἀκολούθησε τήν ἀποκατάσταση τῆς δημοκρατίας στήν Ἀθήνα, ὕστερα ἀπό τήν ἀνατροπή τῶν Τριάκοντα τυράννων.

Τά μὲν κατηγορημένα οὕτως ἐστὶ πολλὰ καὶ δεινά, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε οὐκ ἂν μοι δοκεῖ δύνασθαι Ἐργοκλής ὑπὲρ ἐνός ἐκάστου τῶν πεπραγμένων αὐτῷ πολλάκις ἀποθανῶν δοῦναι δίκην ἀξίαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει. Καί γάρ πόλεις προδεδωκῶς φαίνεται, καὶ προξένους καὶ πολίτας ὑμετέρους ἠδικηκῶς, καὶ ἐκ πένητος ἐκ τῶν ὑμετέρων πλούσιος γεγεννημένος. Καίτοι πῶς αὐτοῖς χρῆ συγγνώμην ἔχειν, ὅταν ὄρᾳτε τὰς μὲν ναῦς, ὧν ἦρχον οὗτοι, δι' ἀπορίαν χρημάτων καταλυομένας καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγας γινομένας, τούτους δὲ πένητας καὶ ἀπόρους ἐκπλεύσαντας οὕτως ταχέως πλείστην τῶν πολιτῶν οὐσίαν κεκτημένους; Ὑμέτερον τοίνυν ἔργον ἐστίν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ὀργίζεσθαι· καί γάρ δι' οὐκ ἂν εἶπῃ, εἰ νῦν μὲν οὕτως αὐτοὶ πιεζόμενοι ταῖς εἰσφοραῖς συγγνώμην τοῖς κλέπτουσι καὶ τοῖς δωροδοκοῦσιν ἔχετε, ἐν δὲ τῷ τέως χρόνῳ, καὶ τῶν οἰκῶν τῶν ὑμετέρων μεγάλων ὄντων καὶ τῶν δημοσίων προσόδων μεγάλων οὐσῶν, θανάτῳ ἐκολάζετε τοὺς τῶν ὑμετέρων ἐπιθυμοῦντας.

Πολλάκις ἀποθανῶν· καὶ πολλές φορές ἂν καταδικαστεῖ σέ θάνατο.
καταλύομαι· καταστρέφομαι.
οὕτως αὐτοὶ πιεζόμενοι ταῖς εἰσφοραῖς· ἐνῷ τόσο πιεζόσαστε σεῖς οἱ ἴδιοι ἀπό τούς κρατικούς φόρους.
δωροδοκῶ· (δωροδόκος, δῶρον + δέχομαι) δέχομαι δῶρα, δωροδοκοῦμαι.

28. Λυσίας Ὀλυμπικός (1-3)

Τό προοίμιο ἀπό τὸ λόγο πού ἐκφώνησε ὁ Λυσίας στοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες τοῦ 388 π.Χ., γιά νά ξεσηκώσει τοὺς Ἕλληνες, ὥστε ἐνωμένοι νά ἀντιμετωπίσουν τήν ἀλαζονεία τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διονύσιου,

πού μέ προκλητική μεγαλοπρέπεια θέλησε νά προκαλέσει τό θαυμασμό τῶν Ἑλλήνων στήν Ὀλυμπία.

Ἄλλων τε πολλῶν καί καλῶν ἔργων ἔνεκα, ὧ ἄνδρες, ἄξιον Ἡρακλέους μεμνήσθαι, καί ὅτι τόνδε τὸν ἀγῶνα πρῶτος συνήγειρε δι' εὐνοίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἐν μὲν γάρ τῷ τέως χρόνῳ ἀλλοτριῶς αἱ πόλεις πρὸς ἀλλήλας διέκειντο· ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος τοὺς τυράννους ἔπαυσε καί τοὺς ὑβρίζοντας ἐκώλυσε, ἀγῶνα μὲν σωμάτων ἐποίησε, φιλοτιμίαν δὲ πλούτου, γνώμης δ' ἐπίδειξιν ἐν τῷ καλλίστῳ τόπῳ τῆς Ἑλλάδος, ἵνα τούτων ἀπάντων ἔνεκα εἰς τὸ αὐτὸ συνέλθωμεν, τὰ μὲν ὀψόμενοι, τὰ δ' ἀκουσόμενοι· ἠγήσατο γάρ τὸν ἐνθάδε σύλλογον ἀρχὴν γενήσεσθαι τοῖς Ἑλλησι τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλίας. Ἐκεῖνος μὲν οὖν ταῦθ' ὑφηγήσατο, ἐγὼ δὲ ἦκω οὐ μικρολογησόμενος οὐδὲ περὶ τῶν ὀνομάτων μαχούμενος. Ἡγοῦμαι γάρ ταῦτα ἔργα μὲν εἶναι σοφιστῶν λίαν ἀχρήστων καί σφόδρα βίου δεομένων, ἀνδρὸς δὲ ἀγαθοῦ καί πολίτου πολλοῦ ἀξίου περὶ τῶν μεγίστων συμβουλευεῖν, ὁρῶν οὕτως αἰσχροῶς διακειμένην τὴν Ἑλλάδα, καί πολλά μὲν αὐτῆς ὄντα ὑπὸ τῷ βαρβάρῳ, πολλὰς δὲ πόλεις ὑπὸ τυράννων ἀναστάτους γεγενημένας.

Τόνδε τὸν ἀγῶνα πρῶτος συνήγειρε δι' εὐνοίαν τῆς Ἑλλάδος· αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἀγῶνα τὸν συνέστησε πρῶτος ἀπὸ ἀγάπῃ στήν Ἑλλάδα.

ἀλλοτριῶς· ἐχθρικά.

φιλοτιμία πλούτου· ἄμιλλα πλούτου.

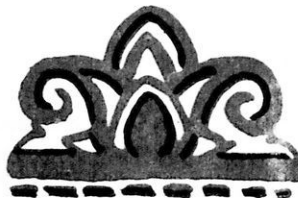
γνώμη· πνεῦμα, σοφία.

ὑφηγοῦμαι· ὑποδεικνύω.

μικρολογοῦμαι· ἀσχολοῦμαι μέ λεπτομέρειες.

περὶ τῶν ὀνομάτων μάχομαι· παίζω μέ τίς λέξεις.

σφόδρα βίου δεομένων· πού δέν ἔχουν στόν ἥλιο μοῖρα.

29. Λυσία Ὀλυμπικός (7-8)

Τό τελευταῖο μέρος τοῦ προοιμίου τοῦ Ὀλυμπικοῦ.

Θαυμάζω δὲ Λακεδαιμονίους πάντων μάλιστα, τίνοι ποτὲ γνώμη χρώμενοι καινομένην τὴν Ἑλλάδα περιορῶσιν, ἡγεμόνες ὄντες τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἀδίκως καὶ διὰ τὴν ἔμφυτον ἀρετὴν καὶ διὰ τὴν περὶ τὸν πόλεμον ἐπιστήμην, μόνοι δὲ οἰκοῦντες ἀπόρθητοι καὶ ἀτειχιστοὶ καὶ ἀστασίαστοι καὶ ἀήττητοι καὶ τρόποις αἰεὶ τοῖς αὐτοῖς χρώμενοι· ὧν ἕνεκα ἐλπίς ἀθάνατον τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦς κεκτήσθαι, καὶ ἐν τοῖς παρεληλυθόσι κινδύνοις σωτήρας γενομένους τῆς Ἑλλάδος περὶ τῶν μελλόντων προοραῖσθαι. Οὐ τοίνυν ὁ ἐπιῶν καιρὸς τοῦ παρόντος βελτίων· οὐ γὰρ ἀλλοτρίας δεῖ τὰς τῶν ἀπολωλότων συμφορὰς νομίζειν ἀλλ' οἰκείας, οὐδ' ἀναμείναι, ἕως ἂν ἐπ' αὐτοῦς ἡμᾶς αἱ δυνάμεις ἀμφοτέρων ἔλθωσιν, ἀλλ' ἕως ἔτι ἔξεστι, τὴν τούτων ὕβριν κωλύσαι. Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀγανακτήσει ἐν ὄρων ἐν τῷ πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ μεγάλους αὐτοῦς γεγεννημένους; Ὡν οὐ μόνον αἰσυχρῶν ὄντων ἀλλὰ καὶ δεινῶν, τοῖς μὲν μέγαρα ἡμαρτηκόσιν ἐξουσία γεγένηται τῶν πεπραγμένων, τοῖς δὲ Ἑλλήσιν οὐδεμία αὐτῶν τιμωρία...

Καίνομαι· χάνομαι (ἄλλη γραφή: καιομένην).

ὁ ἐπιῶν καιρὸς· τὸ μέλλον.

ἀμφοτέρων· δηλ. τοῦ Πέρση βασιλιᾷ καὶ τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διούσιου.

ἐν τῷ πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ· ἕνεκα τοῦ πολέμου ἀναμεταξὺ μας.

ἐξουσία γεγένηται τῶν πεπραγμένων· τοῦς δόθηκε ἡ εὐκαιρία γιὰ ὅσα ἔκαναν.

30. Λυσία Περὶ τῆς Πολιτείας (9-11)

Παρατίθεται τὸ τελευταῖο κεφάλαιο ἀπὸ τὸν παραπάνω λόγο τοῦ Λυσία πού μόνον τὸ πρῶτο μέρος του σώζεται. Ὁ λόγος αὐτός εἶχε σκοπὸ νὰ καταψηφιστεῖ ἡ πρόταση ἐνός πολιτικοῦ νὰ μεταβληθεῖ τὸ δημοκρατικὸ πολίτευμα τῆς Ἀθήνας, ὥστε νὰ γίνῃ πιὸ ἀρεστὸ στοὺς ἰσχυροὺς τότε Λακεδαιμόνιους. Ἡ ἀντίδραση καὶ ὄχι ἡ ὑποταγὴ στίς βουλήσεις τῶν Σπαρτιατῶν θὰ φέρῃ τὴ σωτηρία τὴν πόλιν.

Εἶχομεν δέ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἡμεῖς ταύτην τὴν γνώμην, ὅτε τῶν Ἑλλήνων ἤρχομεν, καὶ ἔδοκοῦμεν καλῶς βουλευέσθαι περιορῶντες μὲν τὴν χώραν τεμνομένην, οὐ νομίζοντες δὲ χρῆναι περὶ αὐτῆς διαμάχῃσθαι· ἄξιον γὰρ ἦν ὀλίγων ἀμελοῦντας πολλῶν ἀγαθῶν φείσασθαι. Νῦν δέ, ἐπεὶ ἐκείνων μὲν ἀπάντων μάχῃ ἐστερήμεθα, ἡ δὲ πατρίς ἡμῖν λέλειπται, ἴσμεν ὅτι ὁ κίνδυνος οὗτος μόνος ἔχει τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας. Ἀλλὰ γὰρ χρὴ ἀναμνησθέντας ὅτι ἤδη καὶ ἑτέροις ἀδικουμένοις βοηθήσαντες ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ πολλὰ τρόπαια τῶν πολεμίων ἐστήσαμεν, ἄνδρας ἀγαθοὺς περὶ τῆς πατρίδος καὶ ἡμῶν αὐτῶν γίνεσθαι, πιστεύοντας μὲν τοῖς θεοῖς ἐλπίζοντας δὲ ἔτι τὸ δίκαιον μετὰ τῶν ἀδικουμένων ἔσσεσθαι. Δεινὸν γὰρ ἂν εἶη, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ, ὅτε μὲν ἐφεύγομεν, ἐμαχόμεθα Λακεδαιμονίοις ἵνα κατέλθωμεν, κατελθόντες δὲ φευξόμεθα ἵνα μὴ μαχόμεθα. Οὐκ οὖν αἰσχρὸν εἰ εἰς τοῦτο κακίας ἤξομεν, ὥστε οἱ μὲν πρόγονοι καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων ἐλευθερίας διεκινδύνεον, ὑμεῖς δὲ οὐδὲ ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας αὐτῶν τολμᾶτε πολεμεῖν;

Τέμνομαι ἄλεηλατῶ.

φείδομαι φροντίζω, σώζω.

ὅτε ἐφεύγομεν ὅταν ἡμᾶς ἐξόριστοι.

κατέρχομαι ἐπαναπατρίζομαι.

31. Λυσία *Ὑπὲρ Καλλίου ἱεροσυλίας ἀπολογία* (1-3)

Πρόκειται γιὰ λόγο – τὸ τέλος τοῦ δὲ σώθηκε – ποὺ ἐκφωνεῖται στό ἡλιαστικὸ δικαστήριο ἀπὸ τοῦ συνηγόρου ἐνὸς Καλλίου, κατηγορούμενου γιὰ ἱεροσυλία.

Εἰ μὲν περὶ ἄλλου τινὸς ἢ τοῦ σώματος, ὧ ἄνδρες δικασταί, Καλλίας ἠγωνίζετο, ἐξήρκει ἂν μοι καὶ τὰ παρὰ τῶν ἄλλων εἰρημένα· νῦν δὲ μοι δοκεῖ αἰσχρὸν εἶναι, ἰκετεύοντος καὶ δεομένου, καὶ φίλου ὄντος καὶ ἐμοὶ καὶ ἕως ἔξῃ τῷ πατρί, καὶ πολλῶν συμβολαίων ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους γεγενημένων, μὴ βοηθησῆαι Καλλίᾳ τὰ δίκαια, ὅπως ἂν δύνωμαι. Ἐνόμιζον μὲν οὖν οὕτως μετοικεῖν αὐτὸν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, ὥστε πολὺ πρότερον ἀγαθοῦ τινος τευξέσθαι παρ' ὑμῶν ἢ ἐπὶ τοιαύταις αἰτίαις εἰς τοσοῦτον κίνδυνον καταστήσεσθαι· νῦν δὲ οἱ ἐπιβουλεύοντες οὐχ ἤττον ἐπικίνδυνον

ποιοῦσι τὸν βίον τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν ἢ τοῖς πολλῶν κακῶν αἰτίοις οὐ-
σιν. Ὑμᾶς δὲ ἄξιον μὴ τοὺς μὲν τῶν θεραπόντων λόγους πιστοὺς νομι-
ζειν, τοὺς δὲ τούτων ἀπίστους, ἐνθυμουμένους ὅτι Καλλία μὲν οὐδεὶς πώ-
ποτε οὐτ' ἰδιώτης ἐνεκάλεσεν οὔτε ἄρχων, οἰκῶν δ' ἐν ταύτῃ τῇ πόλει
πολλὰ μὲν ἀγαθὰ ὑμᾶς ἐποίησεν, οὐδεμίαν δὲ σχῶν αἰτίαν εἰς τοῦτο τῆς
ἡλικίας ἀφίκται, οὗτοι δὲ ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ μεγάλα ἡμαρτηκότες καὶ πολ-
λῶν κακῶν πεπειραμένοι, ὥσπερ ἀγαθοῦ τινος αἴτιοι γεγεννημένοι περὶ ἐ-
λευθερίας νυνὶ ποιοῦνται τοὺς λόγους.

Περὶ ἄλλου τινός ἢ τοῦ σώματος ἵνα γὰρ ὅτιδῆποτε ἄλλο καὶ ὄχι γὰρ τῆ ζωῆ του.
συμβόλαια ἵνα συνεταιριστικὴς ἐπιχειρήσεις.
τούτων ἵνα τοῦ Καλλία καὶ τοῦ συνηγόρου του.
θεράπων ἵνα ὑπηρέτης.
ἐγκαλῶ Καλλία ἵνα καταγγέλλω τὸν Κ.
ἔχω αἰτίαν ἵνα κατηγοροῦμαι.

32. Ξενοφῶντα Ἀπολογία Σωκράτους (22-23)

Στὴν Ἀπολογία Σωκράτους ὁ Ξενοφῶν ὑπερασπίζεται τὸ δάσκαλό του ἀπὸ τῆς ἐναντίον του κατηγορίας ποὺ ὀδήγησαν στὴν καταδίκη καὶ τὴ θανάτωσή του. Στὸ χωρίο ἀναφέρει στοιχεῖα ποὺ καταξιώνουν τὴν ὑπέροχη προσωπικότητα τοῦ Σωκράτη.

Ἐρρήθη μὲν δῆλον ὅτι τούτων πλείω ὑπὸ τε αὐτοῦ καὶ τῶν συναγο-
ρευόντων φίλων αὐτῷ. Ἄλλ' ἐγὼ οὐ τὰ πάντα εἰπεῖν τὰ ἐκ τῆς δίκης ἐ-
σπούδασα, ἀλλ' ἤρκεσέ μοι δηλῶσαι ὅτι Σωκράτης τὸ μὲν μῆτε περὶ
θεοῦ ἀσεβῆσαι μῆτε περὶ ἀνθρώπων ἀδικὸς φανῆναι περὶ παντός ἐποιεῖ-
το· τὸ δὲ μὴ ἀποθανεῖν οὐκ ἔφετο λιπαρητέον εἶναι, ἀλλὰ καὶ καιρὸν ἤδη
ἐνόμιζεν ἑαυτῷ τελευτᾶν, ὅτι δὲ οὕτως ἐγίγνωσκε καταδηλότερον ἐγένε-
το, ἐπειδὴ καὶ ἡ δίκη κατεψηφίσθη. Πρῶτον μὲν γὰρ κελευόμενος ὑποτι-
μᾶσθαι οὔτε αὐτός ὑπετιμῆσατο οὔτε τοὺς φίλους εἶσεν, ἀλλὰ καὶ ἔλεγεν
ὅτι τὸ ὑποτιμᾶσθαι ὁμολογοῦντος εἴη ἀδικεῖν. Ἐπειτα τῶν ἐταίρων ἐκκλέ-
ψαι βουλομένων αὐτὸν οὐκ ἐφείπετο, ἀλλὰ καὶ ἐπισκῶψαι ἐδόκει ἐρόμε-
νος εἶ που εἰδεῖν τι χωρίον ἔξω τῆς Ἀττικῆς ἐνθα οὐ προσβατὸν θανάτω.

Σπουδάζω ἵνα θέτω σκοπό.

περί παντός ποιῶμαι ἄπροπαντός προσέχω.
λιπαρητέον (λιπαρέω) εἶναι ἔπρεπε νά παρακαλέσει ἐπίμονα.
ἡ δίκη κατεψηφίσθη ἄβγηκε καταδικαστική ἀπόφαση.
ὑποτιμῶμαι ἄπροτείνω τήν ποινή μου.

33. Ξενοφώντα Ἀπομνημονεύματα (Α, 2, 9-11)

Στό πρῶτο βιβλίον τῶν Ἀπομνημονευμάτων ὁ Ξενοφῶν ἐπιχειρεῖ τήν ἀποκάσταση τῆς μνήμης τοῦ δασκάλου του· νά ἀνασκεύασαι ἕνα ἕνα τά σημεῖα τῆς κατηγορίας πού εἶχε ἀπαγγελθεῖ ἐναντίον του. Ἀφοῦ στό πρῶτο κεφάλαιο ἀνασκεύασε ἕνα σημεῖον τῆς κατηγορίας: τήν ἀσέβεια τοῦ Σωκράτη πρὸς τοὺς θεούς, στό δεύτερον καταπιάνεται μέ ἄλλο σημεῖον της: ὅτι ὁ Σωκράτης διέφθειρε τά ἤθη τῶν νέων, τόσο στήν ἰδιωτική ζωὴ τους ὅσο καί στή δημόσια. Γι' αὐτό ἀκριβῶς τό θέμα γίνεται λόγος παρακάτω.

Ἄλλὰ νῆ Δία, ὁ κατήγορος ἔφη, ὑπερορᾶν ἐποίει τῶν καθεστώτων νόμων τοὺς συνόντας, λέγων ὡς μῶρον εἶη τοὺς μὲν τῆς πόλεως ἄρχοντας ἀπό κυάμου καθιστάναι, κυβερνήτη δὲ μηδένα θέλειν χρῆσθαι κυαμεντῶ μηδὲ τέκτονι μηδ' αὐλητῇ μηδ' ἐπ' ἄλλα τοιαῦτα, ἃ πολλῶ ἐλάττονας βλάβας ἀμαρτανόμενα ποιεῖ τῶν περὶ τήν πόλιν ἀμαρτανομένων· τοὺς δὲ τοιοῦτους λόγους ἐπαίρειν ἔφη τοὺς νέους καταφρονεῖν τῆς καθεστώσης πολιτείας καὶ ποιεῖν βιαίους. Ἐγὼ δ' οἶμαι τοὺς φρόνησιν ἀσκούντας καὶ νομίζοντας ἱκανοὺς ἔσσεσθαι τὰ συμφέροντα διδάσκειν τοὺς πολίτας ἤκιστα γίνεσθαι βιαίους, εἰδότας ὅτι τῇ μὲν βίᾳ πρόσεισιν ἐχθραὶ καὶ κίνδυνοι, διὰ δὲ τοῦ πείθειν ἀκινδύνως τε καὶ μετὰ φιλίας ταῦτα γίνονται. Οἱ μὲν γὰρ βιασθέντες ὡς ἀφαιρεθέντες μισοῦσιν, οἱ δὲ πεισθέντες ὡς κεχαρισμένοι φιλοῦσιν. Οὐκ οὖν τῶν φρόνησιν ἀσκούντων τὸ βιάζεσθαι, ἀλλὰ τῶν ἰσχὺν ἄνευ γνώμης ἐχόντων τὰ τοιαῦτα πράττειν ἐστίν. Ἄλλὰ μὴν καὶ συμμάχων ὁ μὲν βιάζεσθαι τολμῶν δέοιτ' ἂν οὐκ ὀλίγων, ὁ δὲ πείθειν δυνάμενος οὐδενός· καὶ γὰρ μόνος ἤγοιτ' ἂν δύνασθαι πείθειν. Καὶ φονεῦειν δὲ τοῖς τοιοῦτοις ἤκιστα συμβαίνει· τίς γὰρ ἀποκτεῖναι τινα βούλοιτ' ἂν μᾶλλον ἢ ζῶντι πειθομένῳ χρῆσθαι;

Ἄρχοντας ἀπό κυάμου καθίστημι ἄεκλέγω τοὺς ἄρχοντες μέ κληρο (κύαμοι: κουκιά).
κυβερνήτης ἄκυβερνήτης πλοίου.

κυαμευτός ἔκλεγόμενος μέ κλήρο.
τέκτων ἕξυλουργός.
ἐπαίρω ἕξεσηκώνω (τά μυαλά) παράγ. ἔπαρση.
χαρίζομαι ἕευεργετούμαι.
ἄνευ γνώμης ἕχωρίς φρόνηση.

34. Ξενοφώντα Ἀπομνημονεύματα (Γ, 7, 1-3)

Στό τρίτο βιβλίό τῶν Ἀπομνημονευμάτων ὁ Ξενοφῶν ἀφηγεῖται συζητήσεις τοῦ Σωκράτη μέ πολίτες πού κατεῖχαν ἢ διεκδικοῦσαν νά καταλάβουν ἀξιώματα στήν πόλη. Μέ τή διαλεκτική του τέχνη τούς ὀδηγοῦσε νά ἱδρουν τήν οὐσία τῶν ἀξιωματῶν, τήν εὐθύνη πού αὐτά συνεπάγονται γιά ὀσους τά διαχειρίζονται, τόν καλύτερο δυνατό τρόπο γιά τήν ἐνάσκηση τῶν λειτουργημάτων αὐτῶν. Ἄλλοτε ἦταν δηκτικός καί ἀποτρεπτικός, ἄλλοτε – ἄν ὁ συνομιλητής του ἦταν ἀξιόλογος – ἐνθαρρυντικός, ὀπως στήν παρακάτω περίπτωση, γιά τό καλό τοῦ συνόλου.

Χαρμίδην δέ τὸν Γλαῦκωνος ὀρων ἀξιόλογον μέν ἄνδρα ὄντα καί πολλῶ δυνατότερον τῶν τά πολιτικά τότε πραττόντων, ὀκνοῦντα δέ προσέναί τῶ δήμῳ καί τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων ἐπιμελεῖσθαι, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὀ Χαρμίδη, εἰ τις, ἰκανὸς ὄν τούς στεφανίτας ἀγῶνας νικᾷν καί διὰ τοῦτο αὐτός τε τιμᾷσθαι καί τήν πατρίδα ἐν τῇ Ἑλλάδι εὐδοκιμωτέραν ποιεῖν, μῆ θέλοι ἀγωνίζεσθαι, ποιὸν τινα τοῦτον νομίζοις ἄν τὸν ἄνδρα εἶναι; Δῆλον ὄτι, ἔφη, μαλακὸν τε καί δειλόν. Εἰ δέ τις, ἔφη, δυνατός ὄν τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων ἐπιμελόμενος τήν τε πόλιν αὐξείν καί αὐτός διὰ τοῦτο τιμᾷσθαι, ὀκνοίη δῆ τοῦτο πράττειν, οὐκ ἄν εἰκότως δειλὸς νομίζοιτο; Ἴσως, ἔφη, ἀτάρ πρὸς τί με ταῦτ' ἐρωτᾷς; Ὅτι, ἔφη, οἶμαι σε δυνατόν ὄντα ὀκνεῖν ἐπιμελεῖσθαι, καί ταῦτα ὄν ἀνάγκη σοι μετέχειν πολιτῆ γε ὄντι. Τῆν δέ ἐμῆν δύναμιν, ἔφη ὀ Χαρμίδης, ἐν ποιῶ ἔργῳ καταμαθῶν ταῦτά μου καταγιγνώσκεις; Ἐν ταῖς συνουσίαις, ἔφη, αἴς σύνει τοῖς τά τῆς πόλεως πράττουσι· καί γάρ ὄταν τι ἀνακοινῶνταιί σοι, ὀρῶ σε καλῶς συμβουλευόντα, καί ὄταν τι ἀμαρτάνωσιν, ὀρθῶς ἐπιτιμῶντα.

ἸΟκνῶ ὀδισταζῶ.
στεφανίτης ἀγῶν ὀτό ἀγώνισμα πού εἶχε βραβεῖο στεφάνι (ἐλιᾷς, κισσοῦ ἄ.).
μαλακός ὀμαλθακός, ἀσκληπραγῶγητος.

ἀτάρ ἄλλά.

συνουσία (ἀπό τό συνοῦσα, μτχ. τοῦ σύνειμι) συναναστροφῆ.

35. Ξενοφώντα Ἀπομνημονεύματα (Γ, 9, 1-3)

Προσφιλέστατο θέμα στίς συζητήσεις τοῦ Σωκράτη ἦταν οἱ ἐννοιολογικὲς ἀναλύσεις καὶ ἡ προσπάθεια ὀρισμοῦ ἐννοιῶν· τέτοια φαίνεται στό πρῶτο ἀντίκρισμα καὶ ἡ παρακάτω συζήτηση, ἡ ὁποία διαφοροποιεῖται ὡστόσο ριζικά γιατί τό ἐρώτημα εἶναι: ἡ ἀνδρεία εἶναι διδακτὴ ἢ ὄχι; Τοῦτο δμως ὀδηγεῖ στό γενικότερο πρόβλημα, πού βρισκόταν στό ἐπίκεντρο τῶν φιλοσοφικῶν συζητήσεων τόν 5ο αἰῶνα στήν Ἀθήνα, ἂν ἡ ἀρετὴ εἶναι κληρονομικὴ ἢ ἐπίκτητη.

Πάλιν δὲ ἐρωτώμενος ἡ ἀνδρεία πότερον εἴη διδακτὸν ἢ φυσικόν, Οἷμαι μὲν, ἔφη, ὥσπερ σῶμα σώματος ἰσχυρότερον πρὸς τοὺς πόνους φύεται, οὕτω καὶ ψυχὴν ψυχῆς ἐρρωμενεστέραν πρὸς τὰ δεινὰ φύσει γίγνεσθαι· ὁρῶ γάρ ἐν τοῖς αὐτοῖς νόμοις τε καὶ ἔθεσι τρεφομένους πολὺ διαφέροντας ἀλλήλων τόλμη. Νομίζω μὲντοι πᾶσαν φύσιν μαθήσει καὶ μελέτῃ πρὸν ἀνδρείαν ἀῤεσθαι· δῆλον μὲν γάρ ὅτι Σκύθαι καὶ Θραῖκες οὐκ ἂν τολμήσειαν ἀσπίδας καὶ δόρατα λαβόντες Λακεδαιμονίους διαμάχεσθαι· φανερόν δ' ὅτι Λακεδαιμόνιοι οὐτ' ἂν Θραξὶ πέλταις καὶ ἀκοντίοις οὐτε Σκύθαις τόξοις ἐθέλοιν ἂν διαγωνίζεσθαι. Ὅρῳ δ' ἔγωγε καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πάντων ὁμοίως καὶ φύσει διαφέροντας ἀλλήλων τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπιμελεία πολὺ ἐπιδιδόντας, ἐκ δὲ τούτων δῆλόν ἐστιν ὅτι πάντας χρῆ καὶ τοὺς εὐφυεστεροὺς καὶ τοὺς ἀμβλυτέροὺς τὴν φύσιν, ἐν οἷς ἂν ἀξιόλογοι βούλωνται γενέσθαι, ταῦτα καὶ μανθάνειν καὶ μελετᾶν.

Μελέτῃ ἄσκηση, μελετῶ ἄσκοῦμαι.

πέλτη (μικρὴ ἐλαφριά) ἀσπίδα.

ἀμβλύτεροι ἄφυεστεροί, λιγότερο ἐξυπνοί.

36. Ξενοφώντα Ἀπομνημονεύματα (Δ, 1, 3-4)

Ὁ Σωκράτης δὲν ἄφηνε εὐκαιρία συνομιλίας μὲ συμπολίτες του, γιὰ νὰ τοὺς ἀπαλλάξει ἀπὸ ἐσφαλμένες γνώμες καὶ ἀντιλήψεις. Ὁ Ξενοφὼν στὸ τέταρτο βιβλίο τῶν Ἀπομνημονευμάτων παραθέτει συζητήσεις τοῦ Σωκράτη μὲ ἀλαζονικούς ἀνθρώπους, πού καυχιόνταν γιὰ τὴν εὐφύια, τὰ πλούτη, τὴ μόρφωσή τους κτλ., γιὰ νὰ ἀποδείξει πόσο ἀστήρικτη ἦταν ἡ ἔπαρσή τους.

Οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἐπὶ πάντας ἤει, ἀλλὰ τοὺς μὲν οἰομένους φύσει ἀγαθοὺς εἶναι, μαθήσεως δὲ καταφρονοῦντας ἐδίδασκεν ὅτι αἱ ἀρισται δοκοῦσαι εἶναι φύσεις μάλιστα παιδείας δέονται, ἐπιδεικνύων τῶν τε ἱππῶν τοὺς εὐφυεστάτους, θυμοειδεῖς τε καὶ σφοδροὺς ὄντας, εἰ μὲν ἐκ νέων δαμασθεῖεν, εὐχρηστοτάτους καὶ ἀρίστους γιγνομένους, εἰ δὲ ἀδάμαστοι γένοιτο, δυσκαθεκτοτάτους καὶ φαυλοτάτους· καὶ τῶν κυνῶν τῶν εὐφυεστάτων, φιλοπόνων τε οὐσῶν καὶ ἐπιθετικῶν τοῖς θηρίοις, τὰς μὲν καλῶς ἀχθείσας ἀρίστας γίνεσθαι πρὸς τὰς θήρας καὶ χρησιμωτάτας, ἀναγώγους δὲ γιγνομένης ματαιίους τε καὶ μανιώδεις καὶ δυσπειθεστάτας. Ὅμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς εὐφυεστάτους, ἔρρωμενεστάτους τε ταῖς ψυχαῖς ὄντας καὶ ἐξεργαστικωτάτους ὧν ἂν ἐγχειρῶσι, παιδευθέντας μὲν καὶ μαθόντας ἃ δεῖ πράττειν, ἀρίστους τε καὶ ὠφελιμωτάτους γίνεσθαι· πλεῖστα γὰρ καὶ μέγιστα ἀγαθὰ ἐργάζεσθαι· ἀπαιδευτοὺς δὲ καὶ ἀμαθεῖς γενομένους κακίστους τε καὶ βλαβερωτάτους γίνεσθαι· κρίνειν γὰρ οὐκ ἐπισταμένους ἃ δεῖ πράττειν, πολλάκις πονηροῖς ἐπιχειρεῖν πράγμασι, μεγαλείους δὲ καὶ σφοδροὺς ὄντας δυσκαθέκτους τε καὶ δυσσποτρέπτους εἶναι, δι' ὃ πλεῖστα καὶ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι.

Ἐπί τινα ἔρχομαι ἢ πλησιάζω κάποιον.

θυμοειδής ὀρμητικός, ἀτίθασος.

δυσκάθεκτος (δυσ-καθ-εκτος, δυσ- + κατέχω) δυσκολοσυγκράτητος.

φαῦλος ἄχρηστος.

καλῶς ἄγομαι παίρνω καλὴ ἐκπαίδευση.

μάταιος ἄχρηστος.

εὐφυής αὐτός πού ἔχει καλὴ φυσικὴ καταβολή.

ἔρρωμένος (ὡς ἐπιθ.) ρωμαλέος.

ἐξεργαστικός ὅποιος φέρει σὲ πέρας ἓνα ἔργο.

μεγαλείος, α, ον ἢ μεγαλεπήβολος.

37. Ξενοφώντα Ἀπομνημονεύματα (Δ, 4, 15-16)

Ἡ συναναστροφή μέ τό Σωκράτη - συμπεραίνει στό τελευταῖο βιβλίο τῶν Ἀπομνημονευμάτων ὁ Ξενοφών - ἦταν πάντα ὠφέλιμη γιά ὅσους τόν συναναστρέφονταν. Στό κείμενο πού ἀκολουθεῖ ὁ Σωκράτης, συζητώντας μέ τό σοφιστή Ἴππία, τονίζει τή σημασία τῆς ἐφαρμογῆς τῶν νόμων καί τῆς ὁμόνοιας.

Λυκοῦργον δέ τόν Λακεδαιμόνιον, ἔφη ὁ Σωκράτης, καταμεμάθηκας, ὅτι οὐδέν ἂν διάφορον τῶν ἄλλων πόλεων τήν Σπάρτην ἐποίησεν, εἰ μή τό πείθεσθαι τοῖς νόμοις μάλιστα ἐνειργάσατο αὐτῆ; τῶν δέ ἀρχόντων ἐν ταῖς πόλεσιν οὐκ οἶσθα ὅτι, ὅτινες ἂν τοῖς πολίταις αἰτιώτατοι ᾧσι τοῦ τοῖς νόμοις πείθεσθαι, οὗτοι ἄριστοί εἰσι, καί πόλις, ἐν ἧ μάλιστα οἱ πολῖται τοῖς νόμοις πείθονται, ἐν εἰρήνῃ τε ἄριστα διάγει καί ἐν πολέμῳ ἀνυπόστατός ἐστιν; ἀλλά μήν καί ὁμόνοιά γε μέγιστόν τε ἀγαθόν δοκεῖ ταῖς πόλεσιν εἶναι καί πλειστάκις ἐν αὐταῖς αἰ τε γερουσίαι καί οἱ ἄριστοι ἄνδρες παρακελεύονται τοῖς πολίταις ὁμονοεῖν, καί πανταχοῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι νόμος κεῖται τοὺς πολῖτας ὁμνύναι ὁμονοήσειν, καί πανταχοῦ ὁμνύουσι τόν δρκον τοῦτον· οἶμαι δ' ἐγώ ταῦτα γίγνεσθαι οὐχ ὅπως τοὺς αὐτοὺς χοροὺς κρίνωσιν οἱ πολῖται, οὐδ' ὅπως τοὺς αὐτοὺς ἀθλητάς ἐπαινῶσιν, οὐδ' ὅπως τοὺς αὐτοὺς ποιητάς αἰρῶνται, οὐδ' ἵνα τοῖς αὐτοῖς ἡδῶνται, ἀλλ' ἵνα τοῖς νόμοις πείθωνται. Τούτοις γάρ τῶν πολιτῶν ἐμμενόντων, αἱ πόλεις ἰσχυρόταται τε καί εὐδαιμονέσταται γίνονται· ἄνευ δέ ὁμονοίας οὗτ' ἂν πόλις εὖ πολιτευθεῖη οὗτ' οἶκος καλῶς οἰκηθεῖη.

Ἐνεργάζομαι ἔμπνέω.

ἀνυπόστατος (ἀ-στερ., + ὑφίστημι) ἀκαταμάχητος, ἀνίκητος.

οἱ ἄριστοι ἄνδρες οἱ ἔφοροι μόλις ἀναλαμβάνειν τήν ἀρχήν συμβούλευαν τήν ὑπακοήν στοὺς νόμους.

χοροί οἱ χοροὶ πού γίνονταν κατὰ τίς διαφορὰς γιορτές, ὅπως καί σήμερα.

38. Ξενοφώντα *Ἀπομνημονεύματα* (Δ, 6, 7-8)

Σημαντική προσφορά τοῦ Σωκράτη στή φιλοσοφία στάθηκε ἡ ἀκοίμητη προσπάθεια γιά τόν ὀρισμό ἀφηρημένων ἐννοιῶν, ὅπως δικαιοσύνη, εὐσέβεια κ.ἄ. Στά πλαίσια τέτοιων συζητήσεων ἀφηγεῖται ὁ Ξενοφῶν καί τὰ ἀκόλουθα, ὅπου γίνεται λόγος γιά τό τί εἶναι ἡ σοφία.

Σοφίαν δέ τί ἄν φήσαιμεν εἶναι; Εἰπέ μοι, πότερά σοι δοκοῦσιν οἱ σοφοί, ἃ ἐπίστανται, ταῦτα σοφοί εἶναι, ἢ εἰσὶ τινες ἃ μὴ ἐπίστανται σοφοί; Ἄ ἐπίστανται δῆλον ὅτι, ἔφη· πῶς γάρ ἄν τις, ἃ γε μὴ ἐπίσταιτο, ταῦτα σοφός εἴη; Ἄρ' οὖν οἱ σοφοί ἐπιστήμη σοφοί εἰσι; Τίτι γάρ ἄν, ἔφη, ἄλλω τις εἴη σοφός, εἴ γε μὴ ἐπιστήμη; Ἄλλο δέ τι σοφίαν οἶε εἶναι ἢ ὧ σοφοί εἰσιν; Οὐκ ἔγωγε. Ἐπιστήμη ἄρα σοφία ἐστίν; Ἐμοιγε δοκεῖ. Ἄρ' οὖν δοκεῖ σοι ἀνθρώπῳ δυνατόν εἶναι τὰ ὄντα πάντα ἐπίστασθαι; Οὐδὲ μὰ Δί' ἔμοιγε πολλοστόν μέρος αὐτῶν. Πάντα μὲν ἄρα σοφὸν οὐχ οἶδ' ἄνθρωπον εἶναι; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη. Ὅ ἄρα ἐπίσταται ἕκαστος, τοῦτο καὶ σοφός ἐστιν; Ἐμοιγε δοκεῖ.

Ἄρ' οὖν, ὧ Εὐθύδημε, καὶ τάγαθὸν οὕτω ζητητέον ἐστί; Πῶς; ἔφη. Δοκεῖ σοι τὸ αὐτὸ πᾶσιν ὠφέλιμον εἶναι; Οὐκ ἔμοιγε. Τί δέ; τὸ ἄλλω ὠφέλιμον οὐ δοκεῖ σοι ἐνίοτε ἄλλω βλαβερὸν εἶναι; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἄλλο δ' ἄν τι φαίης ἀγαθὸν εἶναι ἢ τὸ ὠφέλιμον; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Τὸ ἄρα ὠφέλιμον ἀγαθὸν ἐστίν ὅτῳ ἄν ὠφέλιμον ᾗ; Δοκεῖ μοι, ἔφη.

Πολλοστόν' ἐλάχιστο.

οὕτω ζητητέον ἐστί' ἔτσι πρέπει νά τό ἐξετάσουμε.

39. Ξενοφώντα *Ἀπομνημονεύματα* (Δ, 8, 11)

Ὁ Ξενοφῶν ὑπερασπιζοντας τή μνήμη τοῦ δασκάλου του καταλήγει μέ τήν παρατήρηση ὅτι ἀδίκῃ θανατώθηκε καί ὅτι - ἀντίθετα πρός τή διαβολή καί τό διασυρμό του ἀπό ἀσημαντοὺς - ἦταν ὑπόδειγμα ἀνθρώπου καί πολίτη κατὰ τή γνώμη τῶν τίμιων συμπολιτῶν, πού ἐπιδίωκαν τή συναναστροφή μαζί του γιά τοὺς λόγους πού ἀκολουθοῦν.

Τῶν δέ Σωκράτην γινωσκόντων, οἷος ἦν, οἱ ἀρετῆς ἐφιέμενοι πάντες

ἔτι καὶ νῦν διατελοῦσι πάντων μάλιστα ποθοῦντες ἐκεῖνον, ὡς ὠφελιμώτατον ὄντα πρὸς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν. Ἐμοὶ μὲν δὴ, τοιοῦτος ὢν οἶον ἐγὼ διήγημαι, εὐσεβῆς μὲν οὕτως ὥστε μηδὲν ἄνευ τῆς τῶν θεῶν γνώμης ποιεῖν, δίκαιος δὲ ὥστε βλάπτειν μὲν μηδὲ μικρὸν μηδένα, ὠφελεῖν δὲ τὰ μέγιστα τοὺς χρωμένους αὐτῷ, ἐγκρατῆς δὲ ὥστε μηδέποτε προαιρεῖσθαι τὸ ἥδιον ἀντὶ τοῦ βελτίονος, φρόνιμος δὲ ὥστε μὴ διαμαρτάνειν κρίνων τὰ βελτίω καὶ τὰ χεῖρω μηδὲ ἄλλου προσδεῖσθαι, ἀλλ' αὐτάρκης εἶναι πρὸς τὴν τούτων γνώσιν, ἱκανὸς δὲ καὶ λόγῳ εἰπεῖν τε καὶ διορίσασθαι τὰ τοιαῦτα, ἱκανὸς δὲ καὶ ἄλλως δοκιμάσαι τε καὶ ἀμαρτάνοντα ἐλέγξει καὶ προτρέψασθαι ἐπ' ἀρετὴν καὶ καλοκαγαθίαν, ἐδόκει τοιοῦτος εἶναι οἷος ἂν εἴη ἀριστὸς τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος. Εἰ δὲ τῷ μὴ ἀρέσκει ταῦτα, παραβάλλον τὸ ἄλλων ἦθος πρὸς ταῦτα οὕτω κρινέτω.

Τῶν Σωκράτην γινωσκόντων ἄπο ἐκείνους πού γνωρίζουν τὸ Σ. οἱ ἀρετῆς ἐφιέμενοι ὅλοι ὅσοι ἐπιθυμοῦν τὴν ἀρετῆ.
διηγοῦμαι ἄρουσιάζω.
χρῶμαί τινι ἄιά πρὸς.) συναναστρέφομαι κάποιον.
διορίζομαι τι ἄίνω μέ ἐπιτυχία τόν ὄρισμό ἑνὸς ἀντικειμένου.

40. Ξενοφῶντα Ἑλληνικά (Α, Ι, 27-28)

Ὁ Ἐρμοκράτης πού ἀναφέρεται στὴν ἐνότητα ἦταν Συρακόσιος στρατηγὸς καὶ πολιτικός, ὁ ὁποῖος ἐπαιξε σημαντικό ρόλο στὴ συντριβὴ τῶν Ἀθηναίων στὴ Σικελία τὸ 413 π.Χ. Μετὰ ἦλθε στὴν Ἑλλάδα μέ δυνάμεις γιά νά βοηθήσει τοὺς Σπαρτιάτες στὸν ἀγῶνα τους ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων. Στὴ ναυμαχία τῆς Κυζίκου (410 π.Χ.) ὁμοῦς οἱ Σπαρτιάτες καὶ ὁ ἴδιος νικήθηκαν. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, φαίνεται, οἱ Συρακόσιοι καταδίκασαν τὸν Ἐρμοκράτη καὶ τοὺς ἄλλους στρατηγούς, πού ἦταν μαζί του, σέ ἐξορία. Αὐτοί, μόλις πληροφορήθηκαν τὴν ἐναντίον τους ἀπόφαση, κάλεσαν τὸ στρατό τους σέ συγκέντρωση, κατὰ τὴν ὁποία ὁ Ἐρμοκράτης, μιλώντας καὶ ἐκ μέρους τῶν ἄλλων στρατηγῶν, εἶπε αὐτὰ πού ἀναφέρει ἐδῶ ὁ Ξενοφῶν.

Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ἠγγέλθη τοῖς τῶν Συρακοσίων στρατηγοῖς οἰκοθεν ὅτι φεύγειν ὑπὸ τοῦ δήμου. Συγκαλέσαντες οὖν τοὺς ἑαυτῶν στρατιώτας Ἐρμοκράτους προηγοροῦντος ἀπωλοφύροντο τὴν ἑαυτῶν

συμφοράν, ὡς ἀδίκως φεύγειον ἅπαντες παρὰ τὸν νόμον· παρήνεσάν τε προθύμους εἶναι καὶ τὰ λοιπὰ, ὥσπερ τὰ πρότερα, καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς πρὸς τὰ ἀεὶ παραγγελλόμενα, μεμνημένους ὅσας τε ναυμαχίας αὐτοὶ καθ' αὐτοὺς νενικήκατε καὶ ναῦς εἰλήφατε, ὅσα τε μετὰ τῶν ἄλλων ἀήττητοι γεγόνατε ἡμῶν ἡγουμένων, τάξιν ἔχοντες τὴν κρατίστην διὰ τε τὴν ἡμετέραν ἀρετὴν καὶ διὰ τὴν ὑμετέραν προθυμίαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπάρχουσαν, ἐλέσθαι δὲ ἐκέλευον ἄρχοντας, μέχρι ἂν ἀφίκωνται οἱ ἡρημένοι ἂντ' ἐκείνων. Οἱ δ' ἀναβοήσαντες ἐκέλευον ἐκείνους ἄρχειν, καὶ μάλιστα οἱ τριήραρχοι καὶ οἱ ἐπιβάται καὶ οἱ κυβερνήται. Οἱ δ' οὐκ ἔφασαν δεῖν στασιάζειν πρὸς τὴν ἑαυτῶν πόλιν· εἰ δέ τις ἐπικαλοῖη τι αὐτοῖς, λόγον ἔφασαν χρῆναι διδόναι.

Οἴκοθεν ἄπο τὴν πατρίδα.

φεύγω ὑπὸ τοῦ δήμου καταδικάζομαι σέ ἐξορία ἀπὸ τοῦ λαοῦ (ἀπὸ τῆ δημοκρατική παράταξη).

προηγόρεω-ῶ (προ-ἡγορος (πρὸ + ἀγορεύω) ἀγορεύω ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν ἄλλων, παίρνω τὸ λόγο γιὰ λογαριασμό καὶ τῶν ἄλλων.

ἀπολοφύρομαι ἠθρηνῶ μεγαλόφωνα.

ἀδίκως φεύγω ἀδίκῃ καταδικάζομαι σέ ἐξορία.

αὐτοὶ καθ' αὐτοῦς σεῖς οἱ ἴδιοι, μόνοι σας.

τάξιν ἔχω τὴν κρατίστην διατηρῶ τὴν ἄριστη τάξη (θέση, μεταξύ των συμμάχων).

ἀναβοάω-ῶ κραυγάζω.

τριήραρχος (τριήρης + ἄρχω) ὁ πλούσιος πολίτης πού ἐξόπλιζε μιὰ τριήρη.

ἐπιβάτης ὁ ὀπλίτης πού ἐπανδρώνει τὸ πλοῖο (πεζοναύτης).

ἐπικαλῶ τί τι κατηγορῶ κάποιον γιὰ κάτι.

41. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (B, 2, 16-19)

Μετά τήν ἤττα στούς Αἰγός Ποταμούς, οἱ Ἀθηναῖοι πολιορκοῦνται καί περιέρχονται σέ δεινή θέση, ἀλλά ἀρνοῦνται νά παραδοθοῦν. Ὁ Ἀθηναῖος Θηραμένης, ἕνας ἀπό τούς τυράννους πού θά ἐγκατασταθοῦν ἀργότερα στήν πόλη, ἀναλαμβάνει μιά πρωτοβουλία πού ἐξυπηρετεῖ οὐσιαστικά τά συμφέροντα τῆς Σπάρτης.

Τοιούτων δέ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἦξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Περμφεῖς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὅποτε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὃ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπει δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἶτα κελεύει εἰς Λακεδαιμόνα ἵέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτᾷτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτῆς εἰς Λακεδαιμόνα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτῶμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπει δ' ἦγον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἧ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίους, ἀλλ' ἐξαιρεῖν.

Ἐξανδραποδίζομαι τὴν πόλιν· πούλω τούς κατοίκους τῆς πόλεως ὡς δούλους (ἀνδράποδα). Ἑτυμολ. ἐξ + ἄνδρα + ποδίζω (=δένω τὰ πόδια).

ἀντέχω περὶ τῶν τειχῶν· ἐπιμένω γιὰ τὴν κατεδάφιση τῶν τειχῶν.

πίστεως ἔνεκα· γιὰ ἀσφάλεια.

ἐπιτηρῶ· καιροφυλακῶ.

ὅτι αὐτὸν Λ. τέως κατέχει· ὅτι ὡς τότε τὸν κρατοῦσε ὁ Λ.

αὐτοκράτωρ· (αὐτός + κρατέω-ω) αὐτός πού ἔχει πλήρη ἐξουσία, ἀπόλυτη ἐξουσιοδότηση

δέκατος αὐτός· ἐπικεφαλῆς δεκαμελοῦς ἀποστολῆς.

φυγάς· ἐξόριστος.

ἐκκλησία· συνέλευση τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συμμαχῶν.

ἀντιλέγω· ἐναντιώνομαι λέγοντας.

σπένδομαι ἑσθλοῦ.
ἐξαιρῶ καταστρέφω.

42. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (B, 4, 40-42)

Ὁ ἡγέτης τῶν δημοκρατικῶν Θρασύβουλος, ἀμέσως ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐκδίωξη τῶν Τριάκοντα τυράννων καὶ τὴν ἀποκατάσταση τῆς δημοκρατίας (403 π.Χ.), ἀπεύθυνεται στοὺς ὀπαδοὺς τῶν νικημένων τυράννων (τοὺς ἐκ τοῦ ἄστεως), γιὰ νὰ ἀποδείξει ὅτι ἀπὸ κάθε ἄποψη τὸ δημοκρατικὸ πλῆθος βρίσκεται σὲ ἀνώτερο ἐπίπεδο ἀπὸ αὐτοὺς. Θὰ ἀκολουθήσει ἡ συμφιλίωση τῶν πολιτῶν μὲ τὸ περίφημο ψήφισμα τῆς ἀμνηστίας.

Ἐνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὃ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλευῶ ἐγὼ γινῶναι ὑμᾶς αὐτοὺς. Μάλιστα δ' ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαίσε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιότεροί ἐστε; ἀλλ' ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἔνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἡδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἔνεκα κερδῶν πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ' ἀνδρεία ὑμῖν μέγα φρονητέον. Καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; ἀλλὰ γνώμη φαίητ' ἂν προέχειν, οἱ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ δπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιείληφθε; Ἄλλ' ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἶγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῶ δῆσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κάκεινοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἡδικημένῳ τούτῳ δῆμῳ οἷχονται ἀπίοντες; Οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὃ ἄνδρες, ἀξιῶ ἐγὼ ὢν ὁμωμόκατε παραβῆναι οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδείξαι, ὅτι καὶ εὐροκοὶ καὶ ὄσιοι ἐστε.

Ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν ἑσθλοῦ γιὰ ποῖο λόγο πρέπει νὰ μεγαλοφρονεῖτε, ποῦ ἀποδίδετε τὴ μεγάλη ἰδέα ποῦ ἔχετε γιὰ τὸν αὐτό σας.
δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει ἑσθλοῦ δὲν ἔχετε καμία σχέση μὲ τὴ δικαιοσύνη.
γνώμη φημί προέχειν ἑσθλοῦ ἰσχυρίζομαι ὅτι ὑπερτέρῳ κατὰ τὴ φρόνηση.
περιλαμβάνομαι ὑποτάσσομαι.
κλοιῶ δέω ἑσθλοῦ φίμωτρο.
οἷχονται ἀπίοντες ἑσθλοῦ ἔφυγαν καὶ πᾶνε.

43. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (Ε, 2, 1-2)

Ἡ ἐνότητα ἀναφέρεται σέ ἐνέργειες τῶν Σπαρτιατῶν σέ βάρος ἐλληνικῶν πόλεων μετά τήν εἰρήνην τοῦ Ἀνταλκίδα, πού ἀπέβλεπαν στήν ἐδραίωση τῆς κυριαρχίας τους στήν Ελλάδα.

Τούτων δέ προκεχωρηκότων ὡς ἐβούλοντο, ἔδοξεν αὐτοῖς, ὅσοι ἐν τῷ πολέμῳ τῶν συμμάχων ἐπέκειντο καί τοῖς πολεμίοις εὐμενέστεροι ἦσαν ἢ τῇ Λακεδαιμόνι, τούτους κολάσαι καί κατασκευάσαι ὡς μὴ δύναιντο ἀπιστεῖν. Πρῶτον μὲν οὖν πέμψαντες πρὸς τοὺς Μαντινέας ἐκέλευσαν αὐτοὺς τὸ τεῖχος περιαιρεῖν, λέγοντες ὅτι οὐκ ἂν πιστεύσειαν ἄλλως αὐτοῖς μὴ σὺν τοῖς πολεμίοις γενέσθαι. Αἰσθάνεσθαι γὰρ ἔφασαν καί ὡς σῖτον ἐξέπεμπον τοῖς Ἀργείοις σφῶν αὐτοῖς πολεμούντων, καί ὡς ἔστι μὲν ὅτε οὐδὲ συστρατεύοιεν ἐκχειρίαν προφασιζόμενοι, ὁπότε δὲ καί ἀκολουθοῖεν, ὡς κακῶς συστρατεύοιεν. Ἔτι δὲ γινώσκειν ἔφασαν φθοροῦντας μὲν αὐτούς, εἴ τι σφίσιν ἀγαθὸν γίνοιτο, ἐφηδομένους δ', εἴ τις συμφορὰ προσπίπτοι. Ἐλέγοντο δὲ καί αἱ σπονδαὶ ἐξεληλυθέναι τοῖς Μαντινεῦσι τούτῳ τῷ ἔτι αἱ μετὰ τήν ἐν Μαντινείᾳ μάχην τριακονταετῆς γενόμεναι. Ἐπεὶ δ' οὐκ ἤθελον καθαιρεῖν τὰ τεῖχη, φρουρὰν φαίνουσιν ἐπ' αὐτούς. Ἀγησίλαος μὲν οὖν ἐδεήθη τῆς πόλεως ἀφεῖναι ἑαυτὸν ταύτης τῆς στρατηγίας, λέγων ὅτι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῶν Μαντινέων πόλις πολλὰ ὑπηρετήκοι ἐν τοῖς πρὸς Μεσσήνην πολέμοις.

Τούτων προκεχωρηκότων ἄφοῦ τὰ γεγονότα αὐτὰ εἶχαν ἐξελιχθεῖ.

ἐπέκειντο ἔφερονταν ἐχθρικά.

κατασκευάζω καθιστῶ.

τὸ τεῖχος περιαιρῶ κατεδαφίζω τὸ τεῖχος.

σὺν τοῖς πολεμίοις γίνομαι πηγαίνω μὲ τούς ἐχθρούς.

σφῶν δηλ. τῶν Λακεδαιμονίων.

ἔστι...ὅτε ἐνίστε.

ἐκχειρία (ἀνομοίωση τοῦ ἐχειρία, ἔχω + χεῖρ) ἀνακωχή.

ἐφήδομαι χαιρῶμαι, ἐπιχαίρω (συνήθως γιὰ κάτι κακό).

ἐξέρχομαι λήγω.

φρουρὰν φαίνω ἐπὶ τινὶ κηρύσσω τὸν πόλεμο ἐναντίον κάποιου.

ἀφίημι ἀπαλάσσω.

πολλὰ ὑπηρετήκοι εἶχε προσφέρει πολλές ὑπηρεσίες.

πρὸς Μεσσήνην ἐναντίον τῆς Μεσσήνης.

44. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (Ε, 2, 14-15)

Ὅταν εἶχε ἐπιβληθεῖ στίς ἑλληνικές πόλεις ἡ λεγόμενη Ἀνταλκίδεια εἰρήνη μέ τούς γνωστούς δρους της, ἐφθασαν ἀπεσταλμένοι ἀπό τήν Ἄκανθο καί τήν Ἀπολλωνία (τῆς Χαλκιδικῆς) στή Σπάρτη, γιά νά καταγγείλουν ὅτι οἱ Ὀλυνθιοὶ ἄρχισαν νά δημιουργοῦν μιά τοπική ἔνωση, πού οἱ Σπαρτιᾶτες ὡς θεματοφύλακες τῆς διαίρεσης ὄφειλαν νά τήν ἀναχαιτίσουν.

Ἡμεῖς δέ, ὡ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, βουλόμεθα μέν τοῖς πατρίοις νόμοις χρῆσθαι καί αὐτοπολίται εἶναι· εἰ μέντοι μή βοηθήσει τις, ἀνάγκη καί ἡμῖν μετ' ἐκείνων γίγνεσθαι. Καίτοι νῦν γ' ἤδη αὐτοῖς εἰσὶν ὀπλίται μέν οὐκ ἐλάττους ὀκτακοσίων, πελτασταί δέ πολὺ πλείους ἢ τοσοῦτοι· ἰππεῖς γε μέντοι, ἐάν καί ἡμεῖς μετ' αὐτῶν γενώμεθα, ἔσονται πλείους ἢ χίλιοι· κατελίπομεν δέ καί Ἀθηναίων καί Βοιωτῶν πρέσβεις ἤδη αὐτόθι. Ἡκούομεν δέ ὡς καί αὐτοῖς Ὀλυνθίοις ἐψηφισμένον εἶη συμπέμπειν πρέσβεις εἰς ταύτας τὰς πόλεις περὶ συμμαχίας. Καίτοι εἰ τοσαύτη δύναμις προσγενήσεται τῇ τε Ἀθηναίων καί Θηβαίων ἰσχύϊ, ὀρᾶτε, ἔφη, ὅπως μὴ οὐκέτι εὐμεταχειρίστα ἔσται ἐκεῖνα ὑμῖν. Ἐπεὶ δέ καί Ποτείδαιαν ἔχουσιν ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης οὖσαν, νομίζετε καί τὰς ἐντὸς ταύτης πόλεις ὑπηκόους ἔσεσθαι αὐτῶν. Τεκμήριον δ' ἔτι ἔστω ὑμῖν καί τοῦτο ὅτι ἰσχυρῶς αὐταὶ αἱ πόλεις πεφόβηνται· μάλιστα γάρ μισοῦσαι τοὺς Ὀλυνθίους, ὅμως οὐκ ἐτόλμησαν μεθ' ἡμῶν πρεσβείας πέμπειν διδαξούσας ταῦτα.

Αὐτοπολίτης· πολίτης αὐτόνομης (ἐλευθέρης) πόλεως.

μετ' ἐκείνων· δηλ. τῶν Ὀλυνθίων.

ψηφίζομαι· ἀποφασίζω (μέ ψηφοφορία).

οὐκέτι εὐμεταχειρίστα ἔσται ἐκεῖνα ὑμῖν· δέ θά σᾶς εἶναι πιά εὐκόλο νά ἐλέγχετε τήν ἐκεῖ κατάσταση.

νομίζετε· (προστακτ.) νά ἔχετε ὑπόψη σας, νά εἶστε βέβαιοι.

διδάσκω· διαφωτίζω.

45. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (Ε, 4, 13-14)

Μέσα στό γενικότερο κλίμα κλονισμοῦ τῆς σπαρτιατικῆς ἡγεμονίας (ἄστέρα ἀπό τήν Ἀνταλκίδεια εἰρήνη) καί δυσφορίας τῶν ἑλληνικῶν πόλεων

έναντιόν τῶν ἀρμοστῶν τῆς Σπάρτης, ὀργανώθηκε ἀπό ἐξόριστους Θηβαίους ἡ ἀνατροπή τοῦ φιλοσπαρτιατικοῦ καθεστῶτος ποῦ κυβερνοῦσε τῆ Θήβα. Οἱ συνωμότες ἐσφαζαν τόν ἀρχηγό τῆς φιλολακωνικῆς μεριδᾶς καί τοὺς φίλους του, ἐλευθέρωσαν τοὺς κρατουμένους καί ἐδίδωζαν τό σπαρτιάτη ἀρμοστή. Τά νέα ἐφτασαν στή Σπάρτη.

Ἐπει δὲ ταῦτα ἐπύθοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι, τὸν μὲν ἀρμοστήν τὸν ἐγκαταλιπόντα τὴν ἀκρόπολιν καί οὐκ ἀναμείναντα τὴν βοήθειαν ἀπέκτειναν, φρουρὰν δὲ φαίνουσιν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους. Καί Ἀγησίλαος μὲν λέγων ὅτι ὑπὲρ τετταράκοντα ἀφ' ἧβης εἶη, καί ὥσπερ τοῖς ἄλλοις τοῖς τηλικούτοις οὐκέτι ἀνάγκη εἶη τῆς ἑαυτῶν ἕξω στρατεύεσθαι, οὕτω δὴ καί βασιλεῦσι τὸν αὐτὸν νόμον ὄντα ἀπεδείκνυε. Κάκεινος μὲν δὴ λέγων ταῦτα οὐκ ἐστρατεύετο. Οὐ μὲντοι τούτου γ' ἔνεκεν κατέμεινεν, ἀλλ' εὖ εἰδὼς ὅτι εἰ στρατηγίῃ, λέξοιεν οἱ πολῖται ὡς Ἀγησίλαος, ὅπως βοηθήσειε τοῖς τυράννοις, πράγματα τῇ πόλει παρέχοι. Εἶτα οὖν αὐτοὺς βουλευέσθαι ὁποῖόν τι βούλοιντο περὶ τούτων. Οἱ δ' ἔφοροι διδασκόμενοι ὑπὸ τῶν μετὰ τὰς ἐν Θήβαις σφαγᾶς ἐκπεπτωκότων, Κλεόμβροτον ἐκπέμπουσι, πρῶτον τότε ἡγούμενον, μάλα χειμῶνος ὄντος. Τὴν μὲν οὖν δι' Ἐλευθερῶν ὁδὸν Χαβρίας ἔχων Ἀθηναίων πελταστὰς ἐφύλαττεν· ὁ δὲ Κλεόμβροτος ἀνέβαινε κατὰ τὴν εἰς Πλαταιὰς φέρουσαν. Προϊόντες δὲ οἱ πελτασταὶ περιτυγχάνουσιν ἐπὶ τῷ ἄκρῳ φυλάττουσι τοῖς ἐκ τοῦ ἀνακειοῦ λελυμένοις, ὡς περὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα οὖσι. Καί τούτους μὲν ἀπαντας, εἰ μὴ τις ἐξέφυγεν, οἱ πελτασταὶ ἀπέκτειναν· αὐτὸς δὲ κατέβαινε πρὸς τὰς Πλαταιὰς, ἔτι φιλίας οὔσας.

Ἀρμοστής ἰσχυρὸς διοικητὴς τῶν Λακεδαιμονίων στὴς Θῆβες (γενικά ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς τῶν Λακ. στὴς ὑποτελεῖς καὶ κατεχόμενες πόλεις). **φρουρὰν φαῖνω ἐπὶ τοὺς Θ.** κηρύσσω τὸν πόλεμον τῶν Θ., κάνω ἐπιστράτευση ἐναντιὸν τῶν Θ.

ὅτι ὑπὲρ τετταράκοντα ἀφ' ἧβης εἶη ὅτι εἶχε περάσει τὰ σαράντα χρόνια μετὰ τὴν ἐφηβικὴ ἡλικία (δηλ. θά ἦταν περίπου ἐξήντα χρονῶν).

πράγματα παρέχω προκαλῶ δυσκολίες.

διδασκόμενοι παρακινούμενοι.

ἐκπίπτω ἐξορίζομαι.

πρῶτον τότε ἡγούμενον ποῦ ἀναλάβαινε γιὰ πρώτη φορά τὴν ἀρχηγία.

μάλα χειμῶνος ὄντος στὴν καρδιά τοῦ χειμῶνα.

φέρουσαν δηλ. ὁδόν.

περιτυγχάνω τινί συναντῶ κάποιον.

τὸ ἄκρον ἡ κορυφή (τοῦ Κιθαιρώνα).

φυλάττουσι' (μετ.) νά φυλάνε.

ἀνάκειον' δεσποτήριον (ἀπό τό ἀνακες, ἀνακτες = οἱ βασιλεῖς Κάστωρ καί Πολυδεύκης, τό ἱερό τους στήν Ἀθήνα' κατ' ἐπέκταση τό παρακείμενο, στό ἱερό, δεσποτήριο πού κρατοῦνταν οἱ δούλοι).

λύομαι' ἐλευθερώνομαι.

46. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (ΣΤ', 1, 5-6)

Ἵστερα ἀπό τήν Ἀνταλκίδεια εἰρήνη μέ τοὺς γνωστούς ὄρους της, ἔφθασαν στή Σπάρτη μηνύματα γιά τήν ἐπεκτατική δραστηριότητα πού ἐκδηλωνόταν σέ διάφορες ἐλληνικές περιοχές (ἀπό τοὺς Θηβαίους στή Βοιωτία, ἀπό τόν Ἰάσονα στή Θεσσαλία). Στά πλαίσια αὐτά ἐντάσσεται ἡ ἄφιξη τοῦ Φαρσάλιου Πολυδάμα στή Σπάρτη, ὅπου ἀναφέρει πῶς τοῦ μίλησε ὁ Ἰάσων καί ἐκθέτει τήν ἀπειλή πού ἐπικρέμαται γι' αὐτόν ἀπό τήν πλευρά τοῦ Ἰάσονα.

Ἵτι μὲν, ὦ Πολυδάμα, καί ἄκουσαν τήν ὑμετέραν πόλιν Φάρσαλον δυναίμην ἂν παραστήσασθαι ἕξεστί σοι ἐκ τῶνδε λογιζέσθαι. Ἐγὼ γάρ, ἔφη, ἔχω μὲν Θετταλίας τὰς πλείστας καί μεγίστας πόλεις συμμάχους· κατεστρεψάμην δ' αὐτὰς ὑμῶν σὺν αὐταῖς τὰ ἐναντία ἐμοὶ στρατευομένων. Καί μὴν οἶσθά γε ὅτι ξένους ἔχω μισθοφόρους εἰς ἑξακισχιλίους, οἷς, ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὐδεμία πόλις δύναται ἂν ῥαδίως μάχεσθαι. Ἀριθμὸς μὲν γάρ, ἔφη, καὶ ἄλλοθεν οὐκ ἂν ἐλάττων ἐξέλθοι· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκ τῶν πόλεων στρατεύματα τοὺς μὲν προεληλυθότας ἤδη ταῖς ἡλικίαις ἔχει, τοὺς δ' οὐδ' ἄκμάζοντας. Σωμασκοῦσί γε μὴν μάλα ὀλίγοι τινὲς ἐν ἐκάστη πόλει· παρ' ἐμοὶ δὲ οὐδεὶς μισθοφορεῖ, ὅστις μὴ ἰκανός ἐστιν ἐμοὶ ἴσα πονεῖν. Αὐτὸς δ' ἐστί, λέγειν γάρ χρὴ πρὸς ὑμᾶς τάληθῆ, καὶ τὸ σῶμα μάλα εὐρωστος καὶ ἄλλως φιλόπονος. Καὶ τοίνυν τῶν παρ' αὐτῷ πείραν λαμβάνει καθ' ἐκάστην ἡμέραν· ἡγεῖται γάρ σὺν τοῖς ὄπλοις καὶ ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ ὅταν πῆ στρατεύηται. Καὶ οὐς μὲν ἂν μαλακοὺς τῶν ξένων αἰσθάνηται, ἐκβάλλει, οὐς δ' ἂν ὀρᾷ φιλοπόνως καὶ φιλοκινδύνως ἔχοντας πρὸς τοὺς πολέμους, τιμᾷ τοὺς μὲν διμοιρίαις, τοὺς δὲ τριμοιρίαις, τοὺς δὲ καὶ τετραμοιρίαις, καὶ ἄλλοις δώροις, καὶ νόσων γε θεραπειαῖς καὶ περὶ ταφὰς κόσμῳ ὥστε πάντες ἴσασιν οἱ παρ' ἐκεῖνῳ ξένοι ὅτι ἡ πολεμικὴ αὐτοῖς ἀρετὴ ἐντιμώτατόν τε βίον καὶ ἀφθονώτατον παρέχεται.

Παρίσταται ὑποτάσσω.

λογίζομαι ἄντιλαμβάνομαι.
 καταστρέφομαι ὑποτάσσω.
 τὰ ἐναντία ἐμοί ἔναντίον μου.
 ἄν ... ἐξέλθοι ἴθι μπόρουσε νά ἐκστρατεύσει.
 τὰ ἐκ τῶν πόλεων στρατεύματα οἱ ἐθνικοί στρατοί (σέ ἀντίθεση μέ τούς μισθο-
 φορικούς).
 προεληλυθότες ἤδη ταῖς ἡλικίαις (προέρχομαι) πού εἶναι περασμένης πιά ἡ-
 λικίας, γέροντες.
 πείραν λαμβάνω δοκιμάζω.
 πη κάπου.
 μαλακός μαλακός, ἀσκληραγώγητος.
 τιμῶ ἀνταμείβω.
 διμοιρία διπλό μερίδιο, διπλός μισθός (δύο, δῖς + μοῖρα).
 τιμᾶ ... καί περί ταφάς κόσμῳ καί τούς ἐνταφιάζει μέ τιμές.
 ἀφθονώτατος πλουσιώτατος.

47. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (ΣΤ', 1, 14-15)

*Ὁ ἴδιος ὁ Φαρσάλιος Πολυδάμας, γιά τόν ὁποῖο γίνεται λόγος-στό προη-
 γούμενο θέμα, μιλώντας στή Σπάρτη γιά τόν κίνδυνο πού ἀπειλεῖ τή Θεσσα-
 λία καί τή Φάρσαλο (καί κατ' ἐπέκταση τή σπαρτιατική ἡγεμονία) τελειώ-
 νει μέ δσα ἀκολουθοῦν:*

Περὶ τούτων δὴ ἐγὼ ἦκα πρὸς ὑμᾶς καὶ λέγω πάντα δσα ἐκεῖ αὐτός τε
 ὄρῳ καὶ ἐκείνου ἀκήκοα. Καὶ νομίζω οὕτως ἔχειν, ὃ ἄνδρες Λακεδαιμό-
 νιοι, ὡς, εἰ μὲν πέμψετε ἐκεῖσε δύναμιν, μὴ ἐμοὶ μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλ-
 λοις Θετταλοῖς ἱκανὴν δοκεῖν εἶναι πρὸς Ἰάσονα πολεμεῖν, ἀποστήσονται
 αὐτοῦ αἱ πόλεις· πᾶσαι γὰρ φοβοῦνται ὅποι ποτὲ προβήσεται ἢ τοῦ ἄν-
 δρός δύναμις· εἰ δὲ νεοδαμῶδεις καὶ ἄνδρα ἰδιώτην οἴεσθε ἀρκέσειν, συμ-
 βουλεύω ἡσυχίαν ἔχειν. Εὗ γὰρ ἴστε, πρὸς τε μεγάλην ἔσται ῥώμη ὁ πό-
 λεμος, καὶ πρὸς ἄνδρα δς φρόνιμος μὲν οὕτω στρατηγός ἐστιν ὡς δσα τε
 λανθάνειν καὶ δσα φθάνειν καὶ δσα βιάζεσθαι ἐπιχειρεῖ οὐ μάλα ἀφαιμαρ-
 τάνει. Ἰκανός γάρ ἐστι καὶ νυκτὶ δσαπερ ἡμέρᾳ χρῆσθαι, καὶ δταν σπεύ-
 δη, ἄριστον καὶ δεῖπνον ποιησάμενος ἅμα πονεῖσθαι. Οἴεται δὲ καὶ ἀνα-
 παύεσθαι χρῆναι, δταν ἀφίκηται ἐνθ' ἂν ὥρμημένος ἦ καὶ διαπράξῃται ἃ
 δεῖ· καὶ τούς μεθ' αὐτοῦ δὲ ταῦτα εἴθικεν. Ἐπίσταται δὲ καὶ δταν ἐπιπονή-
 σαντες ἀγαθόν τι πράξωσιν οἱ στρατιῶται, ἐκπλήσῃ τὰς γνώμας αὐτῶν·

ὥστε καὶ τοῦτο μεμαθήκασι πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ, ὅτι ἐκ τῶν πόνων καὶ τὰ μαλακὰ γίνονται.

Ἐκείνου ἄλλ. τοῦ Ἰάσονα ποῦ ἦταν **ταγός** (ἀρχηγός) τῶν Θεσσαλῶν.

ἀφίσταμαί τινος ἀποστατῶ.

προβαίνω φτάνω.

νεοδαμώδης (νέος + δᾶμος, δῆμος) νεοπολίτης, νέος πολίτης τῆς Σπάρτης.

Νεοδαμῶδεις λέγονταν οἱ εἰλωτες ποῦ ἀπελευθερώνονταν καὶ ἀποκοτούσαν πολιτικά δικαιώματα γιὰ τίς ὑπηρεσίες τους στὸν πόλεμο.

πρὸς μεγάλην ρώμην ἐναντίον μεγάλης δυνάμεως.

λανθάνω ἀποκρύπτω (σχέδια).

φθάνω προλαβαίνω (τόν ἐχθρό).

βιάζομαι ἐνεργῶ μεταχειριζόμενος βία.

ἀφαμαρτάνω (ἀπό + ἄμαρτάνω) σφάλλω.

ὄσαπερ ἐδῶ, ὅπως ἀκριβῶς.

σπεύδω πιέζομαι ἀπὸ τὴν ἀνάγκη.

ἄριστον ποιῶ γευματίζω.

πονῶ βαδίζω.

ἐνθ' ἂν ὠρμημένος ἦ ἐκεῖ γιὰ ὅπου ξεκίνησε, ἄλλ. στό σκοπὸ του.

διαπράττω φέρω εἰς πέρας, πετυχαίνω.

εἰθίκεν (ἐθίζω) (τοῦς) ἔχει συνηθίσει, ἐξοικειώσει.

ἐπιπονῶ κοπιάζω παραπάνω.

ἐκτίμπλημι γνώμην ἐκπληρώνω, ἱκανοποιῶ ἐπιθυμία.

γνώμη ἐπιθυμία.

τὰ μαλακὰ οἱ ἀπολαύσεις.

48. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (ΣΤ', 2, 8-11)

Πάλι μέσα στό κλίμα ἀναταραχῆς καί ἀνυπακοῆς στήν ἡγεμονία τῆς Σπάρτης - ὕστερα ἀπό τήν Ἐνταλκίδα εἰρήνη - ξανάρχισαν ἐχθροπραξίες καί σχηματίστηκαν ἀντίπαλες παρατάξεις, ὅπως στίς παραμονές τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἡ πάλι ἡ Κέρκυρα ἐγινε ἐπίκεντρο ἐχθροπραξιῶν καί διπλωματικῆς δραστηριότητος· οἱ Κερκυραῖοι πολιορκοῦνται ἀπό τοὺς Λακεδαιμόνιους καί τοὺς συμμάχους καί στέλλουν πρεσβεῖα στήν Ἀθήνα.

Ἐπολιόρκει μὲν δὴ οὕτω τὴν πόλιν. Ἐπεὶ δὲ οἱ Κερκυραῖοι ἐκ μὲν τῆς γῆς οὐδὲν ἐλάμβανον διὰ τὸ κρατεῖσθαι κατὰ γῆν, κατὰ θάλατταν δὲ οὐδὲν εἰσήγετο αὐτοῖς διὰ τὸ ναυκρατεῖσθαι, ἐν πολλῇ ἀπορία ἦσαν· καὶ πέμποντες πρὸς τοὺς Ἀθηναίους βοθεῖν τε ἐδέοντο καὶ ἐδίδασκον ὡς μέγα μὲν ἀγαθὸν ἀποβάλοιεν ἂν, εἰ Κερκύρας στερηθεῖεν, τοῖς δὲ πολεμίοις μεγάλην ἂν ἰσχὺν προσβάλοιεν· ἐξ οὐδεμιᾶς γὰρ πόλεως πλήν γε Ἀθηνῶν οὔτε ναῦς οὔτε χρήματα πλεῖω ἂν γενέσθαι. Ἐπι δὲ κεῖσθαι τὴν Κέρκυραν ἐν καλῷ μὲν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ τῶν πόλεων αἱ ἐπὶ τοῦτον καθήκουσιν, ἐν καλῷ δὲ τοῦ τὴν Λακωνικὴν χώραν βλάπτειν, ἐν καλλίστῳ δὲ τῆς τε ἀντιπέρας Ἠπείρου καὶ τοῦ εἰς Πελοπόννησον ἀπὸ Σικελίας παράπλου. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν ἰσχυρῶς ἐπιμελητέον εἶναι, καὶ στρατηγὸν πέμπουσι Κτησικλέα εἰς ἑξακοσίους ἔχοντα πελταστάς, Ἀλκέτου δὲ ἐδεήθησαν συνδιαβιβάσαι τούτους. Καὶ οὗτοι μὲν νυκτὸς διακομισθέντες πρὸς τῆς χώρας εἰσήλθον εἰς τὴν πόλιν. Ἐψηφίσαντο δὲ καὶ ἐξήκοντα ναῦς πληροῦν, Τιμόθεον δ' αὐτῶν στρατηγὸν ἐχειροτόνησαν.

Ἐπολιόρκει ἡ δηλ. ὁ ναύαρχος τῶν Λακεδαιμονίων Μνάσιππος.
διὰ τὸ κρατεῖσθαι κατὰ γῆν ἡ γὰρ ἡ ἐχθρὸς ἦταν κύριος τῆς ξηρᾶς.
διὰ τὸ ναυκρατεῖσθαι ἡ γὰρ ἡ ἐχθρὸς κυριαρχοῦσε στὴ θάλασσα.
προσβάλλω (πρὸς + βάλλω) προσθέτω.
ἐν καλῷ ἡ σὲ ἐπικαιρὸ σημεῖο.
οἱ ἐπὶ τοῦτον καθήκουσιν ἡ οἱ ὅποιοι βρίσκονται στὰ παράλιά του.
συνδιαβιβάζω ἡ διαβιβάζω, περὶ μὲν καὶ μου κάποιον ἀπέναντι.
ψηφίζομαι ἡ ἀποφασίζω (μὲ ψηφοφορία).
χειροτονῶ ἡ (χειρότονος, χεῖρ + τείνω) ἐκλέγω.

49. Ξενοφώντα *Ἑλληνικά* (ΣΤ', 2, 15-16)

Συνέχεια τοῦ παραπάνω περιστατικοῦ· οἱ Κερκυραῖοι πολιορκοῦνται καί, περιμένοντας βοήθεια ἀπό τήν Ἀθήνα, ὑποφέρουν, ἀλλά καί ἀμύνονται σθεναρά.

Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ οἱ Κερκυραῖοι οὕτω σφόδρα ἐπέινων, ὥστε διὰ τὸ πλῆθος τῶν αὐτομολούντων ἐκήρυξεν ὁ Μνάσιππος πεπράσθαι ὅστις αὐτομολοίῃ. Ἐπει δὲ οὐδὲν ἤττον ἠτύτομόλουν, τελευτῶν καί μαστιγῶν ἀπέπεμπεν. Οἱ μέντοι ἔνδοθεν τοὺς γε δούλους οὐκ ἐδέχοντο πάλιν εἰς τὸ τεῖχος, ἀλλὰ πολλοὶ ἔξω ἀπέθνησκον. Ὁ δ' αὖ Μνάσιππος ὄρων ταῦτα, ἐνόμιζέ τε ὅσον οὐκ ἤδη ἔχειν τὴν πόλιν καὶ περὶ τοὺς μισθοφόρους ἐκαινούργει, καὶ τοὺς μὲν τινὰς αὐτῶν ἀπομίσθους ἐπεποιήκει, τοῖς δὲ <μέν>ουσι καὶ δυοῖν ἤδη μνηοῖν ὄφειλε τὸν μισθόν, οὐκ ἀπορῶν, ὡς ἐλέγετο, χρημάτων· καὶ γὰρ τῶν πόλεων αἱ πολλαὶ αὐτῷ ἀργύριον ἀντὶ τῶν ἀνδρῶν ἔπεμπον, ἅτε καὶ διαποντίου τῆς στρατείας οὕσης.

Αὐτομολέω-ῶ (αὐτόμολος, αὐτός + μολεῖν) λιποτακτῶ καὶ περῶ στὶς τάξεις τοῦ ἐχθροῦ.

πιπράσκομαι πωλιέμαι.

τελευτῶν καὶ μαστιγῶν ἀπέπεμπεν στό τέλος καὶ μαστιγώνοντάς τους τοὺς ἔδωχεν.

ὅσον οὐκ ἤδη ἔχειν τὴν πόλιν ὅπου νὰ εἶναι θὰ καταλάβει τὴν πόλη, δηλ. σίγουρα.

καινούργεω-ῶ ἀλλάζω τακτική.

ἀπομίσθους ποιῶ ἀπολύω χωρὶς καταβολή μισθοῦ.

διαπόντιος ὑπερπόντιος.

50. Ξενοφώντα *Ἑλληνικά* (ΣΤ', 3, 4-5)

Ἐνῶ συνεχιζόταν ὁ ἀγώνας τῆς Θήβας ἐναντίον τῆς Σπάρτης, οἱ Ἀθηναῖοι, διαπιστώνοντας ὅτι δὲν τοὺς συνέφερε πιά ἡ συμμαχία τους μέ τους Θηβαίους, ἔστειλαν πρέσβεις στή Σπάρτη γιά νὰ συνάψουν εἰρήνη μαζί της. Ἡ περικοπή εἶναι ἡ ἀρχή τοῦ λόγου ἐνός ἀπό τους ἀπεσταλμένους τῶν Ἀθηναίων, τοῦ πλούσιου Καλλία.

Ὡ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, τὴν μὲν προξενίαν ὑμῶν οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πατὴρ πατῆρ πατρῶν ἔχων παρεδίδου τῷ γένει. Βούλομαι δὲ καί

τοῦτο ὑμῖν δηλώσαι, ὡς ἔχουσα ἡ πόλις διατελεῖ πρὸς ἡμᾶς. Ἐκείνη γάρ, ὅταν μὲν πόλεμος ἦ, στρατηγούς ἡμᾶς αἰρεῖται, ὅταν δὲ ἡσυχίας ἐπιθυμήσῃ, εἰρηνοποιούς ἡμᾶς ἐκπέμπει. Κἀγὼ πρόσθεν δις ἤδη ἦλθον περὶ πολέμου καταλύσεως, καὶ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς πρεσβείαις διεπραξάμην καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν εἰρήνην· νῦν δὲ τρίτον ἦκω, καὶ ἡγοῦμαι πολὺ δικαιότατα νῦν ἂν διαλλαγῆς τυχεῖν. Ὅρῳ γὰρ οὐκ ἄλλα μὲν ὑμῖν, ἄλλα δὲ ἡμῖν δοκοῦντα, ἀλλ' ὑμᾶς τε ἀχθομένους καὶ ἡμᾶς τῇ Πλαταιῶν καὶ Θεσπιῶν ἀναιρέσει. Πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς τὰ αὐτὰ γινώσκοντας φίλους μᾶλλον ἀλλήλοισι ἢ πολεμίους εἶναι; καὶ σωφρόνων μὲν δήπου ἐστὶ μηδὲ εἰ μικρὰ τὰ διαφέροντα εἶη πόλεμον ἀναιρεῖσθαι.

Προξενία ἡ θέση τοῦ προξένου.

ὡς ἔχουσα ἡ πόλις διατελεῖ πρὸς ἡμᾶς πῶς ἀνέκαθεν διάκειται ἡ πόλις μας πρὸς ἡμᾶς (μέ ποιὰ ἐκτίμηση περιβάλλει ἡ πόλη τὴν οἰκογένειά μας).

διαπράττομαι φέρω εἰς πέρας, πετυχαίνω.

διαλλαγή συμφιλίωση.

τῇ Πλ. καὶ Θ. ἀναιρέσει γιὰ τὴν καταστροφή τῶν Πλ. καὶ τῶν Θ.

πόλεμον ἀναιροῦμαι κάνω πόλεμο.

51. Ξενοφώντα *Ἑλληνικά* (ΣΤ', 5, 38-40)

Ὅταν οἱ Θηβαῖοι μέ τόν Ἐπαμεινώνδα ἐφθασαν στά πρόθυρα τῆς Σπάρτης, ἀντιπρόσωποι τῶν Σπαρτιατῶν καὶ ἄλλων Πελοποννησίων ἦλθαν στήν Ἀθήνα γιά νά παρακινήσουν τοὺς Ἀθηναίους νά λάβουν μέρος μαζί τους στόν πόλεμο κατά τῆς Θήβας. Ἡ ἐνόττητα ἀποτελεῖ τὴν ἀρχή τοῦ λόγου τοῦ Φιλιάσιου ἀπεσταλμένου Προκλή.

Ὅτι μὲν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐκποδῶν γένοιτο Λακεδαιμόνιοι, ἐπὶ πρώτους ἂν ὑμᾶς στρατεύσαιεν οἱ Θηβαῖοι, πᾶσιν οἶμαι τοῦτο δῆλον εἶναι· τῶν γὰρ ἄλλων μόνους ἂν ὑμᾶς οἴονται ἐμποδῶν γενέσθαι τοῦ ἄρξαι αὐτοὺς τῶν Ἑλλήνων. Εἰ δ' οὕτως ἔχει, ἐγὼ μὲν οὐδὲν μᾶλλον Λακεδαιμονίοις ἂν ὑμᾶς ἡγοῦμαι στρατεύσαντας βοηθῆσαι ἢ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς. Τὸ γὰρ δυσμενεῖς ὄντας ὑμῖν Θηβαίους καὶ ὁμόρους οἰκοῦντας ἡγεμόνας γενέσθαι τῶν Ἑλλήνων πολὺ οἶμαι χαλεπώτερον ἂν ὑμῖν φανῆται ἢ ὅποτε πόρρω τοὺς ἀντιπάλους εἴχετε. Συμφορώτερόν γε μεντὰν ὑμῖν αὐτοῖς βοηθήσαιτε ἐν ᾧ ἔτι εἰσὶν οἱ συμμαχοῖεν ἂν ἢ εἰ ἀπολομένων αὐτῶν μόνοι

ἀναγκάζοισθε διαμάχεσθαι πρὸς τοὺς Θηβαίους. Εἰ δέ τινες φοβοῦνται μὴ ἂν νῦν ἀναφύγωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἔτι ποτὲ πράγματα παρέχωσιν ὑμῖν, ἐνθυμήθητε ὅτι οὐχ οὖς ἂν εὖ ἄλλ' οὖς ἂν κακῶς τις ποιῆ φοβεῖσθαι δεῖ μὴ ποτε μέγα δυνασθῶσιν. Ἐνθυμείσθαι δὲ καὶ τάδε χρή, ὅτι κτᾶσθαι μὲν τι ἀγαθὸν καὶ ἰδιώταις καὶ πόλεσι προσήκει, ὅταν ἔρρωμενέστατοι ᾖσιν, ἵνα ἔχωσιν, ἂν ποτ' ἀδύνατοι γένωνται, ἐπικουρίαν τῶν προπεπονημένων.

Ἐκποδῶν γίνονται Λ. (ἐκ + ποδῶν) βγαίνουν ἀπὸ τῆν μέση οἱ Λ.

ἐμποδῶν γίνομαι (ἐν + ποσίην) γίνομαι ἐμπόδιο.

ὄμορος (ὄμοῦ + ὄρος = σύνορο) γείτονας.

πόρρω μακριά.

ἀπολομένων αὐτῶν δηλ. τῶν Λακεδαιμονίων.

ἀναφεύγω ξεφεύγω, σώζομαι.

πράγματα παρέχω ἐνοχλῶ.

εὖ ποιῶ εὐεργετῶ, **κακῶς ποιῶ** βλάπτω.

μέγα δύναμαι (δυνασθῶσιν καὶ δυνηθῶσιν) γίνομαι ἰσχυρός.

ἔρρωμενέστατος ἰσχυρότατος (ρῶννυμι).

τὰ προπεπονημένα τὰ ἀποκτημένα πράγματα ἀπὸ προγενέστερους κόπους.

52. Ξενοφῶντα, Ἑλληνικά (ΣΤ', 5, 45-47)

Ἡ ἐνότητα εἶναι μιά ἄλλη περικοπή ἀπὸ τό λόγο τοῦ Φιλίσιου ἀπεσταλμένου Προκλή στήν Ἐκκλησία τοῦ δήμου τῆς Ἀθήνας (κοίταξε τήν εἰσαγωγή στήν προηγούμενη ἐνότητα).

Ἐγὼ δέ, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρόσθεν μὲν ἀκούων ἐξήλουν τήνδε τὴν πόλιν ὅτι πάντας καὶ τοὺς ἀδικουμένους καὶ τοὺς φοβουμένους ἐνθάδε καταφεύγοντας ἐπικουρίας ἤκουον τυγχάνειν· νῦν δ' οὐκέτ' ἀκούω, ἀλλ' αὐτὸς ἤδη παρῶν ὄρῳ Λακεδαιμονίους τε τοὺς ὀνομαστοτάτους καὶ μετ' αὐτῶν τοὺς πιστοτάτους φίλους αὐτῶν πρὸς ὑμᾶς τε ἤκοντας καὶ δεομένους αὐτῶν ἐπικουρῆσαι. Ὅρῳ δὲ καὶ Θηβαίους, οἱ τότε οὐκ ἔπεισαν Λακεδαιμονίους ἐξανδραποδίσασθαι ὑμᾶς, νῦν δεομένους ὑμῶν περιδεῖν ἀπολομένους τοὺς σώσαντας ὑμᾶς. Τῶν μὲν οὖν ὑμετέρων προγόνων καλὸν λέγεται, ὅτε τοὺς Ἀργείων τελευτήσαντας ἐπὶ τῇ Καδομείᾳ οὐκ εἶσαν ἀτάφους γενέσθαι· Ὑμῖν δὲ πολὺ κάλλιον ἂν γένοιτο, εἰ τοὺς ἐπιζῶντας Λακεδαιμονίων μῆτε ὑβρισθῆναι μῆτε ἀπολέσθαι ἐάσαιτε. Καλοῦ γε μὴν

κάκεινου δντος, δε σχόντες τήν Εύρυσθέως ὕβριν διεσώσατε τοὺς Ἑρακλέους παῖδας, πῶς οὐ καὶ ἐκείνου τόδε κάλλιον, εἰ μὴ μόνον τοὺς ἀρχηγέτας, ἀλλὰ καὶ ὀλην τήν πόλιν περισώσατε; Πάντων δὲ κάλλιστον, εἰ ψήφῳ ἀκινδύνῳ σωσάντων ὑμᾶς τότε τῶν Λακεδαιμονίων, νῦν ὑμεῖς σὺν δπλοῖς τε καὶ διὰ κινδύνων ἐπικουρήσετε αὐτοῖς.

Ἐξανδραποδίζομαι ἄβλ. κείμ. 4

περιορῶ ἀπολομένους ἄφήνω νά χαθοῦν.

καλὸν λέγεται ἔπαινεῖται.

ὑβρίζομαι ἄτιμάζομαι.

ὑβρις ἄαῦθάδεια ἔχω τήν ὑβριν ἄσυγκρατῶ τήν αῦθάδεια.

ἀρχηγέτης ἄγενάρης.

53. Ξενοφῶντα Ἑλληνικά (Ζ', 3, 6)

Ἡ δημηγορία αὐτή εἶναι τό κατηγορητήριο τῶν ἀρχόντων τῆς Θήβας ἐναντίον τῶν ἀριστοκρατικῶν Σικυωνίων πού σκότωσαν μέσα στήν ἀκρόπολη τῶν Θηβῶν, μπροστά στά μάτια τῶν ἀρχῶν τῆς πόλης, τό συμπατριώτη τους Εὐφρονα, ὁ ὁποῖος χωρὶς κανένα ἐνδοιασμό δενόταν στό ἄρμα τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας (ἄλλοτε τῶν Σπαρτιατῶν, ἄλλοτε τῶν Θηβαίων), γιά νά κρατήσῃ τήν ἐξουσία τοῦ τυράννου στή Σικυώνα, κατά τήν πολυτάραχη ἐποχή τοῦ ἀνταγωνισμοῦ Θηβῶν-Σπάρτης.

Ἵ ἄνδρες πολῖται, ἡμεῖς τουτουσί τοὺς ἀποκτείναντας Εὐφρονα διώκομεν περὶ θανάτου, ὀρώντες δε ὀί μὲν σῶφρονες οὐδὲν δήπου ἄδικον οὐδὲ ἀνόσιον ποιοῦσιν, ὀί δὲ πονηροὶ ποιοῦσι μὲν, λανθάνειν δὲ πειρῶνται, οὐτοὶ δὲ τοσοῦτον πάντας ἀνθρώπους ὑπερβεβλήκασι τόλμη τε καὶ μιὰρῖα ὄστε παρ' αὐτάς τε τάς ἀρχάς καὶ παρ' αὐτοὺς ὑμᾶς τοὺς κυρίουσ οἰστινας δεῖ ἀποθνήσκειν καὶ οἰστινας μῆ, αὐτογνωμονήσαντες ἀπέκτειναν τὸν ἄνδρα. Εἰ οὐν μῆ δῶσοσι τήν ἐσχάτην δίκην, τίς ποτε πρὸς τήν πόλιν θαρρῶν πορευέσεται; Τί δε πείσεται ἡ πόλις, εἰ ἐξέσται τῷ βουλομένῳ ἀποκτεῖναι πρὶν δηλῶσαι ὄτου ἔνεκα ἦκει ἔκαστος; Ἵμεῖς μὲν δεῖ τούτους διώκομεν ὄς ἀνοσιωτάτους καὶ ἀδικωτάτους καὶ ἀνομωτάτους καὶ πλείστον δεῖ ὑπεριδόντας τῆς πόλεως· ὑμεῖς δε ἀκηκοότες, ὄποίας τινὸς ὑμῖν δοκοῦσιν ἄξιοι εἶναι δίκης, ταύτην αὐτοῖς ἐπίθετε.

Διώκω περὶ θανάτου· ζητῶ τὴν καταδίκη σέ θάνατο.
λανθάνειν πειρώνται· προσπαθοῦν νά διαφύγουν.
μιαρία· ἀχρειότητα.
παρ' αὐτάς τὰς ἀρχάς· μπροστά στους ἴδιους τούς ἀρχοντες.
οἱ κύριοι· οἱ ἀρμόδιοι (νά κρίνουν ποιοί πρέπει νά...)
αὐτογνωμονῶ· παίρνω μόνος μου, αὐθαίρετα, τὴν ἀπόφαση.
δίδωμι τὴν ἐσχάτην δίκην· τιμωροῦμαι μέ τὴν ἐσχάτη ἀπό τίς πονιές.
ὅτου ἔνεκα· γιατί.
ὑπερορῶ τῆς πόλεως· περιφρονῶ τὴν πόλη.

54. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (Ζ', 4, 8-9)

Στὴν περίοδο τῶν πολέμων τῆς Θήβας ἐναντίον τῆς Σπάρτης οἱ Κορίνθιοι, πού ἦταν σύμμαχοι τῶν Σπαρτιατῶν, εἶχαν ἐξαντληθεῖ ἀπό τόν πόλεμο καί γι' αὐτό ἀποφάσισαν νά ζητήσουν ἀπό τούς Θεβαίους εἰρήνη. Γιά τό σκοπό αὐτό ἔστειλαν πρέσβεις τους στή Σπάρτη, νά παρακαλέσουν τούς Σπαρτιάτες νά τούς ἐπιτρέψουν νά συνάψουν χωριστή εἰρήνη μέ τούς Θεβαίους. Ἡ ἐνότητα ἀναφέρεται στήν ὁμιλία τῶν Κορινθίων ἀπεσταλμένων καί στήν ἀπάντηση τῶν Σπαρτιατῶν.

Ἡμεῖς, ὧ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, πρὸς ὑμᾶς πάρεσμεν ὑμέτεροι φίλοι, καί ἀξιοῦμεν, εἰ μέν τινα ὄρατε σωτηρίαν ἡμῖν, ἐὰν διακαρτερώμεν πολεμοῦντες, διδάξει καί ἡμᾶς· εἰ δέ ἀπόρως γινώσκετε ἔχοντα τὰ ἡμέτερα, εἰ μέν καί ὑμῖν συμφέρει, ποιήσασθαι μεθ' ἡμῶν τὴν εἰρήνην· ὡς οὐδέ μετ' οὐδένων ἂν ἦδιον ἢ μεθ' ὑμῶν σωθείημεν· εἰ μέντοι ὑμεῖς λογίξεσθε συμφέρειν ὑμῖν πολεμεῖν, δεόμεθα ὑμῶν ἔἶσαι ἡμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι. Σωθέντες μέν γάρ ἴσως ἂν αὐθις ἔτι ποτὲ ἐν καιρῷ ὑμῖν γενοίμεθα· ἐὰν δέ νῦν ἀπολώμεθα, δῆλον ὅτι οὐδέποτε χρήσιμοι ἔτι ἐσόμεθα. Ἀκούσαντες δέ ταῦτα οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς τε Κορινθίοις συνεβούλευον τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι καί τῶν ἄλλων συμμάχων ἐπέτρεψαν τοῖς μὴ βουλομένοις σὺν ἑαυτοῖς πολεμεῖν ἀναπαύεσθαι· αὐτοὶ δ' ἔφασαν πολεμοῦντες πράξειν ὅ τι ἂν τῷ θεῷ φίλον ἦ· ὑφήσεσθαι δέ οὐδέποτε, ἦν παρὰ τῶν πατέρων παρέλαβον Μεσσήνην, ταύτης στερηθῆναι.

Ἀξιόω-ῶ· παρακαλῶ.
διακαρτερῶ· συνεχίζω ὡς τό τέλος.
διδάσκω· ὑποδεικνύω.

εἰ δὲ ἀπόρως γινώσκατε ἔχοντα τὰ ἡμέτερα ἄν ὁμως ἀναγνωρίζετε πῶς ἡ κατάστασή μας ἔχει φτάσει στό ἀπροχώρητο.
ὡς οὐδέ ... σωθείμεν ἄν γιατί ἀπό κανέναν ἄλλο δὲ θά ζητούσαμε μέ περισσότερη εὐχαρίστηση τῆ σωτηρία μας παρά ἀπό σᾶς.
ἐν καιρῷ ὑμῖν γενοίμεθα ἄν κάποτε θά σᾶς φανοῦμε χρήσιμοι.
ὑφίεμαι ἄν φημι, ὑποχωρῶ.

55. Ξενοφῶντα *Τέρων* (2, 6-9)

Στό ἔργο γίνεται συζήτηση ἀνάμεσα στόν τύραννο τῶν Συροκουσῶν Τέρωνα καί τόν ποιητή Σιμωνίδη σχετικά μέ τίς διαφορές τοῦ τυραννικοῦ ἀπό τόν ιδιωτικό βίον. Στήν ἐνότητα περιγράφεται ἡ γεμάτη φόβο καί ἄγχος ζωὴ τῶν τυράννων.

Ἐγὼ δὲ πεπειραμένος σαφῶς οἶδα, ὦ Σιμωνίδη, καί λέγω σοι, ὅτι οἱ τύραννοι τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ἐλάχιστα μετέχουσι, τῶν δὲ μεγίστων κακῶν πλείστα κέκτηνται. Αὐτίκα γάρ εἰ μὲν εἰρήνη δοκεῖ μέγα ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις εἶναι, ταύτης ἐλάχιστον τοῖς τυράννοις μέτεστιν· εἰ δὲ πόλεμος μέγα κακόν, τούτου πλείστον μέρος οἱ τύραννοι μετέχουσι. Εὐθύς γάρ τοῖς μὲν ἰδιώταις, ἂν μὴ ἡ πόλις αὐτῶν κοινὸν πόλεμον πολεμῆ, ἔξεστιν ὅποι ἂν βούλωνται πορευέσθαι μηδὲν φοβούμενους, μὴ τις αὐτοὺς ἀποκτείνῃ, οἱ δὲ τύραννοι πάντες πανταχῆ ὡς διὰ πολεμίας πορεύονται. Αὐτοὶ γε γοῦν ὠπλισμένοι οἶονται ἀνάγκη εἶναι διάγειν καί ἄλλους ὀπλοφόρους αἰεὶ συμπεριάγεσθαι.

Ἐπειτα δὲ οἱ μὲν ἰδιῶται, ἂν καί στρατεύωνται ποι εἰς πολεμίαν, ἀλλ' οὐκ ἐπειδὴν γε ἔλθωσιν οἴκαδε, ἀσφάλειαν σφίσιν ἡγοῦνται εἶναι, οἱ δὲ τύραννοι, ἐπειδὴν εἰς τὴν ἑαυτῶν πόλιν ἀφίκωνται, τότε ἐν πλείστοις πολεμίοις ἴσασιν ὄντες.

Πεπειραμένος ἄν ἀπό προσωπική μου πείρα.
αὐτίκα γάρ ἄν π.χ. (παραδείγματος χάρι).
συμπεριάγομαι ἄν συνοδεύομαι ἀπό φρουρά.

56. Ξενοφώντα Κύρου Ἀνάβαση (Β', 6, 21-26)

Ἵστερα ἀπό τῆ μάχης στά Κούναξα καί τό θάνατο τοῦ Κύρου, οἱ Πέρσες μέ δόλο τοῦ Τισσαφέρνη σκοτώσαν τούς στρατηγούς τῶν Μυρίων, ὥστε οἱ Ἕλληνες νά μείνουν χωρίς ἀρχηγούς καί νά παραδοθοῦν στόν Ἄρταξέρξη. Ὁ Ξενοφών βρίσκει τήν εὐκαιρία νά δώσει τούς χαρακτηρισμούς τῶν πέντε δολοφονημένων στρατηγῶν, ἕνας ἀπό τούς ὁποίους ἦταν ὁ Μένων ὁ Θεσσαλός.

Μένων δέ ὁ Θεσσαλός δῆλος ἦν ἐπιθυμῶν μὲν πλουτεῖν ἰσχυρῶς, ἐπιθυμῶν δέ ἄρχειν, ὅπως πλείω λαμβάνοι, ἐπιθυμῶν δέ τιμᾶσθαι, ἵνα πλείω κερδαίνοι· φίλος τε ἐβούλετο εἶναι τοῖς μέγιστα δυναμένοις, ἵνα ἀδικῶν μὴ διδοίη δίκην. Ἐπί δέ τὸ κατεργάζεσθαι ὧν ἐπιθυμοίη συντομωτάτην ᾤετο ὁδὸν εἶναι διὰ τοῦ ἐπιορκεῖν τε καὶ ψεύδεσθαι καὶ ἐξαπατᾶν, τὸ δ' ἀπλοῦν καὶ ἀληθές τὸ αὐτὸ τῷ ἡλιθίῳ εἶναι. Στέργων δέ φανερός μὲν ἦν οὐδένα, ὅτῳ δέ φαίη φίλος εἶναι, τούτῳ ἐνδηλος ἐγίγνετο ἐπιβουλεύων. Καὶ πολεμίου μὲν οὐδενός κατεγέλα, τῶν δέ συνόντων πάντων ὡς καταγελῶν ἀεὶ διελέγετο. Καὶ τοῖς μὲν τῶν πολεμίων κτήμασιν οὐκ ἐπεβούλευε· χαλεπὸν γὰρ ᾤετο εἶναι τὰ τῶν φυλαττομένων λαμβάνειν· τὰ δὲ τῶν φίλων μόνος ᾤετο εἶδέναι ῥᾶστον ὃν ἀφύλακτα λαμβάνειν. Καὶ δσους μὲν αἰσθάνοιτο ἐπιόρκους καὶ ἀδίκους ὡς εἰ ὀπλισμένους ἐφοβεῖτο, τοῖς δὲ ὁσίοις καὶ ἀλήθειαν ἀσκοῦσιν ὡς ἀνάνδροις ἐπειρᾶτο χρῆσθαι. Ὡσπερ δὲ τις ἀγάλλεται ἐπὶ θεοσεβείᾳ καὶ ἀληθείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, οὕτω Μένων ἠγάλλετο τῷ ἐξαπατᾶν δύνασθαι, τῷ πλάσασθαι ψεύδη, τῷ φίλους διαγελάειν· τὸν δὲ μὴ πανοῦργον τῶν ἀπαιδευτῶν ἀεὶ ἐνόμιζεν εἶναι.

Δίδωμι δίκην· τιμωροῦμαι.

κατεργάζομαι· πραγματοποιῶ.

τὸ ἀπλοῦν· ἡ ἀπλότης (ἡ εὐθύτητα).

ἐνδηλος ἐγίγνετο ἐπιβουλεύων· ὀλοφάνερα ἐπιβουλεύοιτο.

συνόντες· οἱ σύντροφοι, οἱ ἀκόλουθοι.

57. Ξενοφώντα Κύρου Ἀνάβαση (Δ, 2, 1-4)

Ἡ περικοπὴ μᾶς δίνει μιὰ εἰκόνα ἀπὸ τούς κινδύνους καὶ τίς ταλαιπω-

ρίες τῶν Μυριῶν καθὼς πορεύονταν μέσα ἀπὸ τὴν ἐχθρική χώρα τῶν Καρδούχων ἐπιστρέφοντας στὴν πατρίδα.

Καὶ ἦν μὲν δείλη, οἱ δ' ἐκέλευον αὐτοὺς ἐμφαγόντας πορεύεσθαι. Καὶ τὸν ἡγεμόνα δῆσαντες παραδιδόασιν αὐτοῖς, καὶ συντίθενται τὴν μὲν νύκτα, ἦν λάβωσι τὸ ἄκρον, τὸ χωρίον φυλάττειν, ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ σάλπιγγι σημαίνειν· καὶ τοὺς μὲν ἄνω ὄντας ἰέναι ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν φανεράν ἔκβασιν, αὐτοὶ δὲ συμβοηθήσειν ἐκβαίνοντες ὡς ἂν δύνωνται τάχιστα. Ταῦτα συνθέμενοι οἱ μὲν ἐπορεύοντο πλῆθος ὡς δισχίλιοι· καὶ ὕδωρ πολὺ ἦν ἐξ οὐρανοῦ· Ξενοφῶν δὲ ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας ἠγεῖτο πρὸς τὴν φανεράν ἔκβασιν, ὅπως ταύτῃ τῇ ὁδῷ οἱ πολέμιοι προσέχοιεν τὸν νοῦν καὶ ὡς μάλιστα λάθοιεν οἱ περιιόντες. Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ χαράδρᾳ οἱ ὀπισθοφύλακες ἦν ἔδει διαβάντας πρὸς τὸν ὄρθιον ἐκβαίνειν, τηνικαῦτα ἐκύλινδον οἱ βάρβαροι ὀλοϊτρόχους ἀμαξιαίους καὶ μείζους καὶ ἐλάτους, οἱ φερόμενοι πρὸς τὰς πέτρας παίοντες διεσφενδονῶντο· καὶ παντάπασιν οὐδὲ πελάσαι οἶδον τ' ἦν τῇ εἰσόδῳ. Ἔνιοι δὲ τῶν λοχαγῶν, εἰ μὴ ταύτῃ δύναιτο, ἄλλῃ ἐπειρῶντο· καὶ ταῦτα ἐποιοῦν μέχρι σκότος ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ ᾤοντο ἀφανεῖς εἶναι ἀπίοντες, τότε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ δεῖπνον· ἐτύχανον δὲ καὶ ἀνάριστοι ὄντες αὐτῶν οἱ ὀπισθοφυλακήσαντες.

Ἐμφαγόντας (μετ. ἀόρ. β.) **πορεύεσθαι**· νά φᾶνε καὶ νά πηγαίνουν.

συντίθεμαι· συμφωνῶ (πβ. συνθήκη).

τὸ ἄκρον· ἡ κορυφή τοῦ βουνοῦ.

ἔκβασις· διάβαση.

ἐκβαίνω· βγαίνω καὶ τρέχω.

ὡς ... οἱ περιιόντες· ἔτσι πού νά διαφύγουν τὴν προσοχή τους, ὅσο γίνεται περισσότερο, ὅσοι ἔκαναν τὸ γύρο τοῦ βουνοῦ.

ὁ ὄρθιος· ὁ ἀνήφορος.

ὀλοϊτρόχος· στρογγυλός (εἶλω = κυλάω + τροχός) λίθος.

ἀμαξιαῖος· ὅσος ἡ χωρητικότητα μιᾶς ἀμαξας, ἀρκετὰ μεγάλος ὥστε νά γεμίσει ὀλόκληρη ἀμαξα.

πέτρα· βράχος.

διεσφενδονάομαι-ῶμαι· ἐκτινάσσομαι μακριὰ σέ μικρά κομμάτια.

ἄλλῃ ἐπειρῶντο· προσπαθοῦσαν ἀπὸ ἀλλοῦ.

ἐπεὶ δέ... ἀπίοντες· ὅταν νόμισαν πῶς μποροῦσαν νά φύγουν χωρὶς νά φαίνονται.

ἀνάριστος· (ἀ-, στερ., + ἄριστον = γεῦμα, φαγητό) ἀγευματίστος, νηστικός.

58. Ξενοφώντα Κύρου *Ἀνάβαση* (ΣΤ', 3, 12-15)

Οἱ Μύριοι, ἐπιστρέφοντας στήν πατρίδα, ἔφτασαν στό λιμάνι τῆς Κάλπης. Τότε οἱ Ἀρκάδες ἐπέδραμαν σέ κοντινά χωριά καί κωμοπόλεις γιά τρόφιμα καί λαφυραγωγία. Δέχτηκαν ἐπίθεση ὅμως ἀπό ἐχθρούς κατά τήν ὁποία σκοτώθηκαν ἀρκετοί· τελικά βρέθηκαν πολιορκημένοι σ' ἓνα λόφο. Ὁ Ξενοφῶν, μόλις πληροφορήθηκε τά συμβάντα, κάλεσε τοίς στρατιώτες καί τούς μίλησε. Ἡ ἐνότητα εἶναι ἀπό τήν ἀρχή τῆς ὁμιλίας του.

Ἄνδρες στρατιῶται, τῶν Ἀρκάδων οἱ μὲν τεθῆσιν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπὶ λόφου τινὸς πολιορκοῦνται. Νομίζω δ' ἔγωγε, εἰ ἐκεῖνοι ἀπολοῦνται, οὐδ' ἡμῖν εἶναι οὐδεμίαν σωτηρίαν, οὕτω μὲν πολλῶν ὄντων τῶν πολεμίων, οὕτω δὲ τεθαρρηκότων. Κράτιστον οὖν ἡμῖν ὡς τάχιστα βοηθεῖν τοῖς ἀνδράσιν, ὅπως εἰ ἔτι εἰσὶ σῶφι, σὺν ἐκείνοις μαχώμεθα καὶ μὴ μόνου λειφθέντες μόνου καὶ κινδυνεύωμεν. Ἡμεῖς γάρ ἀποδραϊήμεν ἂν οὐδαμοὶ ἐνθένδε· πολλὴ μὲν γάρ, ἔφη, εἰς Ἡράκλειαν πάλιν ἀπιέναι, πολλὴ δὲ εἰς Χρυσόπολιν διελθεῖν· οἱ δὲ πολέμιοι πλησίον· εἰς Κάλπης δὲ λιμένα, ἐνθα Χειρίσοφον εἰκάζομεν εἶναι, εἰ σέσωσται, ἐλαχίστη ὁδός. Ἀλλὰ δὴ ἐκεῖ μὲν οὔτε πλοῖα ἐστὶν οἷς ἀποπλευσούμεθα, μένουσι δὲ αὐτοῦ οὐδὲ μίᾳς ἡμέρας ἔστι τὰ ἐπιτήδεια. Τῶν δὲ πολιορκουμένων ἀπολομένων σὺν τοῖς Χειρίσόφου μόνου κάκιόν ἐστι διακινδυνεύειν ἢ τῶνδε σωθέντων πάντας εἰς ταῦτόν ἐλθόντας κοινῇ τῆς σωτηρίας ἔχεσθαι.

Οὔτω... οὔτω ἴσο... ἴσο.

ἡμεῖς γάρ... ἐνθένδε ἵνα γιὰ ποιθενά δὲν εἶναι δυνατό ἡμεῖς νά ξεφύγουμε ἀπό ἐδῶ.

πολλή δηλ. ὁδός.

κάκιόν ἐστι ἵνα χειρότερο, ἐδῶ: εἶναι δυσκολότερο.

σωτηρίας ἔχομαι ἵνα ἀντιμετωπίζω τὴ σωτηρία.

59. Ξενοφώντα Κύρου *Ἀνάβαση* (Ζ', 7, 21-24)

Οἱ Μύριοι μετὰ τὴν «κάθοδό» τοὺς πέρασαν ἀπὸ τῆς Μ. Ἀσίας στὴ Θράκη, ὅπου γιὰ ἓνα διάστημα προσλήφτηκαν ὡς μισθοφόροι ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα Σεύθη. Ἐπειδὴ ὁ Σεύθης δὲν τηροῦσε τίς ὑποσχέσεις του, ὁ Ξενοφῶν τὸν συνάντησε καὶ τοῦ μίλησε. Ἡ περικοπή εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ὁμιλίας του.

Οὐδὲν ἀπαιτήσων, ὦ Σεύθη, πάρειμι, ἀλλὰ διδάξων, ἦν δύνωμαι, ὡς οὐ δικάίως μοι ἠχθέσθης ὅτι ὑπὲρ τῶν στρατιωτῶν ἀπήτουν σε προθύμως ἢ ὑπέσχου αὐτοῖς· σοὶ γὰρ ἔγωγε οὐχ ἤττον ἐνόμιζον σύμφορον εἶναι ἀποδοῦναι ἢ ἐκείνοις ἀπολαβεῖν. Πρῶτον μὲν γὰρ οἶδα μετὰ τοὺς θεοὺς εἰς τὸ φανερόν σε τούτους καταστήσαντας, ἐπεὶ γε βασιλέα σε ἐποίησαν πολλῆς χώρας καὶ πολλῶν ἀνθρώπων· ὥστε οὐχ οἶόν τέ σοι λανθάνειν οὔτε ἦν τι καλόν οὔτε ἦν τι αἰσχρόν ποιήσης. Τοιοῦτῳ δὲ ὄντι ἀνδρὶ μέγα μὲν μοι ἐδόκει εἶναι μὴ δοκεῖν ἀχαρίστως ἀποπέμψασθαι ἀνδρας εὐεργέτας, μέγα δὲ εὖ ἀκούειν ὑπὸ ἐξακισχιλίων ἀνθρώπων, τὸ δὲ μέγιστον μηδαμῶς ἄπιστον σαυτὸν καταστήσαι ὃ τι λέγοις. Ὅρῳ γὰρ τῶν μὲν ἀπίστων ματαίους καὶ ἀδυνάτους καὶ ἀτίμους τοὺς λόγους πλανωμένους· οἱ δ' ἂν φανεροὶ ὦσιν ἀλήθειαν ἀσκούντες, τούτων οἱ λόγοι, ἦν τι δέωνται, οὐδὲν μείον δύνανται ἀνύσασθαι ἢ ἄλλων ἢ βία· ἦν τέ τινας σωφρονίζειν βούλωνται, γινώσκω τὰς τούτων ἀπειλὰς οὐχ ἤττον σωφρονιζούσας ἢ ἄλλων τὸ ἤδη κολάζειν· ἦν τέ τῷ τι ὑπισχνῶνται οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες, οὐδὲν μείον διαπράττονται ἢ ἄλλοι παραχρῆμα δίδόντες.

Διδάσκω· διαφωτίζω.

ἄχθομαι τινι· ὀργίζομαι μέ κάποιον.

εἰς τὸ φανερόν καθίστημι τινα· ἀναδεικνύω κάποιον.

οὐχ οἶον τέ σοι λανθάνειν· δέ σοῦ εἶναι δυνατό νά μένει ἀπαρατήρητο.

ἀνύομαι· φέρω εἰς πέρας.

διαπράττομαι· κατορθώνω.

60. Ξενοφῶντα Κύρου Ἀνάβαση (Ζ', 6, 33-36)

Ἐνῶ οἱ Μύριοι βρίσκονται στή Θράκη, ὅπου ὡς μισθοφόροι βοήθησαν τόν τοπικό ἡγεμόνα Σεύθη νά ἀποκτήσει σημαντική ἐξουσία, ἐρχεται ὁ Λακεδαιμόνιος Θίβρων καί τούς προτείνει νά περάσουν μαζί του στή Μ. Ἀσία, γιά νά πολεμήσουν τόν Τισσαφέρην. Τότε ὀρισμένοι στρατιῶτες κατηγοροῦσαν τόν Ξενοφῶντα ὅτι ἦταν ὑπεύθυνος γιά τήν καθυστέρηση τῆς καταβολῆς τῆς ἀμοιβῆς τους ἀπό τόν Σεύθη καί αὐτός νιώθει τήν ἀνάγκη νά ἀπολογηθεῖ.

Ἄγετε δὴ πρὸς θεῶν καί τὰ ἐμὰ σκέψασθε ὡς ἔχει. Ἐγὼ γάρ δε μὲν πρότερον ἀπῆα οἴκαδε, ἔχων μὲν ἔπαινον πολλὸν πρὸς ὑμῶν ἀπεπορευό-

μην, ἔχων δὲ δι' ὑμᾶς καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εὐκλειαν. Ἐπιστευό-
μην δὲ ὑπὸ Λακεδαιμονίων· οὐ γὰρ ἂν με ἔπεμπον πάλιν πρὸς ὑμᾶς. Νῦν
δὲ ἀπέρχομαι πρὸς μὲν Λακεδαιμονίους ὑφ' ὑμῶν διαβεβλημένος, Σεύθη
δὲ ἀπήχθημένος ὑπὲρ ὑμῶν, ὃν ἠλπίζον εἶ ποιήσας μεθ' ὑμῶν ἀποστρο-
φὴν καὶ ἔμοι καλὴν καὶ παισίν, εἰ γένοιτο, καταθήσεσθαι. Ὑμεῖς δ', ὑπὲρ
ὧν ἐγὼ ἀπήχθημαι τε πλεῖστα καὶ ταῦτα πολὺ κρείττοσιν ἑαυτοῦ, πρα-
γματευόμενός τε οὐδὲ νῦν πω πέπαυμαι ὃ τι δύναμαι ἀγαθὸν ὑμῖν, τοιαύ-
την ἔχετε γνῶμην περὶ ἐμοῦ. Ἄλλ' ἔχετε μὲν με οὔτε φεύγοντα λαβό. ...
οὔτε ἀποδιδράσκοντα. Ἦν δὲ ποιήσητε ἃ λέγετε, ἴστε ὅτι ἄνδρα κατακε-
κονότες ἔσεσθε πολλὰ μὲν δὴ πρὸ ὑμῶν ἀγρυπνήσαντα, πολλὰ δὲ σὺν ὑ-
μῖν πονήσαντα καὶ κινδυνεύσαντα καὶ ἐν τῷ μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος,
θεῶν δ' Ὀλεων ὄντων καὶ τρόπαια βαρβάρων πολλὰ δὴ σὺν ὑμῖν στησάμε-
νον.

Ἄγετε δὴ ἔμπρός λαιπόν.

τὰ ἐμά' τὴν κατάστασίν μου.

ὅτε...ἀπὴ οἴκαδε' ὅταν ξεκινούσα γιὰ τὴν πατρίδα.

εὐκλεία' δόξα.

Σεύθη ἀπήχθημένος ὑπὲρ ὑμῶν' μισημένος ἀπὸ τὸ Σ. γιὰ χάρη σας (ἀπεχθά-
νομαι).

ἀποστροφὴν κατατίθεμαι' ἔχω καταφύγιον.

γίνονται μοι παῖδες' ἀποκτῶ παιδιὰ.

ἀπήχθημαι πλεῖστα' ἔχω γίνεαι πάρα πολὺ μισητός.

καὶ ταῦτα πολὺ κρείττοσιν ἑαυτοῦ' καὶ μάλιστα ἀπὸ πολὺ ἰσχυρότερός μου.

οὐδὲ νῦν πω' ἀκόμη καὶ τώρα.

οὔτε φεύγοντα λαβόντες' οὔτε γιὰτί μέ πιάσατε νὰ φεύγω.

κατακεκονότες ἔσεσθε' (κατα-καίνω) θὰ ἔχετε σκοτώσει.

καὶ ἐν τῷ μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος' καὶ ὅταν ἤμουν ὑποχρεωμένος καὶ ὅταν δὲν
ἤμουν.

61. Ξενοφῶντα Κύρου Παιδεία (E, 3, 30-32)

Στὴν Κύρου Παιδεία ὁ Ξενοφῶν περιγράφει τὴν ἀγωγή καὶ τὰ πολεμικὰ
κατορθώματα τοῦ βασιλιᾶ τῆς Περσίας Κύρου τοῦ πρεσβύτερου. Στὴν περι-
κοπὴ ὁ Κύρος μιλάει στοὺς στρατιῶτες του. Ὁ Γαδάτας, γιὰ τὸν ὁποῖο γίνε-
ται λόγος, εἶναι σύμμαχός του. Τὸν ἐπαινεῖ, γιὰτί πρὶν ἀπὸ λίγο ζήτησε ἀπὸ
τὸν ἴδιο νὰ τοῦ ἐπιτρέψει νὰ σπεύσει στὴ χώρα του, γιὰ νὰ τὴν ὑπερασπίσει
ἀπὸ ἐπιδρομὴ τῶν Ἀσσυρίων.

Ἄνδρες σύμμαχοι, Γαδάτας διέπραξεν ἃ δοκεῖ πᾶσιν ἡμῖν πολλοῦ ἄξια εἶναι, καὶ ταῦτα πρὶν καὶ ὀτιοῦν ἀγαθὸν ὑφ' ἡμῶν παθεῖν. Νῦν δὲ ὁ Ἄσσυριος εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ ἐμβαλεῖν ἀγγέλλεται, δηλον ὅτι ἅμα μὲν τιμωρεῖσθαι αὐτὸν βουλόμενος, ὅτι δοκεῖ ὑπ' αὐτοῦ μεγάλη βεβλάφθαι· ἅμα δὲ ἴσως κάκεῖνο ἐννοεῖται ὡς εἰ οἱ μὲν πρὸς ἡμᾶς ἀφιστάμενοι μηδὲν ὑπ' ἐκείνου κακὸν πείσονται, οἱ δὲ σὺν ἐκείνῳ ὄντες ὑφ' ἡμῶν ἀπολοῦνται, ὅτι τάχα οὐδένα εἰκὸς σὺν αὐτῷ βουλήσεσθαι εἶναι. Νῦν οὖν, ὧ ἄνδρες, καλὸν τι ἂν μοι δοκοῦμεν ποιῆσαι, εἰ προθύμως Γαδάτα βοηθήσαιμεν ἀνδρὶ εὐεργέτῃ· καὶ ἅμα δίκαια ποιοῖμεν ἂν χάριν ἀποδιδόντες· ἀλλὰ μὴν καὶ σύμφορά γ' ἂν, ὡς ἔμοι δοκεῖ, πράξαιμεν ἡμῖν αὐτοῖς. Εἰ γὰρ πᾶσι φαινοίμεθα τοὺς μὲν κακῶς ποιοῦντας νικᾶν πειρώμενοι κακῶς ποιοῦντες, τοὺς δ' εὐεργετοῦντας ἀγαθοῖς ὑπερβαλλόμενοι, εἰκὸς ἐκ τῶν τοιούτων φίλους μὲν πολλοὺς ἡμῖν βούλεσθαι γίγνεσθαι, ἐχθρὸν δὲ μηδένα ἐπιθυμεῖν εἶναι.

Ἄσσυριος ὁ βασιλιάς τῆς Ἀσσυρίας.
ἐννοεῖται ἐννοεῖ, σκέπτεται.

οἱ μὲν πρὸς ἡμᾶς ἀφιστάμενοι ὅσοι τὸν ἐγκαταλείπουν γιὰ νὰ ἔρθουν μ' ἐμᾶς.
ἀγαθοῖς ὑπερβάλλομαι ἔξεπρω σέ ἀνταπόδοση καλῶν (εὐεργεσιῶν).

62. Ξενοφῶντα Λακεδαιμονίων Πολιτεία (9, 1-4)

Ὁ Ξενοφῶν, θαυμαστής τῆς Σπάρτης, στή Λακεδαιμονίων Πολιτεία ἐξηγεῖ τοὺς λόγους τοῦ μεγαλείου της. Ἐνα ἀπὸ τὰ μέτρα τοῦ Λυκούργου ἦταν καὶ ὁ στιγματισμὸς τοῦ αἰσχροῦ βίου.

Ἄξιον δὲ τοῦ Λυκούργου καὶ τὸδε ἀγασθῆναι, τὸ κατεργάσασθαι ἐν τῇ πόλει αἰρετώτερον εἶναι τὸν καλὸν θάνατον ἀντὶ τοῦ αἰσχροῦ βίου· καὶ γὰρ δὴ ἐπισκοπῶν τις ἂν εὖροι μείους ἀποθνήσκοντας τούτων ἢ τῶν ἐκ τοῦ φοβεροῦ ἀποχωρεῖν αἰρουμένων. Ὡς τάληθές εἰπεῖν καὶ ἔπεται τῇ ἀρετῇ τὸ σώζεσθαι εἰς τὸν πλείω χρόνον μᾶλλον ἢ τῇ κακίᾳ· καὶ γὰρ ῥᾶων καὶ ἡδίων καὶ εὐπορωτέρα καὶ ἰσχυροτέρα. Δῆλον δὲ ὅτι καὶ εὐκλεία μάλιστα ἔπεται τῇ ἀρετῇ· καὶ γὰρ συμμαχεῖν πῶς πάντες τοῖς ἀγαθοῖς βούλονται.

Ἡ μέντοι ὥστε ταῦτα γίγνεσθαι ἐμηχανήσατο, καὶ τοῦτο καλὸν μὴ παραλιπεῖν. Ἐκεῖνος τοίνυν σαφῶς παρεσκεύασε τοῖς μὲν ἀγαθοῖς εὐδαιμο-

νιαν, τοῖς δὲ κακοῖς κακοδαιμονίαν. Ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὀπόταν τις κακὸς γένηται, ἐπικλήσιν μόνον ἔχει κακὸς εἶναι, ἀγοράζει δὲ ἐν τῷ αὐτῷ ὁ κακὸς τάγαθῷ καὶ κήθηται καὶ γυμνάζεται, ἂν βούληται· ἐν δὲ τῇ Λακεδαιμονίᾳ πᾶς μὲν ἂν τις αἰσχυνηθεῖ τὸν κακὸν σύσκηνον παραλαβεῖν, πᾶς δ' ἂν ἐν παλαίσματι συγγυμναστήν.

Ἄγομαί τινος ἑθαυμάζω κάποιον.

κατεργάζομαι ἐν τῇ πόλει ἑκατορθῶν νά πείσω τοὺς πολίτες.

τῶν ἐκ τοῦ φοβεροῦ ἀποχωρεῖν αἰρουμένων ἄπο αὐτοῦ πού προτιμοῦν νά ἀποφεύγουν τόν κίνδυνο.

εἰς τὸν πλείω χρόνον ἑτίς περισσότερες φορές.

κακία δειλία.

εὐπορος ἑφευρετικός.

εὐκλεία δόξα.

ἡ ... ἐμηχανήσατο ἑτί μέσα ἐπινόησε.

παρασκευάζω ἑξασφαλίζω.

ἐπικλήσις ὄνομασία.

ἀγοράζω συναναστρέφομαι, συχνάζω στήν ἀγορά.

63. Ξενοφῶντα Οἰκονομικός (5, 7-12)

Ἵ Ο Ξενοφῶν, πού εἶχε ἀσχοληθεῖ στή ζωή του μέ τήν οἰκιακή οἰκονομία καί τή διαχείριση κτημάτων, στό ἔργο του αὐτό παρουσιάζει τό Σωκράτη νά καθορίζει τήν ἔννοια τῆς οἰκονομίας καί νά ἀναπτύσσει τήν ἀποψη ὅτι ἡ γεωργία εἶναι ἡ βάση τῆς ἀτομικῆς εὐτυχίας καί κάθε ἀξιόλογου πολιτισμοῦ.

Παρορμᾶ δέ τι καί εἰς τό ἀρήγειν σὺν δπλοῖς τῇ χώρᾳ καί ἡ γῆ τοὺς γεωργοὺς ἐν τῷ μέσῳ τοὺς καρποὺς τρέφουσα τῷ κρατοῦντι λαμβάνειν. Καί δραμεῖν δὲ καί βαλεῖν καί πηδηῖσαι τίς ἱκανωτέρους τέχνη γεωργίας παρέχεται; τίς δὲ τοῖς ἐργαζομένοις πλείω τέχνη ἀντιχαρίζεται; τίς δὲ ἡδιδιον τὸν ἐπιμελόμενον δέχεται προτείνουσα προσιόντι λαβεῖν ὃ τι χρήζει; τίς δὲ ξένους ἀφθονώτερον δέχεται; χειμάσαι δὲ πυρὶ ἀφθόνῳ καί θερμοῖς λουτροῖς ποῦ πλείων εὐμάρεια ἢ ἐν χώρῳ τῷ; ποῦ δὲ ἡδιδιον θερίσαι ὕδασι τε καί πνεύμασι καί σκιαῖς ἢ κατ' ἀγρόν; τίς δὲ ἄλλη θεοῖς ἀπαρχὰς πρεπωδεστέρας παρέχει ἢ ἑορτάς πληρεστέρας ἀποδεικνύει; τίς δὲ οἰκέταις προσφιλεστέρα ἢ γυναῖκι ἡδίων ἢ τέκνοις ποθεινότερα ἢ φίλοις εὐχαριστοτέρα; ἔμοι μὲν θαυμαστόν δοκεῖ εἶναι εἴ τις ἐλεύθερος ἄνθρωπος ἢ

κτῆμά τι τούτου ἥδιον κέκτηται ἢ ἐπιμέλειαν ἡδῶ τινὰ ταύτης ἠδρηκεν ἢ ὠφελιμωτέραν εἰς τὸν βίον. Ἔτι δὲ ἡ γῆ θεὸς οὐσα τοὺς δυναμένους καταμανθάνειν καὶ δικαιοσύνην διδάσκει· τοὺς γὰρ ἄριστα θεραπεύοντας αὐτὴν πλεῖστα ἀγαθὰ ἀντιποιεῖ.

Παρορμᾶ ... καὶ ἡ γῆ· παρακινεῖ ἀκόμη ἡ γῆ.

ἀρήγω· βοηθῶ, ὑπερασπίζω.

ἐν τῷ μέσῳ τοὺς καρποὺς τρέφουσα· καθότι παράγει μέσα στους ἀγρούς τοὺς καρπούς.

τῷ κρατοῦντι λαμβάνειν· γιὰ νὰ τοὺς παίρνει ὅποιος ὑπερισχέει.

ἀφθονώτερον· μέ μεγαλύτερη γενναιοδωρία.

χειμάζω· ξεχειμωνιάζω.

εὐμάρεια· ἄνεση.

ἡ ἐν χώρῳ τῷ· παρὰ στήν ἐξοχή, στό ἀνοιχτό ὑπαιθρο.

θερίζω· παραθερίζω.

πνεύματα· ἄνεμοι.

πρεπωδέστερος· πιό ἄξιος, πιό κατάλληλος.

ἀπαρχαί· οἱ πρῶτοι καρποὶ (πρώμοι καρποὶ, πρωιμάδια).

πληρέστερος· τελειότερος.

οἰκέτης· δοῦλος.

ἐπιμέλεια· ἀπασχόληση.

τοὺς δυναμένους καταμανθάνειν· ὅσοι μποροῦν νὰ τὴν καταλάβουν.

θεραπεύω· καλλιεργῶ.

64. Πλάτωνα Ἀλκιβιάδης Α (105 a-c)

Ὁ πλατωνικός διάλογος Ἀλκιβιάδης Α ἔχει ὡς κεντρικό θέμα τὴ διερεύνηση τῆς φύσης τοῦ ἀνθρώπου καὶ υπογραμμίζει τὴ σημασία τῆς αὐτογνωσίας (γνώθι σαυτόν) καὶ τῆς παιδείας γιὰ τοὺς πολιτικούς ἡγέτες. Ἡ ἐνότητα πού ἀκολουθεῖ βρίσκεται στόν πρόλογο τοῦ διαλόγου.

Νῦν δ' ἔτερ' αὖ κατηγορήσω διανοήματα σὰ πρὸς αὐτὸν σέ, ᾧ καὶ γνώση δτι προσέχων γέ σοι τὸν νοῦν διατετέλεκα. Δοκεῖς γάρ μοι, εἴ τίς σοι εἴποι θεῶν· “ὦ Ἀλκιβιάδη, πότερον βούλει ζῆν ἔχων ἢ νῦν ἔχεις, ἢ αὐτίκα τεθνάναι εἰ μὴ σοι ἐξέσται μείζω κτήσασθαι;” δοκεῖς ἄν μοι ἐλέσθαι τεθνάναι· ἀλλὰ νῦν ἐπὶ τίνι δὴ ποτε ἐλπίδι ζῆς, ἐγὼ φράσω. Ἦγῃ ἐὰν θᾶττον εἰς τὸν Ἀθηναίων δῆμον παρέλθης – τοῦτο δ' ἔσσεσθαι μάλα δλίγων ἡμερῶν – παρελθὼν οὖν ἐνδείξεσθαι Ἀθηναίοις δτι ἄξιος εἶ τιμᾶσθαι

ὡς οὐτε Περικλῆς οὐτ' ἄλλος οὐδεις τῶν πώποτε γενομένων, καὶ τοῦτ' ἐν-
δειξάμενος μέγιστον δυνήσεσθαι ἐν τῇ πόλει, ἐὰν δ' ἐνθάδε μέγιστος ἦς,
καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι, καὶ οὐ μόνον ἐν Ἑλλησιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς
βαρβάροις, ὅσοι ἐν τῇ αὐτῇ ἡμῖν οἰκοῦσιν ἠπειρω. Καὶ εἰ αὖ σοι εἴποι ὁ
αὐτὸς οὗτος θεὸς ὅτι αὐτοῦ σε δεῖ δυναστεύειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, διαβῆναι δὲ
εἰς τὴν Ἀσίαν οὐκ ἐξέσται σοι οὐδὲ ἐπιθέσθαι τοῖς ἐκεῖ πράγμασιν, οὐκ
ἂν αὖ μοι δοκεῖς ἐθέλειν οὐδ' ἐπὶ τούτοις μόνοις ζῆν, εἰ μὴ ἐμπλήεις τοῦ
σοῦ ὀνόματος καὶ τῆς σῆς δυνάμεως πάντας, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀνθρώπους.

Κατηγορῶ ἐπισημαίνω.

πρὸς αὐτὸν σέ σέ σένα τὸν ἴδιο (πού σέ ἀπασχολοῦν).

ῶ καὶ γνώση καὶ ἔτσι θά καταλάβεις.

προσέχων τὸν νοῦν διατετέλεκα διαρκῶς προσέχω.

εἰς τὸν Ἀθ. δῆμον παρέρχομαι ἐμφανίζομαι στό βῆμα τῆς συνελέουσας τοῦ
δήμου τῶν Ἀθ.

πώποτε (πῶ + ποτέ) ποτέ ὡς τώρα.

ἐπιτίθεμαι τοῖς ἐκεῖ πράγμασιν ἀναμειγνύομαι στίς ἐκεῖ ὑποθέσεις.

ἐμπίμπλημι γεμίζω.

65. Πλάτωνα Ζ' Ἐπιστολή, (326 b-d)

*Στή σημαντικότερη ἀπ' ὅλες τίς ἐπιστολές του, τῆ Ζ', ὁ Πλάτων ἀναφέρει
τίς περιπέτειές του μέ τὸν τύραννο τῶν Συρακουσῶν Διονύσιο τὸ νεώτερο
καὶ τὸ θεῖο του Δίωνα, στήν προσπάθειά του νά πραγματοποιήσει τὴ βασικὴ
του θέση: ὁ κυβερνήτης-φιλόσοφος εἶναι ὁ μόνος ἰκανὸς νά φέρει τὴν εὐτυ-
χία σέ μιά πολιτεία. Στήν ἐπιστολή αὐτὴ ὁ Πλάτων παραθέτει καὶ πολλὰ
αὐτοβιογραφικὰ στοιχεῖα.*

Κακῶν οὖν οὐ λήξειν τὰ ἀνθρώπινα γένη, πρὶν ἂν ἦ τὸ τῶν φιλοσο-
φούντων ὀρθῶς γε καὶ ἀληθῶς γένος εἰς ἀρχὰς Ἑλλθ τὰς πολιτικὰς ἢ τὸ
τῶν δυναστευόντων ἐν ταῖς πόλεσιν ἐκ τίνος μοίρας θείας ὄντως φιλοσο-
φῆση.

Ταύτην δὴ τὴν διάνοιαν ἔχων εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν ἦλθον, ὅτε
πρῶτον ἀφικόμεν. Ἐλθόντα δέ με ὁ ταύτη λεγόμενος αὖ βίος εὐδαιμών,
Ἰταλιωτικῶν τε καὶ Συρακουσίων τραπεζῶν πλήρης, οὐδαμῆ οὐδαμῶς ἤ-
ρεσεν, δίς τε τῆς ἡμέρας ἐμπιμπλάμενον ζῆν καὶ μηδέποτε κοιμώμενον

μόνον νύκτωρ, καὶ ὄσα τούτῳ ἐπιτηδεύματα συνέπεται τῷ βίῳ· ἐκ γὰρ τούτων τῶν ἐθῶν οὐτ' ἂν φρόνιμος οὐδεὶς ποτε γενέσθαι τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἀνθρώπων ἐκ νέου ἐπιτηδεύων δύναίτο – οὐχ οὕτως θαυμαστῇ φύσει κραθήσεται – σώφρων δὲ οὐδ' ἂν μελλήσαι ποτὲ γενέσθαι, καὶ δὴ καὶ περὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς ὁ αὐτὸς λόγος ἂν εἴη. Πόλις τε οὐδεμία ἂν ἡμερήσαι κατὰ νόμους οὐδ' οὐστινασοῦν, ἀνδρῶν οἰομένων ἀναλίσκειν μὲν δεῖν πάντα εἰς ὑπερβολάς, ἀργῶν δὲ εἰς ἅπαντα ἡγουμένων αὐτῶν δεῖν γίγνεσθαι πλὴν ἐς εὐωχίας καὶ πότους.

Εἰς ἀρχὰς ἔρχομαι ἄναλαμβάνω τὴν ἐξουσία.

δυναστεύω ἔχω τὴν ἐξουσία.

ἐμπίπλαμαι χορταίνω, τρώγω χορταστικά.

ἐπιτηδεύματα συνήθειες.

ἐκ νέου ἐπιτηδεύω καταγίνομαι σὲ κάτι ἀπὸ τῆ νεότητά μου.

κεράννυμαι μετριάζομαι, συνδυάζω.

οὐδ' ἂν μελλήσαι ποτὲ γενέσθαι ἴσως πρόκειται ποτὲ νὰ γίνῃ (πβ. «τί μέλλει γενέσθαι;»).

οὐδ' οὐστινασοῦν, οὐδ' ὄστισοῦν κανένας (νόμος, ὅσο καλὸς καὶ νὰ εἶναι)

ἀργός ὀκνηρός.

εὐωχία συμπόσιο.

66. Πλάτων *Μενέξενος* (247 a-c)

Τὸ ἀπόσπασμα ἀνήκει στό κεφάλαιο τοῦ ἐπιτάφιου λόγου (πού ἀποτελεῖ τό κύριο μέρος τοῦ Μενέξενου), στό ὁποῖο ὁ ρήτορας ἀπευθύνεται στά παιδιά τῶν νεκρῶν, γιά νά τά προτρέψει νά γίνουν «πολλῶν κάρρονες» τῶν πατέρων τους. Μάλιστα, γιά νά γίνει πειστικότερος, παρουσιάζει τό μέρος αὐτό τοῦ λόγου ὡς ὑστατη παραγγελία τῶν νεκρῶν πρός τά παιδιά τους.

Πᾶσα τε ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς πανουργία, οὐ σοφία φαίνεται. Ὡν ἕνεκα καὶ πρῶτον καὶ ὑστατον καὶ διὰ παντός πᾶσαν πάντως προθυμίαν πειρᾶσθε ἔχειν ὅπως μάλιστα μὲν ὑπερβαλεῖσθε καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς πρόσθεν εὐκλεία· εἰ δὲ μή, ἴστε ὡς ἡμῖν, ἂν μὲν νικῶμεν ὑμᾶς ἀρετῇ, ἡ νίκη αἰσχύνῃν φέρει, ἡ δὲ ἦττα, ἔαν ἡττώμεθα, εὐδαιμονίαν. μάλιστα δ' ἂν νικῶμεθα καὶ ὑμεῖς νικῶητε, εἰ παρασκευάσασθε τῇ τῶν προγόνων δόξῃ μὴ καταχρησόμενοι μηδ' ἀναλώσοντες αὐτήν, γνόντες ὅτι ἀνδρὶ οἰομένῳ τί εἶναι οὐκ ἔστιν αἴσχιον οὐδὲν ἢ παρέχειν

ἑαυτὸν τιμώμενον μὴ δι' ἑαυτὸν ἀλλὰ διὰ δόξαν προγόνων. εἶναι μὲν γὰρ τιμὰς γονέων ἐκγόνοις καλῶς θησαυρὸς καὶ μεγαλοπρεπής· χρῆσθαι δὲ καὶ χρημάτων καὶ τιμῶν θησαυρῶ, καὶ μὴ τοῖς ἐκγόνοις παραδιδόναι, αἰσχρὸν καὶ ἀνανδρον, ἀπορία ἰδίων αὐτοῦ κτημάτων τε καὶ εὐδοξιῶν. Καὶ ἕαν μὲν ταῦτα ἐπιτηδεύσητε, φίλοι παρὰ φίλους ἡμᾶς ἀφίξεσθε, ὅταν ὑμᾶς ἢ προσήκουσα μοῖρα κοιμίση· ἀμελήσαντας δὲ ὑμᾶς καὶ κακισθέντας οὐδεὶς εὐμενῶς ὑποδέξεται.

Εὐδοξία· καλὸ ὄνομα.

ἢ προσήκουσα μοῖρα· ἡ ὀρισμένη γιὰ τὸν καθένα μοῖρα.

κακίζομαι· φαίνομαι δειλός.

67. Πλάτωνα Μίνως (315 b-d)

Ὁ σύντομος πλατωνικός διάλογος Μίνως ἀποτελεῖ ἓνα εἶδος εἰσαγωγῆς στό μεγάλο ἔργο Νόμοι, καθὼς ὡς θέμα του ἔχει τὸν ὀρισμὸ τῆς ἐννοίας τοῦ νόμου καὶ τὴν ἔξαρση τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου τοῦ Μίνωα.

ΕΤ. Ἀλλὰ τοῦτό γε, ὦ Σώκρατες, οὐ χαλεπὸν γινῶναι, ὅτι οὔτε οἱ αὐτοὶ αἰεὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις χρῶνται ἄλλοι τε ἄλλοις. Ἐπεὶ αὐτίκα ἡμῖν μὲν οὐ νόμος ἐστὶν ἀνθρώπους θύειν ἀλλ' ἀνόσιον, Καρχηδόνοι δὲ θύουσιν ὡς ὄσιον ὃν καὶ νόμιμον αὐτοῖς, καὶ ταῦτα ἐνιοὶ αὐτῶν καὶ τοὺς αὐτῶν ὑεῖς τῷ Κρόνῳ, ὡς ἴσως καὶ σὺ ἀκήκοας. Καὶ μὴ ὅτι βάρβαροι ἀνθρωποὶ ἡμῶν ἄλλοις νόμοις χρῶνται, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν τῇ Λυκαίᾳ οὗτοι καὶ οἱ τοῦ Ἀθάμαντος ἐκγονοὶ ὄσας θυσίας θύουσιν Ἑλληνας ὄντες. Ὡσπερ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς οἶσθ' ἂν καὶ αὐτὸς ἀκούων οἷσις νόμοις ἐχρώμεθα πρὸ τοῦ περὶ τοὺς ἀποθανόντας, ἱερεῖά τε προσφάττοντες πρὸ τῆς ἐκφορᾶς τοῦ νεκροῦ καὶ ἐγχυτρίστριας μεταπεμπόμενοι· οἱ δ' αὐτῶν ἐκείνων ἔτι πρότεροι αὐτοῦ καὶ ἔθαπτον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοὺς ἀποθανόντας· ἡμεῖς δὲ τούτων οὐδὲν ποιοῦμεν. Μυρία δ' ἂν τις ἔχοι τοιαῦτα εἰπεῖν· πολλὴ γὰρ εὐρυχωρία τῆς ἀποδείξεως ὡς οὔτε ἡμεῖς ἡμῖν αὐτοῖς αἰεὶ κατὰ ταῦτα νομιζόμενοι οὔτε ἄλλήλοις οἱ ἀνθρώποι.

Αὐτίκα· π.χ. (παραδείγματος χάρη).

καὶ μὴ ὅτι· καὶ ὄχι μόνο (καὶ μὴν πεῖς ὅτι).

ἱερεῖα· ζῶα γιὰ θυσία.

πρὸ τοῦ· (ἢ προτοῦ ἢ πρὸ τούτου) προηγούμενος.

ἐγχυτρίστρια ἡ γυναίκα πού συναθροίζει σέ χύτρα τά ὄστα τῶν καμένων νεκρῶν (κ. μοιρολογήτρα).
πολλή γάρ εὐρυχωρία τῆς ἀποδείξεως ἔχει ἄποδειχθεῖ μέ πολλές ἀποδείξεις.

68. Πλάτωνα *Νόμοι* (A, 631 b-d)

Τά πρῶτα δύο ἀπό τά δώδεκα βιβλία ἀποτελοῦν τό εἰσαγωγικό μέρος τοῦ ἑκτενέστερου ἔργου τοῦ Πλάτωνα, τῶν Νόμων. Ἡ παράγραφος πού ἀκολουθεῖ ἀνήκει στό πρῶτο μέρος τοῦ Α' βιβλίου, ὅπου ἐξετάζεται ἄν σκοπός τῆς νομοθεσίας εἶναι μόνο ἡ καλλιέργεια τῆς ἀνδρείας τῶν πολιτῶν ἢ ἡ ὀλοκληρωμένη ἀρετή.

ΑΘ. “³Ω ξένε,” ἔχρῃν εἰπεῖν, “οἱ Κρητῶν νόμοι οὐκ εἰσὶν μάτην διαφερόντως ἐν πᾶσιν εὐδόκιμοι τοῖς Ἑλλησιν· ἔχουσιν γάρ ὀρθῶς, τοὺς αὐτοῖς χρωμένους εὐδαίμονας ἀποτελοῦντες. Πάντα γάρ τάγαθὰ πορίζουσιν. Διπλᾶ δὲ ἀγαθὰ ἐστίν, τὰ μὲν ἀνθρώπινα, τὰ δὲ θεῖα· ἡρτηται δ' ἐκ τῶν θεῶν θάτερα, καὶ ἐὰν μὲν δέχηται τις τὰ μείζονα πόλις, κτᾶται καὶ τὰ ἐλάττονα, εἰ δὲ μή, στέρεται ἀμφοῖν. Ἔστι δὲ τὰ μὲν ἐλάττονα ὧν ἡγεῖται μὲν ὑγίεια, κάλλος δὲ δεύτερον, τὸ δὲ τρίτον ἰσχὺς εἰς τε δρόμον καὶ εἰς τὰς ἄλλας πάσας κινήσεις τῷ σώματι, τέταρτον δὲ δὴ πλοῦτος οὐ τυφλὸς ἀλλ' ὀξὺ βλέπων, ἄνπερ ἄμ' ἔπηται φρονήσει· ὁ δὴ πρῶτον αὖ τῶν θεῶν ἡγεμονοῦν ἐστίν ἀγαθῶν, ἢ φρόνησις, δεύτερον δὲ μετὰ νοῦ σώφρων ψυχῆς ἔξις, ἐκ δὲ τούτων μετ' ἀνδρείας κραθέντων τρίτον ἂν εἴη δικαιοσύνη, τέταρτον δὲ ἀνδρεία. Ταῦτα δὲ πάντα ἐκείνων ἔμπροσθεν τέτακται φύσει, καὶ δὴ καὶ τῷ νομοθέτῃ τακτέον οὕτως...”

Διαφερόντως εὐδόκιμοι ἑξαιρετικά ὀνομαστοί.
ἀρτῶμαι ἐκ τινος ἑξαρτῶμαι ἀπό κάτι.
θάτερα, τὰ ἕτερα τὰ ἄλλα.
ψυχῆς ἔξις ψυχικὴ διάθεση (κατάσταση).
κεράννυμαι ἐναρμονίζω, συνδυάζω.

69. Πλάτωνα *Πολιτεία* (327 a-c)

Πρόκειται γιὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ προοιμίου τοῦ πρῶτου περισπούδατου ἔργου τῆς

πλατωνικής δημιουργίας, τῆς Πολιτείας. Τό α' βιβλίο ἔχει αὐτοτέλεια καί ἡ συζήτηση στρέφεται γύρω ἀπό τήν ἔννοια τῆς δικαιοσύνης.

Κατέβην χθές εἰς Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος τοῦ Ἀρίστωνος προσευξόμενός τε τῇ θεῷ καί ἄμα τήν ἑορτήν βουλόμενος θεάσασθαι τίνα τρόπον ποιήσουσιν ἄτε νῦν πρῶτον ἄγοντες. Καλή μὲν οὖν μοι καί ἡ τῶν ἐπιχωρίων πομπή ἔδοξεν εἶναι, οὐ μέντοι ἦττον ἐφαίνετο πρέπειν ἢν οἱ Θοῤᾳκες ἔπεμπον. Προσευξάμενοι δὲ καί θεωρήσαντες ἀπῆμεν πρὸς τὸ ἄστυ. Κατιδὼν οὖν πόρρωθεν ἡμᾶς οἴκαδε ὠρμημένους Πολέμαρχος ὁ Κεφάλου ἐκέλευσε δραμόντα τὸν παιῶνα περιμεῖναι ἐκελεύσαι. Καί μου ὀπισθεν ὁ παῖς λαβόμενος τοῦ ἱματίου, Κελεύει ὑμᾶς, ἔφη, Πολέμαρχος περιμεῖναι. Καί ἐγὼ μετεστράφην τε καί ἠρόμην ὅπου αὐτὸς εἶη. Οὗτος, ἔφη, ὀπισθεν προσέρχεται· ἀλλὰ περιμένετε. Ἄλλὰ περιμενοῦμεν, ἦ δ' ὅς ὁ Γλαῦκων.

Καί ὀλίγῳ ὕστερον ὁ τε Πολέμαρχος ἦκε καί Ἀδείμαντος ὁ τοῦ Γλαῦκωνος ἀδελφός καί Νικήρατος ὁ Νικίου καί ἄλλοι τινὲς ὡς ἀπὸ τῆς πομπῆς.

Ὁ οὖν Πολέμαρχος ἔφη· ὦ Σώκρατες, δοκεῖτέ μοι πρὸς ἄστυ ὠρμηθῆναι ὡς ἀπιόντες.

Οὐ γὰρ κακῶς δοξάζεις, ἦν δ' ἐγώ.

Ὅρᾳς οὖν ἡμᾶς, ἔφη, ὅσοι ἐσμέν;

Πῶς γὰρ οὐ;

Ἦ τοίνυν τούτων, ἔφη, κρείττους γένεσθε ἢ μένεται αὐτοῦ.

Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἔτι ἐν λείπεται, τὸ ἦν πείσωμεν ὑμᾶς ὡς χρῆ ἡμᾶς ἀφεῖναι;

Ἦ καὶ δύναισθ' ἂν, ἦ δ' ὅς, πείσαι μὴ ἀκούοντας;

Οὐδαμῶς, ἔφη ὁ Γλαῦκων.

Ὡς τοίνυν μὴ ἀκουσομένων, οὕτω διανοεῖσθε.

Ἐορτή· πρόκειται γιὰ τὰ Βενθίδεα. Γιορταζόταν ἡ Ἄρετις Βενθίδος πού τῆ λατρεία της τήν ἔφεραν στόν Πειραιά Θοῤᾳκες ἀποικοί.

ἐπιχώριος· (ἐπί + χώρα) ἐντόπιος.

ἦ δ' ὅς· εἶπε αὐτός (ἡμί= λέγω, καθὼς τό φημί).

περιμεῖναι ἐκελεύσαι· νά μᾶς παραγγεῖλει (παρακαλέσει) νά τόν περιμένουμε, ὡς ἀπὸ πομπῆς· πού ἔρχονταν ἀπό τελετή (θρησκευτική γιορτή).

κρείττων γίγνομαι· δείχνομαι πιό δυνατός.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελίδα
Εισαγωγικό σημείωμα	5
Μεθοδολογικές οδηγίες	7
Κατάλογος συντακτικῶν φαινομένων	11
Θέματα ἀπὸ ἀρχαίους Ἑλληνες συγγραφεῖς	13
1. Αἰσχίνης, Κατὰ Κτησιφῶντος, 1-2	13
2. Ἄνδοκίδης, Περὶ Μυστηρίων, 96-97	14
3. Δημοσθένης, Κατὰ Ἄνδροτίωνος, 45-46	15
4. Δημοσθένης, Κατὰ Τιμοκράτους, 212-214	16
5. Δημοσθένης, Περὶ τοῦ στεφάνου, 257-258	16
6. Δημοσθένης, Περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ, 13-16	18
7. Θουκυδίδης, Ἱστορία, Α, 58	19
8. Θουκυδίδης, Ἱστορία, Α, 103	20
9. Θουκυδίδης, Ἱστορία, Α, 118.3-Α 119	20
10. Θουκυδίδης, Ἱστορία, Β, 11	21
11. Θουκυδίδης, Ἱστορία, Ε, 9	22
12. Θουκυδίδης, Ἱστορία, ΣΤ, 24	23
13. Ἴσοκράτης, Ἀρχίδαμος, 11-13	25
14. Ἴσοκράτης, Πανηγυρικός, 28-30	25
15. Λυσίας, Δήμου Καταλύσεως Ἀπολογία, 15-16	26
16. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 4-5	27
17. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 11-13	28
18. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 17-19	29
19. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 27-29	29
20. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 44-46	31
21. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 77-79	31
22. Λυσίας, Κατὰ Ἀγοράτου, 1-2	32
23. Λυσίας, Κατὰ Ἀγοράτου, 36-38	33
24. Λυσίας, Κατὰ Ἀγοράτου, 74-76	34
25. Λυσίας, Κατὰ Ἀγοράτου, 92-93	35
26. Λυσίας, Κατὰ Ἀλκιβιάδου Α', 16-17	36
27. Λυσίας, Κατὰ Ἐργοκλέους, 1-3	37
28. Λυσίας, Ὀλυμπικός, 1-3	37
29. Λυσίας, Ὀλυμπικός, 7-8	39
30. Λυσίας, Περὶ Πολιτείας, 9-11	39

31. Λυσίας, Ὑπὲρ Καλλίου Ἱεροσ. Ἀπολογία, 1-3	40
32. Ξενοφῶν, Ἀπολογία Σωκράτη, 22-23	41
33. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Α.2.9-11	42
34. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Γ.7.1-3	43
35. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Γ.9.1-3	44
36. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Δ.1.3-4	45
37. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Δ.4.15-16	46
38. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Δ.6.7-8	47
39. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Δ.8.11	47
40. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Α.1. 27-28	48
41. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Β.2. 16-19	50
42. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Β.4. 40-42	51
43. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Ε.2. 1-2	52
44. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Ε.2. 14-15	53
45. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Ε.4. 13-14	53
46. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.1. 5-6	55
47. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.1. 14-15	56
48. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.2. 8-11	58
49. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.2. 15-16	59
50. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.3. 4-5	59
51. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.5. 38-40	60
52. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.5. 45-47	61
53. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Ζ.3.6	62
54. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Ζ.4. 8-9	63
55. Ξενοφῶν, Ἱέρων, 2.6-9	64
56. Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις, Β.6. 21-26	65
57. Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις, Δ.2. 1-4	65
58. Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις, ΣΤ.3. 12-15	67
59. Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις, Ζ.6. 21-24	67
60. Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις, Ζ.6. 33-36	68
61. Ξενοφῶν, Κύρου Παιδεία, Ε.3. 30-32	69
62. Ξενοφῶν, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, 9. 1-4	70
63. Ξενοφῶν, Οἰκονομικός, 5, 7-12	71
64. Πλάτων, Ἀλκιβιάδης Α, 105 a-c	72
65. Πλάτων, Ἐπιστολή Ζ', 326 b-d	73
66. Πλάτων, Μενέξενος, 247 a-c	74
67. Πλάτων, Μίνως, 315 b-d	75
68. Πλάτων, Νόμοι, 631 b-d	76
69. Πλάτων, Πολιτεία, 327 a-c	76

024000019715

ΕΚΔΟΣΗ Β' 1979 (VIII) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 70.000 — ΣΥΜΒΑΣΗ 3272/24.8.1979
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΙΑΚ. ΡΟΥΣΣΟΣ & ΣΙΑ — ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Δ. ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ & ΣΙΑ

